

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA BADA

Jesu ume n̄babari Mateoba naĩ cartara b̄asia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jλλλ pe b̄aside Jesuba idjira tr̄asia (9:9-13). Ḷcλλλmaarā Mateoba Marco cartada edapeḁa judiorā itea ebudaara b̄asia cawadamārēā Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdrl edabari diai jaradada.

Naārā b̄asia Jesucritora Abrahaĩneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todadebemada (1:19deba aba 2:23ḁaa), Juaĩba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu miā sēnanebemada (4:1-11).

Maĩare b̄l b̄la Jesuba Galilea amene droma caita odadebemada (4:12deba aba 14:12ḁaa). Eḁa b̄l b̄la idjia eyade jaradiaḁada (5:1neba aba 7:29ḁaa), idjia ne ununaca ocuaḁada (8:1neba aba 9:38ḁaa), idjia edadarā doce di-abuedada (10:1-42), idjaba ne jara b̄ldeba jaradiaḁada (11:1neba aba 14:12ḁaa).

Maĩare b̄l b̄la Jesuba Galilea drua āĩ pλrλλ jaradia badadebemada (14:13deba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleĩnaa w̄bλrλḁe jaradia badadebemada (17:22deba aba 20:34ḁaa).

Jirũare b̄l b̄la Jesura Jerusaleĩne m̄aw̄nanebemada (21:1neba aba 28:20ḁaa). Eḁa b̄l b̄la Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida bié jaradada (capítulo 21-23), Ācōrēba cawa oidebemada (capítulo 24-25), Jesu crude beupeḁa ĩrēbaḁada (26:1neba aba 28:15ḁaa) idjaba idji iĩā bearā puru beaza diabuedada (28:16-20).

Jesucrito ēberārā drōāenabemarā
Luca 3:23-38

¹ Nañ cartara Jesucritoēbema. Jesucritora dadji drōāenabemarā Abrahañneba idjaba Davideba nāwā zesia.* ² Abrahañba warra Isada unusia. Mañbe Isaēba Jacoboda yōsia. Jacoboēba Judada, idji djabarā sida yōsidaa. ³ Judaēba Paréda, Zará sida yōsidaa. Ādji papara Tamará basía. Paréēba Esroñda yōsia. Esroñneba Arañda yōsia. ⁴ Arañneba Aminadáda yōsia. Aminadáēba Naasoñda yōsia. Naasoñneba Salmoñda yōsia. ⁵ Salmoñneba Booda yōsia. Boo papara Rahá basía. Booēba Obéda yōsia. Obé papara Rut basía. Obéēba Jeséda yōsia. ⁶ Mañbe Jeséēba dadji israelerā boro Davira yōsia.

Davideba Salomoñda yōsia. Salomoñ papara naēna Uríaba eroḅasia.† ⁷ Mañbe Salomoñneba Roboañda yōsia. Roboañneba Abíada yōsia. Abíāēba Asada yōsia. ⁸ Asaēba Josapada yōsia. Josapaēba Jorañda yōsia. Jorañneba Uzíada yōsia. ⁹ Uzíāēba Jotañda yōsia. Jotañneba Acáda yōsia. Acáēba Ezequiada yōsia. ¹⁰ Ezequiaēba Manaseda yōsia. Manasedēba Amoñda yōsia. Amoñneba Josíada yōsia. ¹¹ Josíāēba Jeconiada, idji djabarā sida yōsidaa.‡ Mañ ewaride Babilonianebeba israelerā poyadapeda ādji druadaa jida edesidaa.§

¹² Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatiēda yōsia. Salatiēēba Zorobabelda yōsia. ¹³ Zorobabelēba Abiuda yōsia. Abiūēba Eliaquiñda yōsia. Eliaquiñneba Azoda yōsia. ¹⁴ Azoēba Sadoda yōsia. Sadoēba Aquíñda yōsia. Aquíñneba Eliuda yōsia. ¹⁵ Eliūēba Elezada yōsia. Elezadēba Matañda yōsia.

* 1:1 *Genesis* 12:1-3; 2 *Samuel* 7:16. † 1:6 2 *Samuel* 11; 12. ‡ 1:11 Mañ Jeconiara idjaba Joaquiñ abadaa. § 1:11 2 *Reye* 24:8-16.

Matañneba Jacoboda yōsia. ¹⁶ Jacobodeba Josedada yōsia. Jose quimara Maria basía. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara mañ Jesura Ācōrēba diai jarađa ēdrl edabari abadaa.

¹⁷ Māwā Abrahañneba aba Davidaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadaeba aba Ācōrēba ēdrl edabari diai jarađa zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

Jesucrito tođa

Luca 2:1-7

¹⁸ Jesucrito tođara nāwā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedeada bia panasidaa. Baribrl dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa basia.

¹⁹ Dji quima Josera ēberā jipa basia. Mañ bēra Mariara jūmarā quīrāpita bié jara amaaba chupea igara quīrā basia. ²⁰ Māwā crīcha bade bajānebema nezocada cāimocaradeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē Jauredebabrl biogoa ba bēra. ²¹ Mariaba warrada toya. Mañ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdrl edaya. Mañ bēra idjira trl bldua Jesu.–

²² Jūma maḡlra māwāsia Ācōrēba naēna jarađa quīrāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia:

²³ Wēra umaquīrā adua blda biogoa bepeda warrada toya. Ēberārāba dji warrara Emanuel adia.*

(Mañ trlba jara blda “Ācōrēra dadjirā ume blda.”)

²⁴ Mañne Josera cāimocara nūmanada lr̄lmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarađa quīrāca osia. Mariara edasia. ²⁵ Baribrl ābaa cāinaca basía aba mañ warra iwina tobrlāda.† Tođacarea Joseba idjira trl bslia Jesu.

* 1:23 Isaía 7:14. † 1:25 Iwina. Griego bedeade ἄγγελος cartade mañra neéa.

2

Chīdaudeba cawa jarabadaba Jesu ac 1de zepedada

¹ Jesu Beleñ purude Judea druade toside Herode dji Droma abadada dji boro basía.* Mañ ewaride ἄκρα εἰβερῶν ἄμαυ odjabariare ἅλ druadeba Jerusaleñ purude jūēsidaa. Mañ ἄμαυ chīdau ἀπῶν panneba ne cawabadjidaa. ² Mañne ἄδγια iwīdisidaa:

–Nañ druade judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ἄσᾶμα ἅλ? Daiba ἄμαυ odjabariare ἅλ druadeba chīdau idjidebemada unusidaa.† Nama ze panla idjía bia bededi carea.–

³ Mañ ūrīside Herodera bié besia abalda idji cacuabari bei bēṛā. Idjaba Herodeba sāwā oida cawadaé panl bēṛā jūma Jerusaleñbemarā sida bié panesidaa. ⁴ Mañne Herodeba jūma sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada sida trācuapeda iwīdisia:

–Ācōrēba ἔδρα edabari diai jaraḍara ἄσᾶμαβρα toida ἅλ?‡

⁵ Ἄδγιαṛāba panusidaa:

–Beleñ purude nañ Judea druade toida ἅλ. Mañnebemada Ācōrēneba bedebariba nāwā jarasia:

⁶ Beleñ purura Judadebema puru droma bea tāēna dji edaara ἅλῆα.

Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mñ puru Israelera bia pe erobaya.–§

* 2:1 Mañ ἄμαυ Herodera “dji Droma” abadjidaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de bida odja ἅλ. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsidaa. † 2:2 Numero 24:17. ‡ 2:4 Ācōrēba ἔδρα edabari diai jaraḍa. Mañra griego bedede “Crito” ἅλ ἅλ. Critora trāḗa. Jara ἅλ “Ācōrēba ἔδρα edabari diai jaraḍada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ἅλḍada.” Arameo bedede jarabadaa “Mesías.” § 2:6 Miquea 5:2.

⁷ Mañbe Herodeba chĩdaudeba cawa jarabadarãra mērã trãcuasia. Dji warra tođa ewari cawai carea ãdjia iwĩdisia dji chĩdaura sãlbeđa odjasida. Mañne dji ewarira jarasidaa. ⁸ ãdjira Beleñnaa wãbiblrlãde Herodeba jarasia:

–Jãma wãnapeda dji warra zaquera bio quĩrãcuita iwidi wãnadua. Unusidara mãa jarade zedadua mñ sida idjimaabia bedede wã carea.–

⁹⁻¹⁰ Herodeba mãwã jaradacarea ãdjira wãsidaa. Mañbe chĩdau ãmãdau odjabariare unupedadara wayacusa unusidaa. Unusidade bio ðalsridasidaa. Dji chĩdaura ãdji na wãsia aña dji warra zaque ðalma piqui nũmeblrlãdaa.

¹¹ Dede eda wãbdade warra zaquera dji papa Maria ume ðlda unusidaa. Ara mãda chĩrãborode copanenapeda warra zaquea bia bedeasidaa. Mañbe ãdjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sida diasidaa. ¹² Mãwãnacarea ãcõrẽba ãdjirãa cãimocaradeba cawabisia Herodema jẽda wãrãnamãrẽã. Mã bẽrã dewara óareba ãdji druadaa wãsidaa.

Egipto druadaa mĩrũ wãpedada

¹³ ãdji wãpedadacarea ãcõrẽ nezoca bajãnebemada cãimocaradeba zepeda Josea jarasia:

–Herodeba bl warra zaquera jrl ðla beai carea. Mãba piradrpeda bl warra zaquera, dji papa sida edapeda Egipto druadaa wãnadua. Mama bedua aña mãa jarablrlãdaa.–

¹⁴ Ara mãda Josea diamasi piradrpeda warra zaquera, dji papa sida edapeda Egiptoada edesia. ¹⁵ ãdjira mama panesidaa aña Herode beublrlãdaa. Mãgara mãwãsia ãcõrẽba jarada quĩrãca. Idjideba bedebariba nãwã jarasia: “Mã mñ warrara trãsia Egiptodeba zemãrẽã.”*

* 2:15 Osea 11:1.

Herodeba Beleñnebema warrarã quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chĩdaudeba cawa jarabadarãba idjira cūrũgasidada. Mañ carea bio quĩrũpeda Beleñnebema warra zaquerã poa uméneba edaa quedeada jũma quenabisia. Ara caitabema sida quenabisia. Mãwã osia chĩdaudeba cawa jarabadarãba chĩdau unupeada ewarira idjía jarapedada bẽrã. ¹⁷ Mãwã jũmarãda sopuasidaa Ācõrẽneba bedeabari Jeremiaba jaraða quĩrãca. Nãwã jarasia:

¹⁸ Ramá purude ũrĩsidaa aega jĩã ðada, sopua jĩã ðada, idjaba aujĩã ðada.

Raquelera idji warrarã carea jĩã ðada mãwã basia.

Idji sobiabidira quĩrĩãé basía idji warrarã neé ðeda bẽrã.†

Jose Egiptodeba jẽda zeda

¹⁹ Herode beuside Josera waði Egiptode basia. Mañne bajãnebema nezocada idjimaa cãimocaraðeba zesia.

²⁰ Mañ nezocaba idjía jarasia:

–Ba warra zaque bea quĩrĩã ðeaðara beusidaa. Mañ bẽrã piradrũpeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.–

²¹ Ara mañda Josera piradrũpeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia. ²² Baribrũ Joseba ũrĩsia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mañ carea maaaa wãida wayasia. Baribrũ Ācõrẽba idjía cãimocaraðeba jaraða bẽrã Galilea druadaa wãsia. ²³ Mama puru Nazare abadade basia. Mañgũra mãwãsia Ācõrẽneba bedeabadarãba nãwã jarapedada quĩrãca: “Idjira Nazaredebemaana adia.”‡

† 2:18 Jeremia 31:15. ‡ 2:23 Idjira Nazaredebemaana adia. Nazare trãra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mañ bedeaba jara ða “bacuru tucuda.” Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13.

3

Borocuebari Juañnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

¹ Māwānacarea Borocuebari Juañba Judeade ējūā pōāsa ewaraga ɛɫde jaradia ɛesia. ² Nāwā jarabadjia:

–Ācōrēra zebɫɫa jūmarā Boro bai carea.* Mañ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjimaa zedadua.–

³ Mañ Juañnebemada Ācōrēneba bedeabari Isaíaba jara-sia:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga ɛɫde jīgua bedeā ɛɫa:

Ora jariɫadua dadjirā Boro bia edadāmārēā. Ora idji itea jipa jariɫadua.†

⁴ Juañba j̄lbarira cameyo cara oda basía. Idjia j̄ɫ trāj̄lbarira animarā e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia. ⁵ Mañne ēberārā Jerusaleñebemarāda, jūma Judea druadebemarāda, idjaba jūma Jordañ do caita ɛearā sida Juañmaa wābadjidaa. ⁶ Ādjia cadjirua opedadada idji quirāpita ebuɫa jarabadjidaa. Mañbe Juañba ādjirāra Jordañ doɫe borocuebadjia. ⁷ Māwā ɛɫde ɫcɫɫɫ judiorā ley jaradiabadada zesidaa Juañba borocuemārēā. ɫcɫɫɫɫɫa pariseorā basía; ɫcɫɫɫɫɫa saduceorā basía. Baribɫɫɫ Juañba ādjirā unubɫɫɫde jarasia:

–Dama ēberārā, ɫcaiba jarasi bārāra Ācōrē quirūbidebemada poya mīrūnida? ⁸ Bārāba o panɫneba unubiɫadua wārāda Ācōrēmaa zesidada. ⁹ Crīcharānada Abrahañ warrarā bērā Ācōrēba cawa oéda. M̄ɫa bārāa ebuɫa jaraya: Ācōrēba quirīāibɫɫɫ, za tabea mōgarara Abrahañ warrarā babicuaya. ¹⁰ Mañ awara m̄ɫa jaraya: Ācōrēba zagarada eroɫɫa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda ɫɫɫɫde ɫatacuaya. Ara mañ quirāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

* 3:2 Daniel 2:44. † 3:3 Isaía 40:3.

¹¹ M̄la b̄ar̄ara baidoba borocueya Ācōrēmaa zesiada cawabi carea. Baribɫɫ m̄l caiɫu zebɫɫda m̄l c̄yābara dji dromaara ɫla. Mañ b̄er̄a idjia j̄ir̄une j̄l ɫl ̄er̄ai carea m̄lra bia ɫl̄éa. Idjiabɫɫ Ācōrē Jaureda diaya.‡ Baribɫɫ ij̄anaéɫɫ cawa oya.§ ¹² Ezoai careabemara idji jɫwade eroɫla porara dji ta umebemada āyā ɫli carea. Mañbe dji tara wagaya baribɫɫ dji porara ɫɫɫ uruade babueya.–

Juañba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Mañ ewarié Jesura Galilea druadeba Jordañ doéaa zesia Juañba idjira borocuem̄r̄é. ¹⁴ Baribɫɫ Juañba borocue amaaba jarasia:

–Bɫabɫɫ m̄lra borocueida ɫla. ¿C̄ar̄é c̄ar̄é ɫra m̄lma zé ɫl?–

¹⁵ Mañne Jesuba panusia:

–Nawena ɫa obari quĩr̄aca odua. Biara ɫla dadjia j̄uma j̄ipa oéida Ācōrēba obi ɫl quĩr̄aca.–

Ara mañda Juañba ij̄asia. ¹⁶ Jesura borocuepeda doedaɫba drua w̄abɫɫde cawaéne baj̄ada ewasia. Mañne Jesuba Ācōrē Jaurera puchir̄a quĩr̄aca idji ñr̄l zebɫɫda unusia. ¹⁷ Mañ awara Ācōrē baj̄aneba éda bedeaɫɫda ūr̄isidaa. N̄aw̄a jarasia:

–Nañdrɫ m̄l Warra quĩr̄á ɫla. M̄lra idji carea bio ɫsriéda ɫla.–*

4

Diauruba Jesu m̄iã s̄ena

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

‡ 3:11 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedede n̄aw̄a ɫl ɫla: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § 3:11 Cawa oya. Griego bedede n̄aw̄a ɫl ɫla: “Uruaba borocueya.” * 3:17 Isaía 42:1-4.

¹ Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga ʘlɛdaa edesia. Maļbe diauruba idjira mīā sēsia Ācōrēra igrabi carea. ² Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi bida ne coé ʘada bēřā jarra ʘesia. ³ Māwā ʘlɛde mīā sēbarira zesia. Idjia jarasia:

–Blda wārāda Ācōrē Warrabɫɫ, jaradua za tabea mō-garaa paļ bamārēā.–

⁴ Baribɫɫ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ʘá ʘla: aʘabe ne co ʘlɛdeba ēberāra zocai ʘaéa, ātebɫɫ jūma Ācōrēba jara ʘa iĵā ʘlɛdeba zocai ʘaya.–*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleļ, Ācōrē itea ʘa puruɛdaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ātlara ʘlamaa edesia. ⁶ Maļbe diauruba jarasia:

–Blda wārāda Ācōrē Warrabɫɫ, namaɫba uɛu jłdrɫ-dua. Ācōrē Bedeade nāwā ʘá ʘla: Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya ʘa carebamārēā.

Bɫra ādji jɫwade edaɛia ʘa jīrūra mōgaraba puarāmārēā.†

⁷ Maļne Jesuba diaurua jarasia:

–Ācōrē Bedeade idjaba jara ʘla: “Bariduada orādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”–‡

⁸ Māwānacarea diauruba Jesura eya ātɫ ʘlɛde edesia. Mamaɫba Jesua jūma naļ ējūāne ʘea puruda, puruza ne bia quedea sida aclbisia. ⁹ Maļbe diauruba jarasia:

–Blda chīrāborode coʘpeɛda młā bia beɛeaiɫɫ, naļgɫra jūma młā bła diaya ʘa jɫwaeɛa eroʘamārēā.–

¹⁰ Maļne Jesuba diaurua jarasia:

* 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:6 Salmo 91:11,12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6:16.

–Satana, āyā wādua. Ācōrē Bedeade nāwā ʔl ʔla: “ʔl Boro Ācōrēablaḡḡ bia bedeadua. Aʔa idjidraḡ ḡjā ʔadua.”–§

¹¹ Ara maḡda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia. Maḡne Ācōrē nezoca bajānebemarāda Jesumaa zedapeḡa idjira ne cobisiḡaa.

Jesuba jaradia ʔeda

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

¹² Borocuebari Juaḡ preso ʔl ūrīside Jesura jēda Galilea druadaa wāsia. ¹³ Bariblaḡḡ Nazare purude ʔeé basía, āteblaḡḡ Capernauḡ purude ʔade wāsia. Maḡ purura amene droma icawa ʔla. Neptaliḡeba yōpeḡada israelerā ējūāne ʔla idjaba Zabuloḡneba yōpeḡadarā ējūā caita ʔla. ¹⁴ Maḡḡlaḡḡ māwāsia Ācōrēneba bedebari Isaiába ʔḡda quiḡāca. Nāwā ʔlasia:

¹⁵ Bārā Zabuloḡ idjaba Neptali ējūāne ʔearā, judiorāé Galileade ʔearā, amene dromanaa wābada o caita ʔearā, Jordaḡ do icawa ʔearā:

¹⁶ Bārāra pāīmane duanasidaa Ācōrē adua panana bēra. Bariblaḡḡ idira ḡnaane duana Ācōrēnebemada cawa panla bēra.

Bārāra zocai panlaḡmīna beuda quiḡāca duanabadjidaa. Bariblaḡḡ idira ḡmāḡdau odjablaḡḡ quiḡāca Ācōrēba ara idjidebemada bārā cawabi ʔla.*

¹⁷ Maḡ ewariḡeba ḡtaa Jesuba nāwā jara nībasia:

–Ācōrēra bārā Boro bai carea zebraḡḡa.† Maḡ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeḡa idjimaa zedadua.–

Jesuba ʔeda ʔaribadarā trḡna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

§ 4:10 Deuteronomio 6:13. Satana. Maḡ trḡra hebreo bedeadeba ze ʔla. * 4:16 Isaiá 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

¹⁸ Jesura Galilea amene droma icawa nĩne ēberāda umé unusia. Abara Simoñ basía, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basía. Mañ ēberārāra beda beabadarā basía. Ādjira doeda beda bari panasídaa. ¹⁹ Jesuba ādjía jarasia:

–Mā ume zedādua. Bārāba beda bari bada quĩrāca māa bārāa jaradiaya ēberārāda māmaa enenamārēā.–

²⁰ Ara mañda ādji beda bari badara amenapeđa Jesu ume wāsídaa. ²¹ Nocođaa wābɫɾɫɛ Jesuba dewara ēberāda umé unusia. Abara Zebedeo warra Santiago basía. Dewarabemara dji djaba Juañ basía. Ādji zeza ume jābađe beda bari bada cōā beada ca panasídaa. Mañbe Jesuba ādjira trāsia idji ume wānamārēā. ²² Ara mañda ādji jābara, ādji zeza sída amenapeđa Jesu ume wāsídaa.

Jesu Galilea druade ɾɫɾɫɛda

Luca 6:17-19

²³ Jesura jūma Galilea druade ɾɫɾɫɛ wāsia. Judiorā dji jarebada deza jaradiabdjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɫɾɫɛda. Mañ beđa bia jaradiade wābɫɾɫɛza jūma ēberārā cacua bié beada biabicuasía. ²⁴ Mañ bērā idjira jūma Siria druade trā bɫɾɫɛ. Mañ carea ēberārāba jūma quĩrātanoaneba cacua bié beada, cacua pua bara beada, jai bara beada, wawa beada, bɫɾɫɛ bea sída idjimaā enebadjídaa. Jesuba ādjirāra jūma biabibadjia. ²⁵ Mañ carea zocārā Galileadebemarāda, Decapoli druadebemarāda, Jerusaleñebemarāda, Judeadebemarāda, Jordañ do quĩrārēbemarā sída Jesu caídu wāsídaa.

5

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Luca 6:20-23

13 Bārāra naļ ējūāne tā quīrāca panla.* Bariblrā tā clyada jōiblrā ģsāwā wayacusa clyā bei? Abeda bié þeya. Biara þla dajadaa þatabueðida ģrā tġađamārēā. 14 Bārāra ģnaa quīrāca þeaa, naļ ējūāne þeaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panl bērā. Puru eyađe þlda ģsāwā mērāni? 15 Ni abaþba ģbīrāda coađapeđa epeđeco droma edre þlđaca. Āteþlrā ģtā dji þlþadađe nūmþadaa jūma dji deġāne þeara ģnaane þeāđamārēā. 16 Ara maļ quīrāca ēberārā quīrāpita biada o pananadua āđjirāba dadji Zeza bajāne þla bia beđeāđamārēā.

Ācōrēba Moisea diāda ley jūma oðidebema

17 Crīcharānadia māra zesida Ācōrēba Moisea diāda leyda, Ācōrēneba beđeabađarāba þlpeđada siđa āyā þli carea. Māra maļ carea zeé basía, āteþlrā zesia āđjia jara panlda jūma ariđe oi carea. 18 Wārā arada māra jaraya: naļ ējūā, bajā siđa waði þlmisa maļ leyðebemara ni maārī biđa jōéa aba leyba jara þlra jūma māwāþlrāđaa.† 19 Maļ bērā bariduaba maļ leyðebema dji eđaara þl siđa ģjā oéþlrā, idjaba dewararāa aþarica ģjā orānamārēā jaradiaiþlrā, idjira Ācōrē puruđe dji eđaara quiruda þaya. Bariblrā leyra ģjā o þaiþlrā, idjaba māwā ođamārēā dewararāa jaradiaiþlrā, maļġlra Ācōrē puruđe dji dromada þaya. 20 Wārā arada māra jaraya: judiorā ley jaradiabadaba o panl cāyābara idjaba pariseorāba o panl cāyābara bārāba jipaara ođaéþlrā, Bajāne þlþa pe eroþaéa.

* 5:13 Tā quīrāca panla. Maļba jara þlca þla “bārāra naļ ējūāne panla ēberārā bia duananamārēā” wa “bārāba naļ ējūānebemarāa Ācōrē crīchada jaradiaia.” 2 Corinto 4:20. † 5:18 Ni maārī biđa. Griego beđeade nāwā þl þla: “Caraga aba biđa idjaba letra aba biđa.”

*Jesuba quĩrũbiðebema jaradiada**Luca 12:57-59*

²¹ Bārāba cawa panla dadji drōāenalba nāwā jarabadada: “Mīā bearādua.” ‡ Idjaḅa “mīā beaiblra bārā bororāba cawa oðia.” § ²² Bariblra mla jaraya: bariduada djārā ume quĩrũiblra Ācōrēba cawa oya. Bariduaba djārāda crīcha neé taḅlaða aiblra bārā bororāba cawa oðia.* Idjaḅa bariduaba djārāda bié jaraiblra, Ācōrēba taḅl uruaðaa wābiya.

²³ Mañ bēṛā ḅl djabada ḅl ume quĩrũ ḅlda quĩrānebaiblra, ḅla animarā Ācōrēa babue diaðe wānamīna babue diarādua. ²⁴ Āteblra dji babue diabada caita amepeda ḅl djaba ume ibiaðe wādua. Mañbeblra jēda zepeda ḅl animarā Ācōrēa babue diadua.

²⁵ Bla oða carea ḅl dji quĩrũba blra dji cawa obarimaa edeiblra, wadi ode wāḅldaðe jūma odua ibiaði carea. Māwā oéblra, idjia blra dji cawa obari jlwaðe ḅlya. Mañbe dji cawa obariba blra dji zarraa jidabiya preso ḅlmārēā. ²⁶ Wārā arada mla jaraya: blra jāmbemada ēdrāéa aḅa bla diaida ḅl parata jūma diablrada.

Daunemabadaðebema

²⁷ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Daunemarādua.” † ²⁸ Bariblra mla bārāa jaraya: bariduaba wērāda acpeda awuaiblra aḅeda mañ wērā ume idji soðeba daunemasia.

²⁹ Mañ bēṛā ḅl jlwa araarebema dauba ḅla cadjiru-ada obiblra, mañ cadjirua o amaaba ḅl daura ēūtapeda ḅatabuedua. Bla cacuaðebema aḅa aduaimīna ewariza Ācōrē ume ḅaya. Mañda biara ḅla Ācōrēba jūma ḅl

‡ 5:21 Exodo 20:13. § 5:21 Deuteronomio 17:8. * 5:22 Bārā bororā. Griego beðeade “Sanedrín” ḅl ḅla. Mañglaðe eða duanasieðaa judiorā bororā dji dromarāda. † 5:27 Exodo 20:14.

cacuada tɫɫ uruaɗe ɓatabuei cāyābara. ³⁰ Idjaba ɓɫ ɟɫwa araarebemaba ɓɫa cadjiruada obibɫɫ, maɓ cadjirua o amaaba ɓɫ ɟɫwara ɓɫá tutapeɗa ɓatabuedua. ɓɫ cacuaɗebema aɓa aduaimīna ewariza Ācōrē ume ɓaya. Maɓɗa biara ɓɫa Ācōrēba ɟūma ɓɫ cacuada tɫɫ uruaɗe ɓatabuei cāyābara.

Mīā amabadaɗebema

Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18

³¹ Idjaba nāwā jarabadaa: “Bariduaba idji wērāda amaibɫɫ, dji wērā carta mīā amainebemada diaida ɓɫa.”‡ ³² Baribɫɫ mɫa jaraya bariduaba idji wērāda dewara ume ɓɫéɗa amaibɫɫ, maɓɟɫɫra dji wērā daunemabibɫɫ carea beɗeade ɓaya. Idjaba idji wērā amanada dewaraba edaibɫɫ, dji edabɫɫ umaquīrā siɗa daunema ɓɫa.

Ācōrē quīrāpita wārāda ne oi jaraiɗebema

³³ Bārāba cawa paɫɫa dadji drōāenaɫɫa nāwā jarabadada: “ɓɫa Ācōrē quīrāpita wārāda ne oya aibɫɫ ɟūma oida ɓɫa.”§ ³⁴ Baribɫɫ mɫa jaraya: ni aɓaɫ trɫneba wārāda ne oyaɗa arānadia. Bajā trɫneba wārāda ne oyaɗa arānadia, bajāra Ācōrē bugue quīrāca ɓɫ bēṛā. ³⁵ Naɓ ējūā trɫneba wārāda ne oyaɗa arānadia, naɓ ējūāra Ācōrē ɟīrū ɓɫbari quīrāca ɓɫ bēṛā. Idjaba Jerusaleɓ trɫneba wārāda ne oyaɗa arānadia, Jerusaleɓra dadjirā Boro Ācōrē puru bēṛā. ³⁶ Idjaba ara ɓɫdji trɫneba wārāda ne oyaɗa arāɗua, ɓɫ buɗara aɓa biɗa poya torroa oé bēṛā idjaba poya pāīma oé bēṛā. ³⁷ Bārāba ne oɗiaɗa aɗibɫɫ, oɗadia. Idjaba oɗaéana aɗibɫɫ, orānadia. Maɓ auɗu baridua trɫneba wārāda ne oida jarabɫɫra cadjiruadeba ze ɓɫa.

‡ 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 Deuteronomio 23:21-23.

BΛ bié oda droaidebema

Luca 6:29-30

³⁸ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Aḅaḅa djārā dauda ārīsira dji māwā oḅara aḅarica dau ārīnida panla.* Quidada ḅlasira dji māwā oḅara aḅarica quida ḅladida panla.” ³⁹ Baribɿɿ m̄la jaraya: bɿda bié osidara chupea droadua. Bariduaba bɿra uridarra dji jɿwa araarebemane uibɿɿ, dewarabemaare bida idu ubidua. ⁴⁰ Bɿla j̄l̄bari jārī carea bariduaba bɿda dji cawa obarimaa edeibɿɿ, idjia jārī quīrīā ḅɿra, dewarabema sida idu jārībidua. ⁴¹ Zarraba b̄la ne zɿɿlada tɿmɿla aride edebibɿɿ, idjia jarada auḅu ededua. ⁴² Bariduaba b̄la ne iwidibɿɿ diadua. Bariduaba b̄la ne iwidibɿɿde jēda diayada aibɿɿ, idjia iwiēi ḅɿra wāgarādua.

Dadji dji quīrū quīrīāida ḅɿdebema

Luca 6:27-28, 32-36

⁴³ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “BΛ dji biara quīrīādua, baribɿɿ bɿ ume dji quīrūra quīrāmadua.”† ⁴⁴ Baribɿɿ m̄la jaraya: bārā dji quīrūra quīrānadua. Bārā bié jarabɿɿda bia jaradadua; bārā quīrāma panɿra bia odadua.‡ Ācōrēa iwididadua ādjirāra carebamārēā. ⁴⁵ Māwā ebuda ḅaya bārā Zeza bajāne ḅɿ warrarāda. Dadji Zezaba ḅmādaura ēberā cadjiruarā carea, dji biarā carea bida odjabibaria. Ēberā jipa ḅeaé carea, dji jipa ḅea carea bida cuera zebibaria. ⁴⁶ Baribɿɿ bārāba aḅabe bārā dji biarādrɿ quīrīā pananibɿɿ, ɿcārē nebiada Ācōrēba diai? Romanebema boro itea parata jɿɿ pepadārā bida mā

* ^{5:38} Levitico 24:20. † ^{5:43} BΛ dji biara quīrīādua. Mādrɿ Levitico 19:18de ḅla, baribɿɿ ḅcɿɿɿba mā auḅu dadji dji quīrū quīrāmanida panɿda jaradiasidāa. ‡ ^{5:44} Bārā bié jarabɿɿda bia jaradadua; bārā quīrāma panɿra bia odadua. Griego beḅeade ḅcɿɿ cartade māɿra neéa.

quĩrãca obadaa. ⁴⁷ Bãrãba ababe djabarãa “mẽrã” adiblr̃l, ħcãrẽ biada o panl? Dji Ācõrẽ adua bea biða mãwã obadaa. ⁴⁸ Maļ bẽrã jũmarãda quĩrĩã beadadua bãrã Zeza bajãne ðlba jũmarã quĩrĩã ðl quĩrãca.

6

Ne neé quedeaa diadidebema

¹ Bãrãba ne biada o panlne quĩrãcuitadadua. Dewararãba bia ununamãrẽã orãnadua. Mãwã oðiblr̃l, bãrã Zeza bajãne ðlba idji nebiaðebemada diaéa. ² Bla ne neé quedeaa ne diablrl̃de dji biaca beaba obada quĩrãca orãdua. Ādjia ne diablrl̃de cachiruda zabibadaa judiorã dji jlrebada dede, purude biða jũmarãba ãdjidebemada bia beðeðamãrẽã. Wãrã arada mļa jaraya: eberãrãba ãdjidebemada bia beðeðida quĩrĩã panl bẽrã ababe maļdr̃l eðaðia. Ācõrẽneba ni cãrẽ sida edaðaéa. ³⁻⁴ Bla ne neé quedeaa ne diablrl̃de jġgua jararãdua. Ni abala nẽblrl̃rãdua. Bla chupea bia o ðlra bl Zeza Ācõrẽba unubaria. Idjiablrl̃ blã nebiada diaya.*

Ācõrẽa iwidiðadadibema

Luca 11:2-4

⁵ Bla Ācõrẽa iwidiðlrl̃de dji biaca beaba obada quĩrãca orãdua. Ādjirãba judiorã dji jlrebada dede, purude biða eberãrãba bia ununamãrẽã lta nũpanenapeða Ācõrẽa iwidiðadaa. Wãrã arada mļa jaraya: eberãrãba ãdji bia ununida quĩrĩã panl bẽrã ababe maļdr̃l eðaðia. Ācõrẽneba ni cãrẽ sida edaðaéa. ⁶ Bla Ācõrẽa iwidiðlrl̃de bl dede eða wãdua. Dji eða wãbadara jũãtr̃lpeða blduba bl Zeza Ācõrẽa iwidiðua. Bla chupea bia o ðlra bl Zeza Ācõrẽba unubaria. Idjiablrl̃ blã nebiada diaya.

* ^{6:3-4} Diaya. Āclrl̃ cartade versículo 3-4,6,18de maļ awara jara ðla “eðuða diaya.”

⁷⁻⁸ Βλα Ἄκōrēa iwīdibλrλde Ἄκōrē adua beaba obada quīrāca orādua. Ἀdjirāba abarida barima zocārā jarabadaa crīcha panλ bērā dārā iwīdibλdade Ἄκōrēba biara ūrīda. Baribλrλ bārā Zeza Ἄκōrēa iwīdīdi naēna idjia cawa θλα bārāba cārēda quīrīā panλda. ⁹ Maλ carea Ἄκōrēa nāwā iwīdīdadua:

Dairā Zeza bajāne θλ, jūmarāba blra wayađida panλa.

¹⁰ Daiba quīrīā panλa blra jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrīā panλa blra quīrīā θlra naλ ējūānebemarāba ođida, bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹ Codira ewariza daia diadua.

¹² Dairāba cadjirua opeđadara quīrādoadua, dairā bié obλdara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³ Dairāra cadjiruade idu baebirādua, āteblrλ cadjiruadebemada ēdrλ θλdua.† [Βλα jūmarāda poya θλα, blra dji λθlara θλα idjaba ewariza dji dromaara θλα.]‡

¹⁴ Djārāba bārā bié opeđadada quīrādoadibλrλ, bārāba bié opeđadara bārā Zeza bajāne θlba quīrādoaya.

¹⁵ Baribλrλ djārāba bārā bié opeđadada quīrādoadaéblrλ, bārāba bié opeđadara bārā Zeza bajāne θlba quīrādoeā.

Ne cođaca ewari ođidebema

¹⁶ Bārāba ne cođaca ewari obλdade sopua bea quīrāca bearānada dji biaca beaba obada quīrāca. Ἀdjirāra māwā panabadaa jūmarāba cawađamārēā ne cođaca ewarida o panλda. Wārā arada mλa jaraya: ēberārāba ādji bia jarađida quīrīā panλ bērā ababe maλdrλ edađia. Ἄκōrēneba ni cārē siđa edađaeā. ¹⁷ Baribλrλ bla ne cođaca ewari o θλde bl borora queraba pādua, quīrā siđa

† 6:13 Cadjiruadebemada. Maλ bedeaba idjaba jara θla diauruda. ‡ 6:13 Griego bedeađe zocārā cartade beđea corchetede θlra neēa.

zocai ðaيدا djico cāyābara biara ðaléca? ¿Dadjida dad-
 jia cacuađe jġbada cāyābara biara ðaléca? ²⁶ Acładua,
 ĩbanara ne uđacaa, ne ewađacaa idjaba ne wagađacaa.
 Baribrlrl bārā Zeza bajāne ðlba ne cobibaria. ¿Ācōrē-
 maarā bārāra ĩbana cāyābara biara ðeaéca? ²⁷ ¿Caida
 jūmawāyā crĭcha ðlba dārāara zocai ðai?§ ²⁸ ¿Cārē cārēā
 bārāba jġnġnebemada jūmawāyā crĭchabada? Acładua
 nepōnōda sāvā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba
 wuara cacaa. ²⁹ Baribrlrl mġla jaraya: dadji drōāenabema
 boro Salomoġra bio ne bara ðađamġna nepōnō quġrāca
 quġrāwārēā djioca basía.* ³⁰ Iđi chirua mēā unubadara
 nurēma babuebadamġna Ācōrēba wađibiđa pōnōbibaria.
 Maġ bērā ¿idjia biara bārāba jġnamārēā diaéca? Maġġara
 ¿sāvāērā poya ġjānaé?

³¹ Maġ bērā cođi careabemada, dođi careabemada, wa
 jġni careabema siđa jūmawāyā crĭcharānadua. ³² Ācōrē
 adua ðeaba maġġlāđebemada crĭchabadaa, baribrlrl bārā
 Zeza bajāne ðlba cawa ðla bārāba cārēda erobeadıda
 panłda. ³³ Maġ bērā naārā Ācōrēra bārā Boroda ðlđadua.
 Quġrācuġta pananadua idjia obi ðlra ođi carea. Māvā
 bārāba neé panłra idjia jūma diaya. ³⁴ Nubemada jū-
 mawāyā crĭcharānadua, nu biđa Ācōrēba bārāra waga
 erobai bērā. Ewariza ne crĭchaira baraya.

7

Djārā bié jarabadādebema
Luca 6:37-38, 41-42

§ 6:27 Maġ versġculoba idjaba jara ðla “¿Cai bārānebemaba
 jūmawāyā crĭcha ðlba drasoara wari?” * 6:29 Salomoġ. 1
 Reye 10:4-7, 23-25.

¹ Djārāra bié jararānadia Ācōrēba bārā bié jararāmārēā.
² Bārāba djārā bié jarabada quīrāca Ācōrēba bārāra bié jaraya. ³ ¿Cārē cārēā nejarra djārā daude ðada acɫbada? ¿Sāwāērā bacuru waiðla bādji daude ðada acɫðaca? ⁴ Bacuru waiðla bādji daude ðada ununaé panɫɫɫɫ ¿sāwā djārāa nāwā jaradi? “Nejarra ɫ daude ðara mla auðariya.” ⁵ ¡Bārāba jarabada quīrāca oðaca! Naārā bacuru waiðla bādji daude ðada auðaridadia. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ðara auðaridi carea. Ara mañ quīrāca ɫa cadjirua o ðara naārā idu ðadia. Mañbeɫɫɫ djārāra poya carebaya.

⁶ Ācōrē iteabemada usaa diarānadia bārā carāmārēā. Bārā neta nēɫa queðeada chinaa diarānadia lr̄l tɫ-garāmārēā.*

*Ācōrēa iwidibadaðebema
 Luca 11:9-13; 6:31*

⁷ Bārāba neé panɫra Ācōrēa iwiði pananadia; mañne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jɫɫɫ pananadia; mañne ununia. Deðe eða wābadamaɫɫa tr̄ɫnadia; mañne dji eða wābadara ewaya diai carea. ⁸ Dji iwiði ðɫba edaya. Dji jɫɫɫ ðɫba unuya. Dji tr̄l ðɫ itea deðe eða wābadara ewaya ne diai carea. ⁹ Warraba pañ iwidibɫɫɫe ¿dji zezaba mōgarada diaica? ¹⁰ Warraba ðeda iwidibɫɫɫe ¿dji zezaba damada diaica? ¹¹ Bārā dji cadjirua ðeaba bārā warrarāa ne biada dia cawa panɫɫɫɫ, ¿bārā Zeza bajāne ðɫba dji iwiði panɫa ne biada diaéca? ¹² Bārāba quīrā panɫa djārāba ne jūmane bārāra bia oðida. Ara mañ quīrāca djārāra bia oðadia. Ācōrēba Moisea diaða leyda

* 7:6 Mañ versículoba nāwā jara ðɫca ða: “Āɫɫɫɫa Ācōrē beðeada ūrī quīrānacabɫɫɫ, ādjirāa waa jaradiarānadia. Jaradiðibɫɫɫ bārāra bié oðia.”

idjaba Ācōrēneba beḏeabadarāba Ḕlpeḏaḏa sida ara maļ crīchadeba ze Ḕla.

Eda wābada pēsua Ḕl

Luca 13:24

¹³⁻¹⁴ Bārāra dji eda wābada pēsua Ḕlḏe wānadua. TlḔl uruaḏe eda wābadara jeḏea Ḕla. Dji o sida jeḏea Ḕl bērā wāicha Ḕla. Mama zocārā eda wābadaa. BaribḔḔl Ācōrē ume ewariza zocai bai carea dji eda wābadara pēsua Ḕla. Dji oḏe wācara Ḕl bērā zarea Ḕla wāi carea. Maļ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵ Quīrācuīta beaḏadua. ĀḔḔḔlba sewadeba Ācōrēneba beḏea panḔana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jara-diabadaa baribḔḔl māwā panḔa ēberārāba Ācōrē beḏea igaraḏamārēā. ¹⁶⁻¹⁷ Ādjia o panḔneba bārāba cawaḏia dji wārā arada wa dji wārāēḏa. Bacuru biaba nejō biada zaubaria baribḔḔl bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubaria. ¿ḔḔlba uvada zaubarica? ¿Wa jūichichiba higo-jōḏa zaubarica? ¹⁸ Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. ¹⁹ Bacuru bia zaucara tutadepeḏa babuebadaa. ²⁰ Ara maļ quīrāca bārāba Ācōrēneba beḏeabadarāḏa dji wārā arada wa dji wārāēḏa cawaḏia ādjirāba o panḔneba.

Jesu trāneba ne o beara āḔḔḔl idjiderāēā

Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba mālra ādji boroaḏa abadamīna jūmarāḏa Ācōrē puruḏe beaḏaēā. AḔabe māl Zeza bajāne Ḕlba quīrāḏa Ḕl o beaḏḔl idji puruḏe panania. ²² Idjia cawa oi ewaride zocārāba mālra jaraḏia: “Dai Boro, dai Boro, दौरा blḏeba beḏeasidaa, bl trāneba jairāḏa āyā jḔretasidaa, idjaba bl trāneba ne ununaca waibḔada osiḏaa.” ²³ Maļne mālra

ebuḁa jaraya: “Cadjirua obadarã, ãyã wãnadua. Mãa bãrãra unucaa.”

De uménebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Mañ carea bariduaba mã beḁeada ùrĩpeḁa ijã oibɿɿɿ, nañ quiřãca ɿaya: ēberã crĩcha cawa ɿɿɿɿ idji dera mōgara ãrã osia. ²⁵ Mañne cue ze nũmesia, nãũrãra dji cãbãyã puá nũmesia, do siḁa ze nũmesia, baribɿɿɿ idji dera cora wãé basía mōgara ãrã oḁa bẽrã. ²⁶ Baribɿɿɿ mã beḁea ùrĩpeḁa ijã oéɿɿɿɿ, nañ quiřãca ɿaya: ēberã crĩcha neé ɿɿɿɿ idji dera ïɿɿɿe osia. ²⁷ Mañne cue ze nũmesia, nãũrãra dji cãbãyã puá nũmesia, do siḁa ze nũmesia. Mañba idji dera cora wãpeḁa aḁeḁa jũma ãrĩsia.–

²⁸ Jesuba jũma jaradiaḁacarea ēberãrãba cawa crĩchaḁaé basía. ²⁹ Judiorã ley jaradiabadarã quiřãca jaradiaé basía. ãteɿɿɿ bio cawa ɿɿɿeḁa ebuḁa jaradia ɿasia.

8

Jesuba aiḁa bara ɿɿ biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

¹ Jesu eyaḁeḁa eḁaa zeside ēberãrãra zocãrã idji caiḁu wãsiḁaa. ² Mãwã ɿɿɿe ēberã aiḁa bara ɿɿɿa Jesumaa zesia.* Chĩrãborode coḁepeḁa nãwã beḁea djuburiasia:

–Mã Boro, ɿɿa quiřã ɿɿɿɿɿ, mãra poya biabida ɿɿa.–

³ Mañne Jesuba jɿɿwa ãrã ɿɿɿɿɿe jarasia:

–Mãwã o quiřã ɿɿa. ¡Biadua!–

Ara mañḁa aiḁa bara ɿaḁara biasia. ⁴ Jesuba idjía jarasia:

* 8:2 Aiḁara Jesu ewaride wãrãḁa sãwã ɿasida dadjirãba cawaḁaé paɿɿa. Baribɿɿɿ judiorãmaarã aḁa ãcõrẽɿɿɿ poya biabida ɿasia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mañ awara aḁa aiḁaba jidasira ãyã ɿaḁe wãida ɿasia (Levitico 13:45-46).

–Bl biadara ni abala jararãdua. ãtebrl sacerdotemaa wãdua blra biasida unumãrẽã. Jãlbe Moiseba jaraða quĩrãca ne diacuadua.† Mãwã ëberãrãba cawaða blra wãrãda biasida.–

Jesuba sordaorã boro nezoca biabiða

Luca 7:1-10

⁵ Małbe Jesura Capernauł puruðaa wãsia. Jũeside Romanebema sordaorã boroda idjima zesia. Małgłaba nãwã beða djuburiasia:

⁶ –Mł Boro, mł nezocada diguiða bio cacua puã bl bẽrã clãde bradrã bla.–

⁷ Małne Jesuba jarasia:

–Idji biabi carea wãya.–

⁸ Baribrã sordaorã boroba jarasia:

–Mł Boro, młra ëberã biaða blra mł dede eða wãmãrẽã. Baribrã mł nezoca biamãrẽã bla namalba jaraibrã, idjira biaya. ⁹ Ara mał quĩrãca mł boroba jara blra młã ijãida bla. Idjaba młã jara blra sordaorã mł jłwaeda beaba ijãnida panla; młã abala zeduaða aibrã zebaria; wãduaða aibrã, wãbaria; idjaba mł nezocaa nãwã oduða aibrã ara małda idjia obaria.–

¹⁰ Mał ũrĩside Jesuba bia crĩchasia. Małne idji ëpẽ panrã jarasia:

–Wãrã arada bãrã jaraya: nał ëberãba bio ijã bl quĩrãca israelerã tãena ni aba biða unucã. ¹¹ Młã bãrã jaraya: łmãdau odjabariareba idjaba łmãdau bæbariareba drua ãibemarãda zocãrã zedã. Małgrãra dadjã drõãenabemarã Abrahã ume, Isa ume, Jacobo ume biða ãcõrẽ puruðe ne co chũpanenia. ¹² Baribrã ãcõrẽba ëberãrã naãrã pe erõba quĩrã badada pãĩmanã ãyã jłrecuaya. Mama aujã panania idjaba puaba quida ichia panania.–

† 8:4 Levitico 14:1-32.

¹³ Maĩbe Jesuba sordaorã boroa jarasia:
–Diguidaa wãdua. Βλα ι̅jã ̅λ quĩrãca m̅la oya.–
Sordaorã boro nezocara ara maĩda biasia.

Jesuba Simoĩ Pedro pãcõrẽ biabiada

Marco 1:29-34; Luca 4:38-41

¹⁴ Maĩbe Jesura Pedro dedaa wãsia. Eda wãside unusia Pedro pãcõrẽda c̅wamiaba c̅leade ̅lda. ¹⁵ Maĩ wẽrã j̅wara Jesuba tãsia. Ara maĩda c̅wamiara dugusia. Piradr̅peda ãdjira ne cobisia.

¹⁶ Queudacarea ẽberãrãba zocãrã jai bara ̅eada Jesumaa enesidaa. Maĩne Jesuba ara jarab̅r̅ba dji jaira jũma ãyã j̅recuasìa. Idjaba cacua bié ̅eara jũma bi-abicuasia. ¹⁷ Mãwãsia ãcõrẽneba bedeabari Isaíaba jaraða quĩrãca. Nãwã jarasia: “Dadjirãra cacua bié ̅easide idjia biabisia, idjaba pua ̅easide idjia jõbisìa.”‡

Jesu ẽpẽ quĩrĩã panana

Luca 9:57-62

¹⁸ Jesuba ẽberãrãda zocãrã idji caita powua nũm̅lda unusia. Maĩ carea idji ume nĩbabadarãa amene wa quĩrãrẽ chãniana asia. ¹⁹ Barib̅r̅la wãni naẽna judiorã ley jaradiabarida Jesumaa zesìa. Maĩ ẽberãba jarasia:

–Jaradiabari, ̅la wãb̅r̅la m̅ra ̅la ume wãya.–

²⁰ Jesuba idjía jarasia:

–Usa pãra de bara ̅la, ïbana sida de bara ̅la, barib̅r̅la m̅, Naĩ Djara Edaðara sãma cãĩ sida neé ̅la.–

²¹ Maĩne aba idji ume nĩba jarasia:

–Mã Boro, ̅la ume wãĩ naẽna idu m̅ zezada t̅baribidua.–§

²² Jesuba idjía jarasia:

‡ 8:17 Isaía 53:4. § 8:21 ãc̅r̅l̅maarã maĩ ẽberãba nãwã jara ̅la: “Βla ume wãĩ naẽna, m̅la j̅ãida ̅la aba m̅ zeza jaidab̅r̅daa.”

–Mǎ ume zedua. Beu þearþaba beudarþara tþaridida panla.–*

Jesuba amene bogozoa tumabida

Marco 4:35-41; Luca 8:22-25

²³ Maþbe Jesura jþade þadopeða idji ume niþabadarþa sida wþsidaa. ²⁴ Mþwþ panlne nþurþada dji cþbþyþ puþ nþmepeda baido bogozoa jþade eda wþ nþmesia. Maþne Jesura cþi þasia. ²⁵ Maþ carea idji ume niþabadarþa lrþmanapeða nþwþ jarasidaa:

–jDai Boro, carebadua! jDadjirþara þarrubododaal–

²⁶ Maþne Jesuba jarasia:

–Bþrþara jþawþerþa ne waya panl? Bþrþa Åcþrþera iþþanaþca þla.–

Piradrþpeda Jesuba nþurþara, baido bogozoa sida queþsia.† Ara maþda jþma tuma nþmesia. ²⁷ Maþne þdjirþaba cawa crþchaþþþ basia. Nþwþ jarasidaa:

–Naþglara jþcaida jþwþ þl? Nþurþaba, baido bogozoa bida idji beþeara iþþabadaa.–

Jesuba jai zocþrþa þyþ jþretada

Marco 5:1-20; Luca 8:26-39

²⁸ Maþbe amene droma quirþerþe chþnapeda Gadara druade jþþsidaa. Maþne þberþa umþ jai bara panlda beudarþa tþaribada uriaþeba Jesumaa zesidaa. Maþ þberþara bio minijþchia panl þerþa ni þbalda mamaare wþnaca basia. ²⁹ Maþne Jesua jþgua þia jarasidaa:

* 8:22 Beu þearþaba beudarþara tþaridida panla. Jesuba beuda tþarididebemada jara þlþþa. Åteþlrl ara þdjia o quirþa panl quirþca o þeada queþ þla. † 8:26 Baido bogozoa. Griego beþeade “pusa” þl þla. Griegoþe pusa, amene sida abari beþeaa. Galilea amenera baido cþþa.

–¿Ăcōrē Warra!‡ ¿Cārē cārēã दौरा मीã sē ʘʘ? ¿Dai ewari jūēi naēna ʘʘ cawa ođe ze ʘʘca?–

³⁰ ʘʘʘʘ aride chinada ne co duanasidaa. ³¹ Mañ bērã dji jairãba Jesua nãwã beđea djuburiasidaa:

–ʘʘa dairãda ãyã ʘʘretaibʘʘʘʘ, jari duanʘ china cacuađe idu eđa wãbidua.–

³² Mañne Jesuba jarasia:

–Wãbʘʘʘʘadaua.–

Ara mañda jairãra mañ ēberãrã cacuađebemada ēdrʘʘađeđe china cacuađe eđa wãbʘʘʘʘsidaa. Mañba chinara pirapođeđeđe perawađeđe daiđu tēũcuasidaa. Mãwã jũma nãbʘʘʘʘ quinisidaa. ³³ Mañ china waga pananara daupera pira wãsidaa. Ādji puruđe jūēnađeđe ēberãrã jai bara ʘeada sãwãpeđeđeđe jũma nēbʘʘʘʘsidaa. ³⁴ Mañ carea jũma dji puruđebemarãra Jesu ʘʘmaa zesidaa. Ununađeđeđe Jesua beđea djuburiasidaa ādji druadebemada ãyã wãmãrēã.

9

Jesuba ēberã cacua beu ʘʘ biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jãbađe ʘadopeđe wayacusa amene droma quĩrãrã chãpeđe idji ʘabari puruđe jūēsia. ² Mama ēberã cacua beu ʘʘda idji cʘeđeđe Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia mañ ēberã enepeđeđeđe wãrãda ĩjã panʘda idjia dji cacua beu ʘʘra poya biabida. Mañ carea Jesuba dji cacua beu ʘʘa jarasia:

–Sobiadua, cũdra. ʘʘa cadjirua ođara mãa quĩrãdoasia.–

³ Mama judiorã ley jaradiabadarãda ĩcʘʘʘʘ panasidaa. Mañgʘrãba crĩchasisidaa: “Idjira Ācōrē quĩrãpita bié beđea

‡ 8:29 Ācōrē Warra. Griego beđeade ĩcʘʘʘʘ cartade ʘʘ ʘʘa: “Ācōrē Warra Jesu.”

ɓla.” ⁴ Baribɓɓa ɓɓɓia crɓɓa paɓɓa Jesuba cawasia. Maɓ carea jarasia:

–Bārāba ɓcārē cārēā jāwā bié crɓɓa paɓɓ?*

⁵ Bārāmaara ɓsāɓɓa zareaara ɓɓ? ɓCadjirua oɓara quĩrādoayada aida wa naɓ ēberā cacua beu ɓara piradrɓɓɓeɓa nɓbabida? ⁶ Ācōrēba mɓ, Naɓ Djara Edaɓara ɓsɓia naɓ ējūāne duanɓa cadjirua obadara quĩrādoamārēā. Maɓra bārāa unubiya.–

Ara maɓda dji cacua beu ɓɓa nāwā jarasia:

–Piradrɓɓa. ɓɓ cɓɓara edapeɓa diguiɓa wādua.–

⁷ Ara maɓda dji cacua beu ɓaɓara pirabaripeɓa diguiɓa wāsia. ⁸ Maɓ unusiɓa dji arima ɓeara ne wayasiɓa.† Baribɓɓa Ācōrēa bia beɓeasiɓa idji ɓɓɓa diada bērā ēberāba cacua bié ɓeara biabimārēā.

Jesuba Mateo trɓna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹ Jesu mamaɓa wāɓɓɓa ēberā Mateo abadada unusia. Maɓ ēberāra Romanebema boro itea parata diabada deɓe chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

–Mɓ ume zedua.–

Ara maɓda Mateora piradrɓɓeɓa Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo deɓe ne co ɓasia. Jesu ume nɓbabadarāda, Romanebema boro itea parata jɓɓa pebadarāda, judiorā ley igara ɓea siɓa Jesu ume ne co duanasiɓa.‡ ¹¹ Āɓɓa pariseorāba maɓɓa unusiɓa. Maɓ carea Jesu ume nɓbabadarāa iwiɓiɓa:

–Bārāa jaradiabarira ɓcārē cārēā Romanebema boro itea parata jɓɓa pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume biɓa ne co chūmɓ?–

* 9:4 Griego beɓeɓa ɓɓɓa cartade idjaba ɓɓ ɓɓa “bārā soɓe.”

† 9:8 Ne wayasiɓa. Griego beɓeɓa ɓɓɓa cartade ɓɓ ɓɓa: “Cawa crɓɓaɓe basía.” ‡ 9:10 Judiorā ley igara ɓea. Griego beɓeɓa “cadjirua obadarā” ɓɓ ɓɓa.

¹² Ādjia māwā iwidiɓɓɗɗa Jesuba ūrīpeda jarasia:

–Cacua bia ɓeaba nēārā diabarira jɓɓɓɗɗɗa. Dji cacua bié ɓeabɓɓɓ jɓɓɓɗɗɗa. ¹³ Nañ bedeaba cārēda jara ɓɗa cawade wānadia: “Animarā babue diaēi cāyābara māa quīrā ɓa bārāba djārā quīrā djuburiadida.”[§] Māra jipa ɓea trāi carea zeé ɓa, āteɓɓɓɓ cadjirua obadarāda trā ɓa Ācōrēmaa zedamārēā.–*

Ne coɗaca ewariɗebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴ Māwānacarea Borocuebari Juañ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeda iwidiɓɓɗɗa:

–Daiba, pariseorā biɗa ara cadɓa ne coɗaca ewarira obadaa, baribɓɓɓ ɓa ume nībabadarāba ¿sāwāērā oɗaca?–

¹⁵ Jesuba ādjía jarasia:

–Umaquīrāba wērā edabɓɓɗɗe ¿caida sopua ɓai? Mañ umaquīrāra waɗibiɗa idjia edoɗarā ume ɓamisa ɓsriɗa panania. Baribɓɓɓ ewari ɓa dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Mañbeɓɓɓ idjia edoɗarāba ne coɗaca ewarira oɗia.

¹⁶ Dadjirāba jɓɓɗɗa dji sore cōā ɓamaa wua djiwidida cajudacia. Māwā oɗibɓɓɓ djiwididi cajuda erreɓaribɓɓɗɗa dji wua sorera waiɓɓɓ cōāya. ¹⁷ Idjaba ni ɓaɓɓa uva ɓa djiwidira animarā e oɗa dji sorede tɗɗɗa. Māwā oɗibɓɓɓ aseabɓɓɗɗe animarā e oɗa dji sorera cōāya. Mañbe uva ɓara, animarā e oɗa siɗa aduaya. Mañ carea uva ɓa djiwidira animarā e oɗa djiwidide tɗɗɗa panla. Māwā umena dārā droadía.–†

§ 9:13 Osea 6:6. * 9:13 Ācōrēmaa zedamārēā. Griego bedeade Ācɓɓɓ cartade māra neéa. † 9:17 Mañgɗɗeɓa Jesuba cawabisia idji bedeara ādjirā drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada.

²⁹ Mañbe Jesuba ãdji daude tãpeða jarasia:

–Bãrãba ijã panl quĩrãca mĩa oya.–

³⁰ Ara mañda ãdji daura biasidaa. Mañbe Jesuba bio jara ðasia mañnebemada ni abala nẽbrlrãnamãrẽã.

³¹ Baribrã dedeba ãdrãdãpeða Jesuba ãdji ume oðada jũma mañ druade jara wãsidea.

³² Ara dauberrea panana ãdrãbdade dewararãba ãberã quĩrãme cara ðal jai bara ðlda enesidaa. ³³ Jesuba mañ jai jãretadacarea ãberã quĩrãme cara ðadara bedeasia. Ëberãrã mama duanlba cawa crĩchadaé basía. Nãwã jarasidaa:

–Israel druade waðibiða nañ quĩrãca ununaca basía.–

³⁴ Baribrã pariseorãba jara duanasidaa:

–Jãl Jesuba jaira ãyã jãretabaria, jairã boro Beelzebúba mañ lðlada diada bẽrã.–

Néu waibla waraga ðlra ¿cairãba ewadi?

³⁵ Mãwãnacarea Jesura puru waibla ðeaza, puru zaque ðeaza pãrrã wãsia. Judiorã dji jãrebada deza jarabadjia ãcõrẽra ãdji Boro bai carea zebraãda. Mañ beða bia jaradia nĩne jũma cacua bié ðeara, cacua pua ðea sida biabicuasía. ³⁶ Idjia ãberãrã cãbana unuside miã djuburi unusia. Ne jũmane bia miãga ðeasia idjaba ãduba ðeasia. Oveja dji wagabari neé queða quĩrãca panasidaa. §

³⁷ Mañne idji ume niãbadarãa nãwã jarasia:

–Wãrãda nañ ãberãrãra néu waibla waraga taðl quĩrãca ðeaa. Baribrã dji ewabadarãda zocãrãébe panla.

³⁸ Mañ bẽrã Néu Djibaría iwidiãdua ewabadarãda idji néumaa diabuemãrẽã.–

§ 9:36 Numero 27:15-17.

10

*Jesuba doce diabueðarã**Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6*

¹ Jesuba idji ume niðbabadarã doce panlra ábaa trãsia. Maãbe ádjirãa lðlada diasia jaida áyã jlretaðamãrẽã, idjaba cacua bié ðeada, cacua pua ðea sida biabiðamãrẽã. ² Jesuba diabueðarã doce panlra naãglrã basia: Simoã, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarã Santiago idjaba Juaã; ³ Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jlrã pebari baða Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo; * ⁴ idjaba Simoã Cananeo.† Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabiðada. ⁵ Maã doce ëberãrãra Jesuba wãbigasia. Baribrãã wãni naëna idjia jarasia:

–Judiorãëmaa, Samaria puru ðeade biða wãrãnadua. ⁶ Átebrãã judiorãmaa, israelerã oveja aduá ðea quĩrãca panlmaa wãnadua. ⁷ Bãrã wãbldaza jaradadua Ácõrẽra jũesida jũmarã Boro bai carea. ⁸ Maã bẽrã cacua bié ðeara biabiðadua, beupeðadara ãrẽbabiðadua, aida bara ðeara biabiðadua, jaira áyã jlretaðadua. Mãwã oðamãrẽã mãa bãrãa lðlada bari diablãã. Maã bẽrã ëberãrãra bari carebaðadua. ⁹⁻¹⁰ Bãrãba o panlbari Ácõrẽba ne diaya. Maã carea orora, parata torrora ni mãrĩ biða ederãnadua. Bãrã wãbldade buchacara ederãnadua. Bãrãba jã panl awa edeðadua. Jĩrũne jãbadara, bardona sida ederãnadua.

¹¹ Bãrã puru waiðlade wa puru zaquede jũẽbldade bãrã bia edai ëberãda jlrãðadua. Maã ëberã dede pananadua aba puruðeba ðdrãbldadaa. ¹² Maã dede eda wãbldade Ácõrẽ trãneba dji ëberãrãa jaradadua necai pananamãrẽã.

* 10:3 Tadeo. Griego bedede ãclãã cartade mãã trã cãyãbara ðã ðãa “Lebeo, Tadeo abada.” Mãã Tadeora Santiago warra Judaca ðãã. † 10:4 Simoã Cananeo. Luca 6:15de “Simoã Zelote” ðãã ðãã.

mĭa jaraya: bārã Israelēbema puru ðeaza jũma pĭrĭladi naēna mĭ, Naĭ Djara Edaðara zeya.

²⁴⁻²⁵ Ne cawa quĩrã ðara dji jaradiabari cãyãbara ne cawara ðléa. Baribĭrĭ dji jaradiabari quĩrãca ðaibĭrĭ, bia ðla. Nezoca sida idji boro cãyãbara auðuara ðléa. Baribĭrĭ idji boro quĩrãca ðaibĭrĭ, bia ðla. Mĭra jairã boro Beelzebú a panĭbĭrĭ, bārãra ara maĭ quĩrãca jaradia. §

¿Caida wayaðida panĭ?

Luca 12:1-9

²⁶ Ēberãrãda wayarãnadua. Ne jũma ebuda ðléra mērã ðeéa. Dadjia cawadaé panĭra Ācõrēba ebuda cawabiya.

²⁷ Mĭa bārã pãĩmane jara ðara ĩnaane jaraðadua. Mĭa bārã cawĭrĭ caita jaraðara de ĩrĭba jĩgua jaraðadua.

²⁸ Ēberãrãda wayarãnadua. Ādjia naĭ cacuada poya beaðia baribĭrĭ dadjia jaureda poya beaðéa. Ātebĭrĭ naĭ cacua, dadjia jaure tĭbĭ uruaðe babueida ðdrĭ wayaðadua.

²⁹ ĩbana zaqueda umé nēdoði carea parata pichida aða diabadaa. Baribĭrĭ bārã Zeza bajãne ðlba iduaribiéĭbĭrĭ, ni aðaĭ ĩbanada beuéa. ³⁰ Maĭ awara Ācõrēba cawa ðla bārãba buðara jũmasãwã eropanĭda. ³¹ Ācõrēba bārãra ĩbana zocãrã panĭ cãyãbara biara waga ðl bēã ne wayadié panĭla.

Jesu carea quĩrã peraié ðl

Luca 12:8-9

³² Aðaĭba ēberãrã quĩrãpita mĭda ĩjã ðlaða aibĭrĭ, mĭ Zeza bajãne ðl quĩrãpita mĭa idjira mĭreana aya. ³³ Ara maĭ quĩrãca aðaĭba ēberãrã quĩrãpita mĭda adua ðlaða

§ 10:24-25 Griego beðeade nãwã ðĭ ðla: “De djibarida jairã boro Beelzebú a panĭbĭrĭ, idji ēberãrãra ara maĭ quĩrãca jaradia.”

aibɫɾɫ, m̃a biɫa m̃ Zeza bajãne ɬɫ quĩrãpita idjira adua ɬɫada aya.

¿Caida biara quĩrãnida panɫ?

Luca 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Crĩcharãnadua m̃ra nañ ẽjũãnaa zesida ẽberãrã ábaa necai ɬɫi carea. M̃ra mañ carea zeé ɬɫa, átebɫɾɫ ze ɬɫa ẽberãrãda ábaa bia panarãnamãrẽã. ³⁵ M̃ra zesia warrada dji zeza ume bié ɬɫi carea, cauda dji papa ume bié ɬɫi carea, idjaba áĩguda dji pãcõrẽ ume bié ɬɫi carea. ³⁶ Bãrãba m̃ ijã panɫ carea ara bãdji diguidã dji quĩrũda beadia.* ³⁷ Aɬalɫa dji zezada wa dji papada m̃ cãyãbara biara quĩrã ɬɫbɫɾɫ, maãgɫɾa m̃ ume poya nĩbaéa. Aɬalɫa dji warrada wa dji cauda m̃ cãyãbara biara quĩrã ɬɫbɫɾɫ, maãgɫɾa m̃ ume poya nĩbaéa. ³⁸ Bia mĩgai carea ɬɫéɫɫɾɫ, poya m̃ ume nĩbaéa. ³⁹ Aɬalda nañ ẽjũãne bia ɬeibɫɾɫ, jĩrũare bia ɬaéa. Baribɫɾɫ aɬalda m̃ carea beuibɫɾɫ Ácõrẽ ume ewariza zocai ɬaya.

Ácõrẽneba nebia edadiɫebema

Marco 9:41

⁴⁰ Bãrã bia edabɫɾɫba m̃da bia edabɫɾɫa. M̃ bia edabɫɾɫba m̃ Diabuedada bia edabɫɾɫa. ⁴¹ Aɬalɫa Ácõrẽneba bedeabarida cawapeɫa bia edaibɫɾɫ, Ácõrẽba idjiɫeba bedeabaríã nebia diabari quĩrãca mañ ẽberãa diaya. Ẽberã jipa ɬɫda aɬalɫa cawapeɫa bia edaibɫɾɫ, Ácõrẽba ẽberã jipa ɬɫa nebia diabari quĩrãca mañ ẽberãa diaya. ⁴² M̃a jaraya: aɬalɫa m̃ ume nĩbabadarã dji edaara ɬearã siɫa cawapeɫa baido cũrãsada diaibɫɾɫ, Ácõrẽba wãrãda mañ ẽberãa nebiada diaya.–

* 10:36 Miquea 7:6.

11

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã doce panla mãwã jaradacarea mamalba puruza jaradiade wãsia.

*Jesuba Borocuebari Juañnebema jarada
Luca 7:18-35*

² Borocuebari Juañ preso baside ũrĩsia Ācõrẽba ědra edabari diai jaradaba o ðadebemada. Mañ carea idji ume nĩbabadarãda umé diabuesia Jesua nãwã iwidiidamãrẽã:

³ –¿Bla dji zeida ðadaca, wa dewarada jãñnida panl?–

⁴ Jesuba ãdjía nãwã panusia:

–Bãrãba unu panlda idjaba ũrĩ panlda Juaña jarade wãnada. ⁵ Dauberrea ðadaba unu panla, jĩrũ bié ðadara bia nĩnaa, aida bara ðadara biasidaa, cλwλrλ qui ðadaba ũrĩ panla, idjaba beupedadara ãrẽbacuasidaa. Mañ awara ne neé quedeaba bedeã bia Ācõrẽba carebaidebemada ũrĩ panla.* ⁶ Mã igaraé ãjã bla bio bia ðaya.–

⁷ Juaña diabuedarã wãpedadacarea Jesuba arima duanla Juañnebemada bedeasia:

–Ĕjũã põasa ewaraga ðadaa bãrãba Juañ aclede wãsidade ¿cãrẽda ununida crĩchasiada? ¿Nãũrãba cha ureurea eronũmlda ununida crĩchasiada? ⁸ Mãwã crĩchadaé basía. Mañda ¿cãrẽda ununida crĩchasiada? ¿Ĕberã bio djio ðlda ununida crĩchasiada? Mãwãéa; dji bio djio ðeara ěberãrã bororã dede panabadaa. ⁹ Mañda ¿cãrẽda ununida crĩchasiada? ¿Ācõrẽneba bedeabarida ununida crĩchasiada? Mãẽ, Ācõrẽneba bedeabarida aclede wãsidada. Juaña Ācõrẽneba bedeabari dji dromaa. ¹⁰ Idjidebemada Ācõrẽ Bedeade nãwã ðl ðla:

Bedea jarabarida mla bl na diabueya bl o jarimãrẽã.†

* 11:5 Isaía 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † 11:10 Malaquia 3:1.

¹¹ M̄la w̄r̄ã arada jaraya: nāl̄ ējũãne ni ābaalda Juāl̄ c̄ãyãbara dji dromaara ɓl̄éa.‡ Baribɓɓɓ Ācōrē puruɓebema dji eɗaara quiruda idji c̄ãyãbara dji dromaara ɓla.

¹² Borocuebari Juāl̄ba jaradia beɗaɗeba ɓtaa Ācōrē puruɓebemarãa bia m̄iga paɓla. Ēberã cadjiruarãba aɗjira bié o quĩrĩa paɓla. § ¹³ Ācōrēneba beɗeabadarãba, Moise biɗa Ācōrēba ēberãrã pe erobaɗebemada beɗeabadjiɗaa āba Borocuebari Juāl̄ ewaridaa. ¹⁴ Ādjia jarasiɗaa Elía quĩrãca ɓɗa āba naãrã zeida. Bãrãba cawa quĩrĩa paɓɓɓɓɓ, Juāl̄ra māl̄ ēberã zeida ɓaɗaa.* ¹⁵ Dji cɓɓɓɓɓɓ bara ɓɓa quĩrãcuɗa ũrĩɗua.

¹⁶ Iɗibema ēberãrãnebemada m̄la ¿sãwã jarai? Puruɓe warrarã jemene paɓɓne nãwã ijarabada quĩrãca paɓla:

¹⁷ Daiba chiru zasiɗaɗe bãrãra caridaé basía. Sopuɗebema tr̄l̄ãbi tr̄l̄ãsiɗaɗe bãrãra jĩanaé basía.

¹⁸ Iɗibemarãra ara māl̄ quĩrãca paɓla. Borocuebari Juāl̄ba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basía. Mãwãmĩna ēberãrãba jarabadjiɗaa idjira jai bara ɓɗa. ¹⁹ Māl̄be m̄l̄, Nāl̄ Djara Eɗaɗaba ne jũmada cobaria idjaba ne jũmada dobaria. Baribɓɓɓ aɗjirãba jarabadaa m̄l̄ra ne coya ɓɗa, itua awua ɓɗa. Māl̄ awara jarabadaa m̄l̄ra cadjirua obadarã ume, Romanebema boro itea parata jɓɓɓ peɗadarã ume biɗa nĩbabarida. Baribɓɓɓ cawa paɓla Ācōrē necawaara jipa ɓɗa idji ījã paɓɓa jipa obada bẽrã.-

‡ 11:11 Nāl̄ ējũãne ni ābaalda. Griego beɗeɗe nãwã ɓɓ ɓla: “Wẽrãrãba topeɗaɗeɗebemada.” § 11:12 Griego beɗeɗe māl̄ versículora eɓuɗa ɓl̄éa. Ācɓɓɓmaarã nãwã jara ɓla: “Borocuebari Juāl̄ba jaradia beɗaɗeba ɓtaa Ācōrē puruɓebemarãda nocoɗaa wãɓɗaa. Wãrãda ēberãrãba ne jũmada o paɓla Ācōrē puruɓebemarãda beaɗi carea.”

* 11:14 Malaquía 4:5.

Jesuba idji ijǎé bea puru quēãna
Luca 10:13-15

²⁰ Maĩbe Jesuba ḁCḁḁḁ puruda quēãsia. Maĩḁḁḁ purude idjia ne ununacada biara oḁamĩna ādjia cadjiruada igaradaé basía. ²¹ Nāwā jarasia:

–¡Coraziḁnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mĩā djuburi bea Ācōrēba cawa oi bērá! Mā ne ununaca bārā tāēna oḁara Tiroḁe, Sidoḁne biḁa oḁabara, maĩ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ijācasidaa.† Maĩ carea sopuadebema jḁbadara jḁcasidaa idjaba tḁḁḁ porade chũpanecasiḁa. ²² Baribḁḁ mā bārāa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Tiroḁebemarā idjaba Sidoḁnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

²³ ¿Capernaḁnebemarāra bajānaa wānica? ¡Wānaé! ¡Ācōrēba bārāra beudarā panabadamaa ḁatabueya!‡ Mā ne ununaca bārā tāēna oḁara Sodoma purude oḁabara, jāḁ purura waḁibiḁa ḁacasia.§ ²⁴ Baribḁḁ mā jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Sodomanebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.–

Jesu ijā bea ḁnāũninebema
Luca 10:21-22

²⁵ Maĩ ewaride Jesuba jarasia:

–Zeza, bḁra bajānebema Boroa idjaba naḁ ējūānebema Boroa. Bḁra ne aḁua bea mā jaradiaḁara cawabiḁa bērá mā bḁra bia jaraya. Ne cawa bea bḁra cawabié basía.

²⁶ Māē, Zeza, bḁra māwā o quĩrĩãsia.

† 11:21 Ācōrēba Tirora, Sidoḁ sida cawa osia. Amos 1:9-10.

‡ 11:23 Beudarā panabadamaa. Griego beḁeade ḁḁ ḁḁa “Hades.”

§ 11:23 Sodoma. Maĩ purura, Gomorra sida Ācōrēba cawa osia. Genesi 18:1ḁḁeba aba 19:29ḁa.

²⁷ Mã Zezaba m'la ara idjidebemada jũma cawabisia. Ni abalba adua panla m'ã, dji Warrara sãwã ðlda; aba m'ã Zezabara cawa ðla. Ara ma'ã quĩrãca ni abalba adua panla m'ã Zezara sãwã ðlda; ababe m'ã, dji Warrabara cawa ðla. M'la abala m'ã Zezada cawabisira, ma'ã eberã biða cawaya.

²⁸ Ne jũmaneba sã panlabara, m'ãmaa zedadua. M'la bãrãra ãnãũbiya.* ²⁹ Idu m'la jira pe edebidua. M'ãneba cawa wãnadua. M'la jũma droabaria idjaba soðeba djãrã cãyãbara dji dromaara ðlda crĩchaca. M'ãmaa zedibara bãrãra wãrãda ãnãũnia. ³⁰ M'la jaradia ðlra zareaé ðla. M'la obi ðl siða oicha ðla.-

12

Jesura ãnãũbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

¹ ãnãũbada ewaride Jesura ejuã trigo uðade nĩbasia. Ma'ãne idji ume nĩbabadarã jarra panl bẽrã trigora tl edadapeða co nĩbasidaa. ² Adjia mãwã o panlra ãclara parisorãba ununapeða Jesua jarasidaa:

-Bl ume nĩbabadarãba ãnãũbada ewaride o cara panlda jãwã o panla.-*

³⁻⁴ Ma'ãne Jesuba adjia jarasia:

-¿Bãrãba ãcõrẽ Bedeara aclacaca? Davi, idji ume nĩbabadarã siða jarra panasidade ¿sãwã osida?† Davira ãcõrẽ dede eða wãpeða ãcõrẽ quĩrãpita baða pa'lda edasia.‡ Ma'ã pa'lra ¿ababe sacerdoterãba codida panasidaéca? Baribara Daviba copeða idji

* 11:28 Ne jũmaneba sã panla. Judiorã ley jaradiabadaba ne zlgla ataubi panl quĩrãca eberãrãa ne zareaða obibad-
jidaa. Mateo 23:4. * 12:2 Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25.

† 12:3-4 1 Samuel 21:1-6. ‡ 12:3-4 Exodo 35:12-13; Levitico 24:5-9.

ume nĩbabadarãa diasia. ⁵ Maĩ awara Ācōrēba Moisea diaēda leyde jara ʘla sacerdoterãra ĩnãũbada ewaride Ācōrē de dromane ne oēida panlda. [§] Mãwãmĩna ĩnãũbada ewaridebema ley igara panl carea bedeade panléa. ¿Bãrãba maĩgl siēda acldacaca? ⁶ Mĩa jaraya: Ācōrē de droma cãyãbara dji dromaara ʘlda nama ʘla. ⁷ Ācōrē Bedeade nãwã jara ʘla: “Animarã babue diaēi cãyãbara mĩa biara quĩrĩa ʘla bãrãba djãrã quĩrã djuburia pananida.”* Maĩ bedeaba jara ʘlda bãrãba cawa pananabara, za bede neé beada bié jaradaé bacasia. ⁸ Mã, Naĩ Djara Edadara ĩnãũbada ewari djibarãa.–

Jesuba ĩnãũbada ewaride ēberã biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

⁹ Jesura mamalba judiorã dji jlrebada deēaa wãsia. ¹⁰ Mama ēberã jlwa beu ʘlda ʘasia. Maĩne ĩclrlba Jesura bié jara quĩrĩa panasidaa ĩnãũbada ewari ley igara ʘl carea. Maĩ bẽrã idjĩa iwidišidaa:

–¿Bia ʘlca cacua bié ʘlda ĩnãũbada ewaride biabida?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Bãrã ovejada ĩnãũbada ewaride uriade ʘaesira jlwaba ēdrɿ edaéca? ¿Caiba mãwã oé? ¹² ¿Ēberãda oveja cãyãbara biara ʘléca? Maĩ bẽrã bia ʘla ĩnãũbada ewaride bia oida.–

¹³ Maĩbe dji jlwa beu ʘla jarasia:

–Jlwara jiradua.–

Mãwã jirablɿde idji jlwara aēda biasia dewarabema jlwa quĩrãca. ¹⁴ Ara maĩda pariseorãra ēdrɿapeđa wãšidaa. Maĩbe Jesu beadi carea crĩcha jlɿšidaa.

Ācōrēba nezoca edada

§ 12:5 Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. * 12:7 Osea 6:6.

¹⁵ Jesuba mañnebema cawaside ãyã wãsia. Zocãrã eberãrãda idji caidu wãsidea. Mañne Jesuba dji cacua bié beara jüma biabicuasía. ¹⁶ Idjia ãdjirãa bio jara þasia idjidebemada ebuða jararãnamãrẽã. ¹⁷ Mañgla mãwãsia ãcõrẽneba bedeabari Isaíaba jarada quĩrãca. ¹⁸ Nãwã jarasia:

Nañgla mla edada nezocaa. Mla idjira quĩrã þla. Idji carea mlra wãrãda bio þsrida þla.

Mã Jaurera idjía diaya. Idjia puru beaza mla jipa oidebemada jaraya.

¹⁹ Idjira ijaraéa idjaba quĩrũbideba þiaéa. Mã bẽrã ni aþalþa idji bedeablada purude ùrĩnaéa.

²⁰ Cha cõrãicha quirura idjia cõrãtaéa. Ìbĩrã mããrĩ urua quirura idjia quiaéa.

Ara mã quĩrãca dji lþlaé beara jipa o þaya aþa ne jümane royablada.

²¹ Mãñne puru beaza idjira jãñia ëdrã edamãrẽã.†

Jesu bié jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

²² Mãñbe ãclrlba jai bara þl eberãda Jesumaa edesidaa. Mã eberãra dauberrea þasia idjaba quĩrãme cara þasia. Jesuba idjira biabisia bedeamãrẽã idjaba unu þemãrẽã.

²³ Jümarãba cawa crĩchaðáé bẽrã iwĩdisidaa:

–Davideba zeida þlra ¿nañgla Jesuca?–

²⁴ Baribrlã ãdjirãba mãwã jara panlra pariseorãba ùrĩsidea. Mãñglãrãba jarasidaa:

–Jãñ eberãba jaira ãyã jãretabaria, jairã boro Beelzebúba mã lþlada díada bẽrã.–

²⁵ Baribrlã ãdjia crĩcha panlra Jesuba cawada bẽrã jarasia:

† 12:21 Isaía 42:1-4.

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibɫɫ, āduba dji quininia. Abari purude wa abari dede dji ēberārāda ara ādjiduba djō pananibɫɫ, dārā pananaéa. ²⁶ Ara mañ quĩrāca Satanaba ara idji jaida āyā jɫretaibɫɫ, ara idji ume djō ɫɫa. ¿Sāwā idjia poya ɫɫara dārā erobai? ²⁷ Bārāmaarā m̄la Beelzebúdeba jairāda āyā jɫreta ɫɫa. Māwāra bārā ēpē beaba ¿caideba jaira āyā jɫretabada? Ādjirāba cawabiđia bārāba āi crīcha panɫda. ²⁸ Baribɫɫ m̄la Ācōrē Jauredeba jairāda āyā jɫreta ɫɫɫɫɫ, Ācōrēba unubi ɫɫa idjira jūēsida bārā Boro bai carea. ²⁹ Ēberā mēsra ɫɫara naārā jɫ chūmɫnaéɫɫɫ, ¿sāwā idji dede eda ne drɫade wāni? Aba māwā jɫ chūmɫsídara poya idji nebiada drɫadida panɫa. † ³⁰ Aɫalɫa m̄lare ɫɫéɫɫɫ m̄l ume dji quĩrūa. Aɫalɫa m̄l ume ēberārāda Ācōrēmaa eneéɫɫɫ āyā jɫrecuabaria.

³¹ Mañ carea m̄la bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, bié bedebada sída Ācōrēba jūma quĩrādoaya. Baribɫɫ aɫalɫa Ācōrē Jaureba ođada diauruba jāwā osiada aibɫɫ, Ācōrēba mañra quĩrādoaeá. ³² Aɫalɫa m̄l, Nañ Djara Edađada bié jaraibɫɫ Ācōrēba mañra quĩrādoaya. Baribɫɫ aɫalɫa Ācōrē Jaureda bié jaraibɫɫ, Ācōrēba mañra quĩrādoaeá. Nañ ewaride, ewari ze nūmɫza quĩrādoaeá ɫɫaya.

³³ Nejō biada zauibɫɫ cawa panɫa bacuru biada. Baribɫɫ dji biaéda zauibɫɫ cawa panɫa bacuru cadjiruada. Nejōza idji zau ɫɫdeba cawa panɫa. ³⁴ ¡Dama ēberārā! ¿Bārā dji cadjiruarāba sāwā ne biada bedeadí? Ēberāba idji sođe crīcha ɫɫ quĩrāca bedebabaria. ³⁵ Ēberā biaba idji

† ^{12:29} Mañ versículođe Jesuba jara ɫɫa ēberā mēsra ɫɫ jɫ chūmɫ quĩrāca idjia diaurura poyabaria jaira jɫretacuai carea.

Jai jēda zeda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuađebemada ēdrleacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga ɓlede ʎnāūi carea jɔɔɔ ɓabaria baribɔɔɔ sāma ʎnāūida unucaa.† ⁴⁴ Maļ bērā idjiduɓa nāwā jarabaria: “Māđji ɓadamaa jēda wāya.” Jūēbɔɔɔde maļ ēberā sora de bari ɓɔl quīrāca unubaria. Bia ima nūmɔda idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria. ⁴⁵ Maļbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara ɓeada maļ ēberāmaa enepeđa dji ēberā sođe eđa panebadaa. Maļ bērā dji ēberāra idji naārā ɓađa cāyābara wetara bié ɓebaria. Ara maļ quīrāca mļ ʎjāé panɔ carea bārā, dji cadjiruarāda naēna panana cāyābara biéara panania.–

Jesu ēberārā idjimaa zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wađibiđa ēberārāa beđe ɓlede dji papa, dji djabarā siđa dajada panɔda idji ume beđe quīrā panasiđaa. ⁴⁷ Aɓaɓba Jesua jarasia:

–Bɔ papada, bɔ djabarā siđa dajadaare panɔ. Ādjira bɔ ume beđe quīrā panɔ.–

⁴⁸ Baribɔɔɔ Jesuba maļ ēberāa jarasia:

–Bɔmaarā ʎcairāda mļ papa idjaba mļ djabarā?

⁴⁹ Maļbe idji ume nībabadarāmaa jɔwa supeđa jarasia:

–Naļgɔrāda mļ papaa idjaba mļ djabarāa. ⁵⁰ Mļ Zeza bajāne ɓɔba quīrā ɓɔ o ɓeadɔ mļ djabaa, mļ djabawērāa, idjaba mļ papaa.–

13

Pea pođadebema ne jara ɓɔ

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

† 12:43 Israelerāba jarabadiđaa jairāra ējūā pōāsa ewaraga ɓlede ɓeabadada. Isaía 34:14.

¹ Ara mañ ewaride Jesura dedeba êdrapeda amene droma icawa chũmane wāsia. ² Mañne êberārāda zocārā idjima powua nũmesia. Mañ bērā jābade ðadopedā chũmesia. Êberārāra ĩbade do icawa duanesidaa. ³ Mañbe Jesuba ādjirāa ne quĩrātanoa ne jara ðadeba nāwā jaradiasia.

–Êberāda ne pođe wāsia. ⁴ Māwā po nĩne ĩcrlrl tara ođe ðaecuasiasia. Mañne ĩbanada zesedapeda mĩcuasidaa. ⁵ ĩcrlrl tara êjũā mōgaraida ðade ðaecuasiasia. Dji egorora nāũcha ða bērā mañ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmĩna besea jļwļrļāba purrubasia bio carra jidaé ðada bērā. ⁷ Idjaba ĩcrlrl tara êjũā rrlida ðade ðaecuasiasia. Mama ðaecuadara jļcara rrl bara ðaba brrā quenasia. ⁸ Baribrll ĩcrlrl tara êjũā biade ðaecuasiasia. Mañgrra bio zausia. ĩcrlrl cmlba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waiðlara diasia.* ⁹ Dji clwrrl bara ðaba quĩrācuita ũrĩdua.–

Jesuba ĳcārē cārēā ne jara ðadeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Mañbe Jesu ume nĩbabadarāba idji caita zedapeda iwĩdisidaa:

–ĳCārē cārēā êberārāa ne jara ðadeba jaradiabari?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Ācōrēba êberārā pe eroðadebemada jũmarāa cawabié ðamĩna bārāa cawabi ða. ¹² Aðalba wārāda cawaibrll, Ācōrēba auðuara cawabiya. Baribrll adua ðaba cawa ðada crĩchaibrll idjia crĩcha ða sida Ācōrēba jārĩya. ¹³ Mañ carea mļa ādjirāa ne jara ðadeba jaradiabaria. Mļa o ðlra ādjirāba unu panlmĩna cawaðáé panla, idjaba mļa jara ðlra ũrĩ panlmĩna cawaðáé panla. ¹⁴ Ācōrēneba bedeabari Isafaba jaradara wārāa:

* ^{13:8} Griego bedede nāwā ðla: “ĩcrlrl cmlba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

Naĩ ēberārāba ũrĩ panamĩna cawadaéa. Bio unu panamĩna cawadaéa.

¹⁵ Ādjirāba soċeba roya cawadaéa, ũrĩ quĩrĩānaéa idjaba unu quĩrĩānaéa.

Māwā beadaébara ādjirāba unucasidaa, ũrĩcasidaa idjaba soċeba cawacacidaa.

Maĩbe mĩmaa zedapeda mĩa ādjirāra biabicasia.†

¹⁶ Baribɾɾɾ bārāra bio bia panɾa. Bārāba unu panɾa, ũrĩ panɾ sida cawa panɾa. ¹⁷ Wārā arada mĩa jaraya: bārāba unu panɾa zocārā Ācōrēneba beċeabadarāba, ēberārā jipa bea biċa unu quĩrĩā panasidaa baribɾɾɾ ununaé basía. Idjaba bārāba ũrĩ panɾa ũrĩ quĩrĩā pananamĩna ũrĩnaé basía.–

Pea poċadebema Jesuba cawa jaraċa

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea poċadebema ne jara ɬaċeba jaraċara naɳgɾa. Ũrĩnadaa. ¹⁹ Ta ode poċaba naĩda jara ɬa: Ācōrēba ēberārā pe eroɬaċebemada aɬaɬba ũrĩpeda cawaéɾɾɾ, diauruba maĩ beċea idji soċe jūēnara quĩrādoabibaria. ²⁰ Ta mōgaraiċa ɬa ējūāne poċaba naĩda jara ɬa: ɱɾɾɾ ēberārāba Ācōrē beċeara ũrĩnapeda bio ɬaɾiċa edabadaa. ²¹ Baribɾɾɾ bio carra jidaé bea bērā dārā droaċaca. Ewari zarea zebɾaċe wa Ācōrē beċea ijā panɾ carea ēberārāba bié obɾaċe ādjia ijā panɾa igarabadaa. ²² Ta ējūā ɱɾiċa ɬaċe poċaba naĩda jara ɬa: ɱɾɾɾ ēberārāba Ācōrē beċeara ũrĩbadaa, baribɾɾɾ ādjirā sāwā bia beaċidebema jūmawāyā crĩchabadaa. Ne jūmada eroċeaċibɾɾɾ, ɬaɾiċa beaċiċa crĩchabadaa. Jūma maĩ crĩchaba beċea ādji soċe beċara ɾɾá beabaria. Maĩ bērā ādjira wariċaca. ²³ Baribɾɾɾ ta ējūā biċe poċaba naĩda jara ɬa:

† 13:15 Isaía 6:9-10.

ἄκλῆβα Ἄκῶρῆ bedeara bia ūrīnapeda t̄jābadaa. Maḷbe ἄκλῆβα ne biada ara ariede obadaa, ἄκλῆβα waitabeara obadaa, idjaba ἄκλῆβα waiḷlara obadaa.‡

Trigo ējūāne chirua cadjirua uḷa

²⁴ Maḷbe Jesuba dewara ne jara ḷḷeḷba jarasia:

–Bajāne ḷḷaba ēberārā pe eroḷra naḷ quiḷāca ḷḷa. Ḽberāda ḷḷasia. Maḷ ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada úsia. ²⁵ Baribḷḷḷ idji nezocarā cāi panasidade idji ume dji quiḷūda zepeda chirua cadjiruada trigo uḷade úsia. Maḷbe wāsia. ²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia. ²⁷ Dji nezocarāba djibaría iwidiḷe wāsidaa: “Dai boro, ḷḷ ējūāne trigo biada usibḷḷḷ ḷjāḷ chirua cadjiruara sāwā odjasi?” ²⁸ Djibariba panusia: “Mḷ ume dji quiḷūba māwā osia.” Maḷne dji nezocarāba idjía iwidiḷisidaa: “Māēteara ḷquiḷā ḷḷca dairāba ēūcuade wānida?” ²⁹ Djibariba panusia: “Māwā orānadia. Māwā oḷibḷḷḷ trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuadia. ³⁰ Biara ḷḷa idu ābaa waribiḷida aba ewabḷadaa. Maḷ ewariḷe mḷa dji ewabḷdarāa jaraya: naārā chirua cadjiruada jḷḷḷ pedapeda cajḷnadia babuedi carea. Baribḷḷḷ trigora mḷ ne wagabada dede waga ḷḷḷadia.”–

Mostaza tadebema ne jara ḷḷ

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara ḷḷeḷba jarasia:

–Bajāne ḷḷaba ēberārā pe eroḷra naḷ quiḷāca ḷḷa. Ḽberāba mostaza tada idji ējūāne úsia. ³² Maḷ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. Baribḷḷḷ dewara néu ḷea cāyābara waiḷlara waribaria

‡ 13:23 Griego bedeadē nāwā ḷḷ ḷḷa: “Ἄκλῆβα treinta zaubadaa, ἄκλῆβα sesenta zaubadaa, idjaba ἄκλῆβα cien zaubadaa.”

obadarāda, cadjirua obibadarā siḁa mǎ puru tāēnabemada jɾɾɾ peḁamārēā. ⁴² Maɿgɾɾāra tɿɿɿ uruaḁe ḁatacuadía. Mama aujĩā panania idjaba puaba quida iḁhia panania. ⁴³ Baribɿɿɿ dji jipa ḁeada ādjirā Zeza puruḁe āmāḁau quĩrāca dorrodorroa ḁeada. Dji cɿɿɿɿɿɿ bara ḁɿɿɿa quĩrācuia ũrĩdua.

Ējūā nēdoḁa idjaba perla nēdoḁa

⁴⁴ Bajāne ḁɿɿɿa ēberārā pe eroḁɿɿa parata egoroḁe mērā ḁɿɿa quĩrāca ḁɿɿa. Maɿ paratara ēberāba unupeḁa arima mērā ḁɿɿa. Maɿbe ḁɿɿɿɿa wāpeḁa jūma idjia eroḁɿɿa nēdobuepeḁa dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵ Maɿ awara Bajāne ḁɿɿɿa ēberārā pe eroḁɿɿa naɿ quĩrāca ḁɿɿa. Ēberāda ḁasia. Maɿ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jɿɿɿ ḁabadjia. ⁴⁶ Māwā ḁɿɿe aḁa bio biya quiru nēḁɿa ḁɿɿa unusia. Ara maɿḁa idjia eroḁɿɿa jūma nēdobuepeḁa maɿ netara nēdosia.

Ātarrayaḁebema

⁴⁷ Bajāne ḁɿɿɿa ēberārā pe eroḁɿɿa ātarraya quĩrāca ḁɿɿa. Ātarraya ḁaribɿɿaḁe ḁeada quĩrātanoa jidabadaa. ⁴⁸ Biradacarea iḁɿɿaḁa erreḁari edebadaa. Maɿbe ḁhūpanepeḁa ḁeada biada jamarade jɿɿɿ pebadaa. Dji cadjiruada ḁatacuabadaa. ⁴⁹ Ara maɿ quĩrāca naɿ ējūā jōbɿɿɿe māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zeḁapeḁa ēberā cadjiruarāda dji jipa ḁe tāēnabemada āyā ḁɿɿa. ⁵⁰ Maɿbe tɿɿɿ uruaḁe ḁatacuadía. Mama aujĩā panania idjaba puaba quida iḁhia panania.–

Nebia djiwiḁi idjaba dji drōā

⁵¹ Maɿbe Jesuba iwiḁisia:

–Mɿa jaradara ḁbārāba jūma cawasidaca?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

⁵² Mañne Jesuba jarasia:

–Bajãne Ðlba ēberārã pe eroþldebemada judiorã ley jaradiabariba cawasira de djibari quĩrãca þaya. Idjia waga eroþldebemada nebia djiwidida, dji drõã siða acלבibaria.–

Jesu Nazarede bada

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Mãwã ne jara þldeba jaradiadacarea Jesura ãyã wãsia. ⁵⁴ Mañbe idji purude jũesia. Ewari aba judiorã dji jľrebada dede jaradia þasia. Dji ũrĩ duanlba cawa crĩchaðae bẽrã nãwã jarasiðaa:

–Naľgľba ¿sãmaareba jãľ crĩcha cawaara edasi? ¿Sãwã ne ununacada poya oi? ⁵⁵ ¿Idjira dadji purudebema de obari warraẽca? Idji papara ¿Mariaẽca? Idji djabarãra ¿Santiago, Jose, Simoľ idjaba Judaẽca? ⁵⁶ Jũma idji djabawẽrãrã siða ¿dadjirã tãena panlẽca? Mãwã baibľľ, ¿idjia sãma jãcua cawasi?–

⁵⁷ ãdjirãba Jesura iľã quĩrĩãnae basia. Mañ bẽrã Jesuba jarasia:

–ãcõrẽneba bedeabarida djãrã druade wayabadaa, baribľľ ara idji druadebemarãba wayaðacaa. Idji dede panabada biða wayaðacaa.–

⁵⁸ ãdjirãba iľãnae bẽrã Jesuba mama ne ununacada zocãrãẽbe osia.

14

Herodeba Jesudebema ũrĩna

Marco 6:14-29; Luca 9:7-9

¹ Mañ ewaride Herodera Galilea druaðebema boro basía.* Mañ Herodeba ūrísia Jesura trã ðlga ðlda. ² Mañ carea idjiare ðeaa jarasia:

–¡Mãmaarã Borocuebari Juañ ãrëbaðada jãwã ðla! Mañ bërã jũma ne ununacara poya o ðla.–

³⁻⁴ Herodeba mãwã jarasia Juañra beabiða bërã. Mañgla nãwã ðasia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribla Juañba idjía jarabadjia: “Bã djaba quimada eroðacara ðla.”† Mañ carea Herodeba Juañra jidapeða preso ðlbada deðe carenaba jã ðasia. ⁵ Juañra beabi quĩrã ðasia baribla puruda waya ðaða bërã poya oé ðasia. Puruba crĩcha ðasia Juañra Æcõrëneba beðeabarida.

⁶ Herode toða ewari ðsriða o pañne Herodía cauda jũmarã quĩrãpita bairasia. Mañba Herodera bio ðsriðasia. ⁷ Mañ carea mã awërã wãrãneba jarasia ne baridua idjia iwiðiblaða diaida. ⁸ Mañne dji papaba idji caua nãwã iwiðibisia:

–Mã epedeceðe Borocuebari Juañ boroda diadua.–

⁹ Mãwã iwiðiside Herodera sopuasia. Baribla jũma idji ume ne co duan quĩrãpita wãrãneba jaraða bërã Herodía cauba iwiðidara obisia. ¹⁰ Ara mãda Juañra preso ðlbada deðe ðlda oðlá tlbisia. ¹¹ Juañ borora epedeceðe enenapeða Herodía caua diasidaa. Mãbe dji cauba dji papaa diasia. ¹² Mãwãnacarea Juañ ume nĩbapeðaðaba idji cacuara edaðapeða tðbarisidaa. Mãbe Jesua jaraðe wãsidaa.

* ^{14:1} Herode. Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. Æcõrë Beðeade odja ðla Marco 6:14-28ðe, Luca 3:19ðe, 9:7-9ðe, 13:31-33ðe, 23:6-12ðe biða. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). † ^{14:3-4} Levitico 18:16.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigađa

Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-14

¹³ Jesuba Juañ jaiđađa úrísíde iduba jábade eberã neémaa wãbrɿɿ basía. Baribrɿɿ eberãrãba idji sãmaa wãbrɿɿda cawasídade puruzabemada jírũba araa wásídaa.

¹⁴ Jesura jábadeba drua ðadobrɿɿde mañ eberãrã zocãrã duanlda unusia. Ædjirãra mĩã djuburi ununa bẽrã dji cacua bié queðeada biabicusasia. ¹⁵ Queuboðo bẽrã idji ume nĩbabadarãra idjimaa wãnapeda jarasídaa:

–Nama eberãra caita neéa. Mañ awara queubrɿɿla. Æberãrãa jaradua puru ðeade coðira nẽdode wãnamãrẽã.–

¹⁶ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Ædjirãra wãnié panla. Bãrãbrɿɿ ne cobídadua.–

¹⁷ Baribrɿɿ ãdjia jarasídaa:

–Daiba pañda juesumabe idjaba ðedada umébe eropanla.–

¹⁸ Jesuba jarasia:

–Mãmaa enenadua, mãẽteara.–

¹⁹ Mañbe eberãrãa jarasia põãjãrãne chũpanenamãrẽã. Mañ pañ juesuma panlra, ðeda umé panl sída idji jɿwade edapeda bajãnaa acɿpeda Æcõrẽa bia jarasia. Mañbe pañra cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa diasia jedecadamãrẽã.

²⁰ Jũmarãda ne coðapeda jáwũásídaa. Dji adubadada jɿɿɿ pesídade doce jamara birasídaa. ²¹ Mama ne copedadara dji umaquĩrã awa mil juesuma panasídaca ðla, wẽrãrãda warrarã sída juachadaé.

Jesu do ãrã nĩbada

Marco 6:45-52; Juañ 6:16-21

²² Mãwãnacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãra jábade ðadobisia idji na quĩrãrã chãnamãrẽã. Mañne idjira ðesia eberãrã diguídaa wãbigai carea. ²³ Jũmarãda wãbigapeda iduba eyadaa Æcõrẽa iwíde wásia. Queusíde iduba ðasia.

²⁴ Maĩmisa Jesu ume nĩbabadarãra do quẽsidra panasidaa. Maĩne nãũrãda ãdji nocoareba puá nũmλ bẽrã baido bogozoaba jãbara jirawe eronũmesia.

²⁵ ãsabodode Jesura do ãrã nĩda ãdjimaa wãsia.

²⁶ Baribλrλ idji ume nĩbabadarãba maĩ unusidaade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ãdjirãra biasidaa:

-¡Bẽwãrãda jãwã nĩa!-

²⁷ Ara maĩda Jesuba jarasia:

-¡Sozarra ðeadaua! Mãda jãwã ðλa. ¡Ne wayarãnadua!-

²⁸ Maĩne Pedroba idjía jarasia:

-Mã Boro, wãrãda bλda jãwã ðλbλrλ, mãra do ãrã bλmaa wãbidua.-

²⁹ Ara maĩda Jesuba jarasia:

-¡Zedua!-

Ara maĩda Pedrorã jãbaðeba doeda ðadopedã Jesumaa do ãrã wãbλrλ basía. ³⁰ Baribλrλ Pedroba nãũrã dji cãbãyã puá ðλ unuside dauperasia. Maĩne ta dogo bẽrã ðiasia:

-¡Mã Boro, carebadua!-

³¹ Ara maĩda Jesuba jλwaðe jidapedã jarasia:

-Ache, ¿cãrẽ cãrẽã ãjãé basi mãa bλra do ãrã poya nĩbabida?-

³² Jãbaðe ðadosidade nãũrãra cãbasia. ³³ Maĩbe jũma jãbaðe panλra Jesu quĩrãpita chĩrãborode copanenapedã idjía bia bedeasidaa:

-¡Bλra wãrãda ãcõrẽ Warraa!-

Jesuba Genesare druade cacua bié ðea biabida

Marco 6:53-56

³⁴ Chã wãnada Genesare druade jũesidaa. ³⁵ Mamabema ðeberãrãba Jesura cawasidaa. Maĩ carea jũma ãdji druade jarabisidaa Jesura jũesida. Maĩbe ðeberãrãba jũma dji cacua bié ðeara idjimaa enesidaa. ³⁶ ãdjirãba idjía beðea

djuburiasidaa ababe idjia cacuađe jã ʘa ida tãbimãrẽã. Jesuba idu tãbida bẽrã jũmaena biacuasidaa.

15

Jɿwa sɿgɿbadadebema

Marco 7:1-23

¹ Mãwãnacarea ɿcɿɿɿ pariseorãda, judiorã ley jara-diabada sida Jerusaleã puruđeba Jesumaa zedapeđa iwidiisidaa:

² –ɿ ume nĩbabadarãra jɿwa sɿgɿdaé ne cobadaa. ¿Cãrẽ cãrẽã dadji drõãenabemaba jaradiapedadara igara panɿ?–*

³ Maãne Jesuba panusia:

–Bãrã bida ¿cãrẽ cãrẽã ara bãdjia obadadeba Æcõrẽba obi ʘa bedeara igarabada? ⁴ Idjia nãwã jarasia: “ɿ zezada, ɿ papa sida waya pananadua.”† Naã sida jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sida bié jaraibɿɿ, idjira beadida panɿ.”‡ ⁵⁻⁶ Baribɿɿ bãrãba dji zeza wa dji papa careba amaaba nãwã jarabadaa: “Jũma mɿa eroɿara Æcõrẽa diađa bẽrã mɿa ɿra poya carebaéa.” Mãwã bãrã drõã naẽnabemaba jaradiapedada epẽ panneba Æcõrẽ bedeara igarabadaa. ⁷ Bãrã dji biaca ʘearã, Æcõrẽneba bedeabari Isaíaba bãrãnebemada ariđe ʘasia. Nãwã jarasia:

⁸ Naã puruba mɿa bia bedeabaria, baribɿɿ wãrãda ãdji sođeba mɿma crĩchadaca.

⁹ Ædji quĩrãbe mɿa bia bedeabadaa. Mã bedeã cãyãbara eberã crĩchadrɿ jaradiabadaa.§

* ^{15:2} Levitico 22:4-8de jara ʘa sacerdoterãra cuidida pannebemada, baribɿɿ Jesu ewaride pariseorãba jaradiabadjidaa jũmarãba jɿwa sɿgɿdida pannda drõãenabemarãba jarapedada quĩrãca. † ^{15:4} Exodo

20:12. ‡ ^{15:4} Exodo 21:17. § ^{15:9} Isaía 29:13.

¹⁰ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanlra trļpeða nāwā jarasia:

–Mļ beðeara ūrīnadia cawaðamārēā. ¹¹ Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia ɛlcaa. Āteblrl iteðeba ze ɛlblrl dadjira Ācōrē quīrāpita mititia ɛlbaria.–

¹² Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra caita zeðapeða jarasiðaa:

–ĶBla cawa ɛlca pariseorāra soðe bié duanlda bla jāļ beðea jarada carea?–

¹³ Jesuba panusia:

–Mļ Zeza bajāne ɛlba uðaéra jūma ēūta ɛatacuaya. ¹⁴ Maļ bērā pariseorā carea crīcharānadia. Ādjirāra dauberrea ɛea quīrāca panla. Ādji ēpēblða siða dauberrea ɛea quīrāca panla. Dauberrea ɛlba dewara dauberrea ɛlda eronībaibrl umena uriade ɛaedia.–

¹⁵ Maļne Pedroba Jesua jarasia:

–Dadjia cobadaðebema bla jaradiaðada dairāa cawa jaradia.–

¹⁶ Jesuba iwidiisia:

–ĶBārā biða wadi adua panlca? ¹⁷ ĶDadjia cobadara ɛiteda wāpeða dajadaa ēdr̄lbarida cawaðaé panlca? ¹⁸ Baribrl ēberā iteðeba dajadaa ze ɛlda soðeba ze ɛla. Maļglba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ɛlbaria. ¹⁹ Crīcha cadjiruada, mīā beaida, daunemaida, auðua ɛaida, ne dr̄laida, sewa o ɛaida, djārā bié jarai siða soðeba ze ɛla. ²⁰ Jūma maļglba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ɛlbaria, baribrl jlwā slglé ne coblrlba dadjira mititia ɛlcaa.–

*Jesuba cananeo wērācau biabiða
Marco 7:24-30*

²¹ Jesura mamalɓa Tiro druade idjaba Sidoɓ druade parrɓa wāsia. ²² Mañne cananeo wērã mañ druadebemada Jesu nĩmaa zesia. Mañ wērãba nãwã jĩgua beɗea nūmesia:
 –¡Mã Boro, Davideba zeɗa, m̃ra quĩrã djuburiadua! Mã cauda jaiba bio bia mĩga eroɓla.–

²³ Baribɓɓ Jesuba panué basía. Mañne idji ume nĩbabadarãra caita wãnapɗa idjía nãwã beɗea djuburi-asidaa:

–Jãl wērãra dadjirã caiɗu ɓia nĩa. Idjía jaradua ãyã wãmãrẽã.–

²⁴ Wērãra cananeo bẽrã Jesuba idjía jarasia:

–Ãcõrẽba m̃ra Israelɗebema dji adua ɓeamaa diabuesia.–

²⁵ Mañne wērãra Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepɗa jarasia:

–Mã Boro, ¡carebadua!–

²⁶ Jesuba panusia:

–Bié ɓla warrarãba co panɓda jãrĩda usaa diai carea.–

²⁷ Mañne wērãba jarasia:

–ɓla jara ɓlra wãrãa, m̃ Boro, baribɓɓ usaba djibari mesa edre djico jurruzoaɗada cobaria.–

²⁸ Jesuba jarasia:

–Wērã, ɓla wãrãda ijã ɓla m̃la ɓl cauda poya biabida. Mañ bẽrã ɓla quĩrĩã ɓl quĩrãca m̃la oya.–

Ara maɓda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ãberãrã ne cobida

Marcos 8:1-10

²⁹ Mamalɓa Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade ɓta wãpɗa mama chūmesia. ³⁰ Mañbe ãberãrã zocãrã idji ɓlmaa zesesiɗaa. ãdjirãba jĩrũ bié ɓeada, dauberrea ɓeada, quĩrãme cara ɓeada, jɓwa bié ɓeada, quĩrãtanoa cacua bié ɓea siɗa zocãrã enesiɗaa. Mañgãrãra Jesu caita ɓasiɗaa. Mañbe Jesuba jũma biabicuasiasia.

³¹ Ëberã arima duanlba unusidaa dji quĩrãme cara bead-
-ara beæea panlða, dji jlwa bié beadara bia panlða, jĩrũ
bié beadara bia nĩnada, idjaba dauberrea beadaba unu
panlða. Jũmarãba cawa crĩchadaé bẽrã israelerã Ācõrẽa
bia beæeasidaa.

³² Mãwã panlne Jesuba idji ume nĩbabadarãra trlpeða
jarasia:

-Mlã nañ ëberãrãra mĩã djuburi unu lla. Ml ume du-
anlða ewari ũbea bablrla. Ādjia coði carea eropananara
jõsia. Mlã ãdjirãra ne coðaé diguidaa wãbigaéa ota cacua
norrabarirãnamãrẽã.-

³³ Baribrl idji ume nĩbabadarãba iwĩdisidaa:

-Nama ëberãrã neéma lãsama coðira edaði zocãrã nũml
itea?-

³⁴ Mañne Jesuba iwĩdisia:

-lãBãrãba pałða jũmasãwã eropanl?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe eropanla, idjaba beda zaqueda zocãrãébe
eropanla.-

³⁵ Małbe Jesuba ëberãrãra jũma egode chũmebisia.

³⁶ Mañ siete pałra, beda sida idji jlwaæe edapeða Ācõrẽa
bia llaða asia. Mãwãpeða bedara pał sida cõrãcuapeða
idji ume nĩbabadarãa diasia jeðeçaðamãrẽã. Ara małða
jeðeçasidaa. ³⁷ Jũmarãba coðapeða jãwũãcuasidaa. Dji
aðubaða jrlrl pesidaæe siete jamara birasidaa. ³⁸ Mama
ne copeðaðara dji umaquĩrã awa mil quĩmãrẽ panasidaa
lla, wẽrãrãða warrarã sida juachadaé. ³⁹ Małbe ëberãrã
wãbigapeða Jesura jãbaæe badopeða Magadañ druaðaa
wãsia.*

* 15:39 Magadañ. Griego beæeæe lãcrl cartade “Magdala”
lã lla.

16

Pariseorãba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

¹ Māwānacarea Ἰσραήλ pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidaa. Idjira Ācōrēneba zeē ἔλθo unubidida crīchasidaa. Mañ carea idjía iwidišidaa ne ununacada omārēã. ² Mañne Jesuba panusia:

–Queubλρλδε ἄμᾶδau ἁεbariare bajāda purea nūmλβλρλ, bārāba jarabadaa nurēma ewari biaida.

³ Idjaba diapeda ἄμᾶδau odjabariare bajāra purea nūmλβλρλ idjaba towa nūmλβλρλ, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca ḥearāba ewari quīrāra cawa panλmīna Ācōrēba nañ ewaride o ḥλra cawaḍacaa. ⁴ Bārā dji cadjiruārāba Ācōrēra ἰῆã ama panλa. Mλra bajāneba ze ἔλθo cawaḍi carea quīrīã panλa mλa ne ununacada oida. Baribλρλ mλa ne ununacada oēã. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Joná māwāna quīrāca ununia.–*

Mañbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābibari

Marco 8:14-21

⁵ Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasiḍaa paḷda quīrādoasiḍada. ⁶ Mañne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitaḍadua.–

⁷ Jesu ume nībabadarāra āduḥa nāwā bedeasiḍaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba paḷda enepedaḍaé bērã.–

⁸ Jesuba cawa ḥasia cārēnebemada bedea panλda. Mañ carea jarasia:

–¿Cārē cārēã paḷra neēana a panλ? Bārāba Ācōrēra ἰῆãnaéca ḥλa. ⁹ ¿Mλa oḍara bārāba unusiḍamīna cawaḍaé basica? ¿Quīrādoasiḍaca paḷ juesumaneba mλa ēberārāra

* 16:4 Joná māwāna. Joná 3:3-9; Mateo 12:38-41.

mil juesuma ne cobidada?† ¿Quĩrãdoasidaca bārāba dji adubada jλrλ pesidade jamara jūmasāwā birasidada?
 10 ¿Idjaba quĩrãdoasidaca paļ siete panλneba mļa ěberārāra mil quĩmārē ne cobidada?‡ ¿Quĩrãdoasidaca bārāba dji adubada jλrλ pesidade jamara jūmasāwā birasidada? 11 ¿Sāwāērā cawadaé mļa paļnebemada bedeáé łda? Mļa jarasia pariseorā harina ěsābibarida, saduceorāne sida quĩrācuitadamārē.–

12 Maļbebrλ cawasidaa Jesuba harina ěsābibaridebemada jaraé łsida, ātebrλ pariseorāba, saduceorāba jaradiabadaebemada quĩrācuitadamārēā jara łsida.

Pedroba Jesudebema jarađa

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

13 Māwānacarea Jesura idji ume nĩbabadarā sida Cesarea-Pilipo druade jūēne wāsidaa. Maļne Jesuba ādjía iwidišia:

–Mļ, Naļ Djara Edađara ¿ěberārāba caida crĩcha panλ?–

14 Ādjirāba jarasidaa:

–Ācλrλba jara panla brλ Borocuebari Juaļda. Dewararāba jara panla brλ Elíada. Dewararāba jara panla brλ Jeremiada wa Ācōrēneba bedeabarida.–

15 Maļne Jesuba iwidišia:

–Baribrλ bārāba mļra ¿caida crĩcha panλ?–

16 Simoļ Pedroba panusia:

–Brλ Ācōrēba ēdrλ edabari diai jarađaa, Ācōrē zocai ł Warraa.–

17 Jesuba jarasia:

–Brλ bio bia łla, Simoļ, Joná warra. Ni abal ěberāba bļa maļgλra cawabiđaé basía, ātebrλ mļ Zeza bajāne łlba cawabisia. 18 Mļa jaraya: brλ Pedroa. Mļa naļ

† 16:9 Mateo 14:17-21. ‡ 16:10 Mateo 15:34-38.

mōgara ãrã mã puruda oya.[§] Ni beu biða mã purura royaéa. ¹⁹ Purudebema yave diablɾɾ quĩrãca mãa blra Ācōrēba pe erobɾɾdebemará tãēna dji dromada ɬɾya.* Bla nañ ējũāne iduaribiéra Ācōrē bajāne ɬɾ biða iduaribiéa. Idjaba bla nañ ējũāne iduaribi ɬɾra Ācōrē bajāne ɬɾ biða iduaribiya.–

²⁰ Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa bio jara ɬasia ni abala jararānamārēã idjira Ācōrēba ēdɾɾ edabari diai jaraɬada.

Jesuba idji beadiɾebema jaraɬa

Marco 8:31–9:1; Luca 9:22–27

²¹ Mañ ewariɾeba ãtaa Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarabadjia idjira Jerusaleñne bia mĩgaida ɬɾda. Nãwã jarasia:

–Mãra purudebema bororã jɾwaɾɾa, sacerdote bororã jɾwaɾɾa, judiorã ley jaradiabadarã jɾwaɾɾa biða bia mĩgaya. Mãra beabiɾia baribɾɾɾ ewari ũbeade ãrēbaya.–

²² Mãwã jaraɬa carea Pedroba Jesura jĩgabe edepeɬa quēã ɬɾ quĩrãca jarasia:

–Mã Boro, mãwã beɬearãdua. Ācōrēba blra idu mãwãbiéa.–

²³ Baribɾɾɾ Jesuba jēda acɾpeɬa Pedroa jarasia:

–Satana, mã caitabemada ãyã wãdua. Mãa oida ɬɾra bla obi ama ɬla. Bla Ācōrē quĩrãca crĩchaé ɬla. Āteblɾɾɾ ēberã quĩrãca crĩcha ɬla.–

²⁴ Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

§ 16:18 Pedro. Pedro trãba griego beɬeade mōgarada jara ɬla. Nañ mōgara. Pedro trãba mōgara jara ɬɾ bērá ãcɾɾɾamaarã Jesuba nañ mōgaraaɬa abɾɾɾɾɾɾɾ Pedroda jara ɬla. Dewararãmaarã jara ɬla Pedroba versículo 16ɬe jaraɬada. Idjaba ãcɾɾɾamaarã Jesuda jara ɬla (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6–8). * 16:19 Jesu ewariɾe purudebema yave erobɾɾara dji droma basía.

-Abaalba m̄lda ēpē quiĩrĩã baibara, idjia o quiĩrĩã baara igarapēda bia mĩgai carea baيدا ba.† Maĩbe m̄lra ēpēida ba. 25 Abaalba naĩ ējũãne bia baيدا jara baibara, jĩũare bia baĩa. Baribara abalda m̄l carea beuibara, Ācõrē ume ewariza zocai ba. 26 Ēberãda naĩ ējũãne ne jũma eroabde beuibara, ¿idjia eroabba carebaica? Beu amaaba idjia eroabdebemada ¿jũmasãwã poya diai? 27 Wãrãda m̄l, Naĩ Djara Edadara bajãnebema nezocarã ume zeya m̄l Zeza abadeba cawa oi carea. Maĩne bia opēadara m̄la bia baia idjaba cadjirua opēadara biẽ ba. 28 M̄la wãrãda jaraya: Ālara nama pan beudi naēna ebuđa ununia m̄l, Naĩ Djara Edadara jũmarã Boro bai carea zebara.-‡

17

Jesu quiĩrã awara nũmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

1 Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juaĩ sida aduba eya ĩta baama edesia. 2 Mama adji quiĩrãpita Jesura quiĩrã awara nũmesia. Idji quiĩrãra ĩmãdau quiĩrãca dorrodorrea nũmesia. Idjia jã ba sida ĩnaa quiĩrãca totroa nũmesia. 3 Cawaēne adjia unusiãaa Moiseda Elĩa sida Jesu ume bedea panla. 4 Maĩ carea Pedroba Jesua jarasia:

† 16:24 Bia mĩgai carea baيدا ba. Griego beedeade nãwã ba ba: “Idji crura atau edeida ba.” ‡ 16:28 Daniel 7:13-14. Ununia m̄l, Naĩ Djara Edadara jũmarã Boro bai carea zebara. Ebuđa baĩa cãrãda ununida. Ālara maarã jara ba Jesu quiĩrã awara nũmeinebemada ununida. Dewararã maarã jara ba Jesu ĩrẽbaidebemada, idji bajãnaa wãinebemada, wa Ācõrē Jaure zeidebemada ununida.

¹⁴ Ādji eyadeba edaa zesidade ēberārāda zocārā ābaa duanasidaa. Mañne ēberāda Jesumaa zesia. Mañ ēberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

¹⁵ –Mā Boro, mā warrada quīrā djuburiadua. Idjira ara pichia wawabaria, mañba bia bæcaa. Edaude tɫɫɫe bæebaria idjaba edaude doeda bæebaria. ¹⁶ Mā idjira bɫ ume nībabadarāmaa enesia, māwāmīna poya biabiadaé basía.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–¡Bārāba Ācōrēra ijānacaa! ¡Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba ijānamārēē ¿aba sālbe mā droai? Warrara namaa enenadua.–

¹⁸ Jesuba jai quēā jɫretaside warra cacuadebemada ēdrasia. Ara mañda warrara biasia.

¹⁹ Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra idjima wānapeda āduba iwidišidaa:

–¿Sāwāērā dairāba jāñ jaira poya āyā jɫretadaé basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

–Bārāba mācua Ācōrēra ijānaé panɫ bērā poyadaé basía. Wārāda mā jaraya: mostaza ta mañī quiru quīrāca bārāba mañī ijā panɫbara, nañ eyaa namabemada āyā bæde wāduada acasidaa, mañne eyara āyā bæde wācasia. Māwā ijā panɫbara bārāba poya odaéra neé bacasia. ²¹ Baribɫɫ jai nañca bæa āyā jɫretadī carea Ācōrēra iwidišida panɫa idjaba ne cođaca ewarida odida panɫa.–*

Jesuba waya idji beadidebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²² Galilea druađe ābaa panasidade Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

* ^{17:21} Griego beadeade ἄκλιτ cartade mañ versículora neéa.

–Dãrãéne mã, Nañ Djara Edadara aḅalḅa ēberãrãa jid-
abiya. ²³ ãdjirãba mãra beadia, baribɾɾɾ ewari ũbeade
mãra ãrēbaya.–

Mañ carea ãdjirãra bio sopuasidaa.

Jesuba parata ãcõrē de droma carea diaḅa

²⁴ Jesu, idji ume nĩbabadarã sida Capernauñ puruḅaa
zesidaḅe ãcõrē de droma carea parata jɾɾɾ pebadarãda
Pedromaa wãsidaa. ãdjirãba iwiḅisidaa:

–¿Bãrãa Jaradiabariba ãcõrē de droma carea paratara
diabarica?–†

²⁵ Pedroba panusia:

–Mãẽ, diabaria.–

Pedro idji dede eda wãside Jesuda naãrã beḅeasia. Nãwã
iwiḅisia:

–Bɾɾ ¿sãwã crĩcha ḅɾ, Simoã? ¿Cairãba paratara nañ
ējũãne bea bororãa diaḅida panɾ? ¿Ara ãdji ēberãrãba wa
ãĩbemarãba diaḅida panɾ?–

²⁶ Pedroba panusia:

–ãĩbemarãba diaḅida panɾ.–

Jesuba idjã jarasia:

–Mãẽ. Dji boro ēberãrãba diaḅacaa. ²⁷ Dadjira
dadji Boro ãcõrē ēberãrãa, baribɾɾɾ mañ paratara diaḅia
ēberãrãba bié crĩcharãnamãrẽã. Mañ bẽrã doḅda ḅeda
wade wãdua. Dji naãrã mĩbɾɾɾ itede acɾsira paratada
unuya. Mañ paratara edapeḅa mã carea, bɾ carea biḅa
diadua.–

† ^{17:24} Judiorã dji umaquĩrã veinte poa ãtaa beaba poaza mañ
paratara diaḅida panasidaa ãcõrē de droma bia eropanani
carea. Ewari umé trajadabari edadada diaḅida panasidaa.
Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia
10:32.

18

Caida dji dromaara ʘΛ

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Mañ ewaride Jesu ume nĩbabadarāra idji caita zedapeɗa nāwā iwidiɗidaa:

–Bajāne ʘΛba pe erobΛɗebemarāda ¿caida dji dromaara ʘΛ?–

² Mañne Jesuba warra zaqueda trɓpeɗa ādjirā ɛsi nūmΛsia. ³ Nāwā jarasia:

–Wārā arada m̄la jaraya: bārāba crĩcha panlra āyā ʘΛɗapeɗa warrarā quĩrāca ʘeadaéɓlrl, Bajāne ʘΛba pe erobaéa. ⁴ Bariblrl aɓalda nañ warra zaque quĩrāca dewararā cāyābara eɗaara ʘeiblrl, Bajāne ʘΛba pe erobΛɗebemarāda dji dromaara ʘaya. ⁵ Bariduaba m̄l ĩjā ʘΛɗeba warrarāda bia eɗaiblrl, m̄lda bia eɗablrlΛ.

⁶ Bariduaba m̄l ĩjā ʘea dji dromaé queɗeada cadjiruɗe ʘaebiblrl, Ācōrēba mañ ēberāra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea ʘai bērā biara ʘla mañ ēberā ochiruɗe yu waɓlada jɓnapeɗa pusade ʘatabueɗida nāɓlrl beumārēā.* ⁷ ¡Mĩā djuburi ʘea nañ ējūānebemarāra! Cadjirua obibarira nañ ējūāne baraa. Mañra baraya bariblrl djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio mĩā djuburi ʘla.

⁸ Mañ carea ɓl jɓwaba wa ɓl jĩrūba ɓla cadjiruada obiblrl, mañ cadjirua o amaaba ʘlá tutapeɗa āyā ʘatabuedua. ɓla jɓwa aɓabe wa jĩrū aɓabe erobaimĩna ewariza Ācōrē ume ʘaya. Mañda biara ʘla Ācōrēba ɓlra jɓwa umé wa jĩrū umé erobΛda tɓl urua quicamaa ʘatabuei cāyābara. ⁹ Idjaba ɓl dauba ɓla cadjiruada obiblrl, mañ cadjirua o amaaba ēūtapeɗa āyā ʘatabuedua. Dau aɓabe erobaimĩna ewariza Ācōrē ume ʘaya.

* 18:6 Yu waɓlΛa. Griego beɗeade “burro yu” ʘl ʘla.

Mañda biara ɓla Ācōrēba ɓlra dau umé eroɓɓda tɓɓa uruade ɓatabuei cāyābara.

Oveja aduadeɓema ne jara ɓa

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānada. Māa jaraya: ba-jānebema nezocarā mñ Zeza quiṛāpita duanɓa ādjirāra wagabadaa. ¹¹ Wārāda mñ, Nañ Djara Edadeɓa dji aduá ɓeada ēdrɓ edai carea zesia.†

¹² Bārāba ɓsāwā crīchaɗi? Ēberāba cien oveja eroɓɓɓemada aɓa aduairɓɓɓ ɓdji 99 panɓa eyade amepeda dji aduadeɓa jɓɓɓe wāéca? ¹³ Māa wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduá ɓe cāyābara mañ oveja carea ɓsriɗaara ɓaya. ¹⁴ Ara mañ quiṛāca bārā Zeza bajāne ɓɓa quiṛāéa ni aɓa warra zaquera aduaida.

ɓa djababa cadjiruada osira sāwā oida ɓa

Luca 17:3

¹⁵ ɓa djababa ɓda bié oibɓɓɓ, idjima wāpeda bā-duɓa panɓe ibiadeɓa quēdua. Idjia ɓa beɗeada ijāsira bārāra ibiadia. ¹⁶ Baribɓɓɓ ɓa beɗeara ijāéɓɓɓɓ, ēberāda aɓa wa umé idjima ededua. Mañrāba jaradia jūma ɓa jara ɓlra wārāda.‡ ¹⁷ Ādjia jarabɓdara idjia ūrī quiṛāéɓɓɓɓ, Ācōrē ijā ɓeara jūma ābaa trɓpeda ādjirāa mañnebemada jaradua. Baribɓɓɓ Ācōrē ijā ɓeaba jarabɓdara ūrī quiṛāéɓɓɓɓ, idjira Ācōrē aduá ɓa quiṛāca wa Romaneɓema boro itea parata jɓɓɓ pebari quiṛāca igaradua. ¹⁸ Wārā arada māa jaraya: bārāba nañ ējūāne iduaribiɗeāra Ācōrē bajāne ɓa biɗa iduaribiéa. Idjaba

† 18:11 Griego beɗeade zocārā cartade mañ versículora neéa.

‡ 18:16 Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Mañrāba. Griego beɗeade ɓá ɓa: “Ēberā umé wa ūbea panɓa.”

bārāba nañ ējūāne iduaribi panlra Ācōrē bajāne ʘa biēa iduaribiya.

¹⁹⁻²⁰ Nañda mña jaraya: mñ ijā panlda umé wa ūbea ābaa dji jare panlne mñ siēa mama ʘaya. Mañ bērā bārānebemada umé nañ ējūāne mñ Zezaa iwidiidi carea beēa audiblra, bārāba iwidibladara mñ Zeza bajāne ʘaba oya.–

*Cadjirua quĩrādoá*é beadebema ne jara ʘa

²¹ Mañbe Jesu caita zepeda Pedroba iwidiisia:

–Mñ Boro, mñ djababa mñ bié oblrađe ʘarima jūmasāwā quĩrādoaida ʘa? ʘarima siete bia ʘaca?–

²² Jesuba panusia:

–Mña jaraya: ʘarima sietebe māwā oié ʘa āteblra 77 oida ʘa. §

²³ Bajāne ʘba ēberārā pe eroʘlra nañ quĩrāca ʘa: ēberārā boroda ʘasia. Ewari aʘa mañ boroba quĩrā ʘasia idjiare beaba idjia parata diađara jēda diađida. ²⁴ Māwā ʘađe aʘa enesidaa. Mañ ēberāba dji boroa paratada waiʘa jēda diaida ʘasia. ²⁵ Mañne idjia cārēba jēda diaida neé ʘasia. Mañ bērā dji boroba idji parata edai carea mañ ēberāda, dji quimada, dji warrarā siēa nēdobuei basía djārā nezocada beadamārēā. Jūma mañ ēberāba eroʘl siēa nēdobuei basía. ²⁶ Mañne ēberāra chĩrāborode cobepeda dji boroa nāwā beēa djuburiasia: “Mñ boro, mñ quĩrā djuburia jlādua. Mña bía jūma jēda diaya.” ²⁷ Mañne quĩrā djuburiadeba dji boroba jūma dji ēberāba diaida ʘadara quĩrādoapeđa idjira ēdra ʘasia.

²⁸ Mañbe ēberāra wāsia. Wāblrađe idji boroare ʘda aʘa unusia. Mañgaba idjia paratada maārī jēda diaida

§ 18:22 77. Griego beade “setenta veces siete” ʘl ʘa. Jesuba jara ʘa dadji bié obldara jūma quĩrādoaðida panlda.

basia. Mañra osãga jidapeda jarasia: “Mlã diaida b̄lara diadua.” ²⁹ Dewarabemaba idji quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jarasia: “Ml̄ quĩrã djuburia jlãdua. Mlã b̄la jũma jẽda diaya.” ³⁰ Barib̄l̄l̄ quĩrã djuburiaé basía, ãteb̄l̄l̄l̄ preso b̄lbisia aba idjia diaida b̄adara jũma diab̄l̄l̄l̄daa.

³¹ Dji boroare beaba mañra unusidaa. Mañ carea bio sopuasidaa. Wãnapeda dji boroa jũma nẽb̄l̄l̄l̄sidaa. ³² Dji boroba mañ eberãra idji quĩrãpita trl̄peda nãwã jarasia: “j̄b̄l̄l̄l̄ nezoca cadjiruaa! B̄la beãda djuburiaside b̄la jẽda diaida b̄adara ¿m̄la jũma quĩrãdoasiéca? ³³ Mañda ¿cãrẽ cãrẽã dewarabemara quĩrã djuburiaé basi?” ³⁴ Dji borora bio quĩrũ b̄l bẽrã mañ eberãra preso bié obadarã j̄l̄wãeda b̄lsia aba idjia jẽda diaida b̄adara jũma diab̄l̄l̄l̄daa.–

³⁵ Mañbe Jesuba jarasia:

–Ara mañ quĩrãca bãrã djabarãba bié opeãadada bãrãba soãeba quĩrãdoadaé b̄l̄l̄l̄, m̄l Zeza bajãne b̄lba jũma bãrãra bié b̄l̄ya.–

19

Jesuba mĩã amaira bié b̄l̄ada ada
Marco 10:1-12; Luca 16:18

¹ Mãwã jaraãacarea Jesura Galilea druaãeba Judea druãdaa wãsia Jordañ do quĩrãare. ² Zocãrã eberãrãba idjira epẽsidaa. Mama dji cacua bié queãeara jũma biabisia. ³ Mãwã b̄l̄de ãcl̄l̄l̄l̄ pariseorãda zesidaa idjira bié beãabiãi cawaya. Mañglãrãba iwiãisidaa:

–¿Umaquĩrãba dji quimada baridua carea amaida b̄l̄ca?–

⁴ Jesuba panusia:

–¿Bārāba Ācōrē Bedeade aclḏacaca? Nañ ejũã oside Ācōrēba umaquĩrāda, wērã sida osia.* 5 Idjaba jarasia: “Mañ carea umaquĩrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa ḃeya. Māwã cacua aba ḃl quĩrāca panania.”† 6 Ādjira umé panléa, ātebɾɾ cacua aba ḃl quĩrāca panla. Mañ bēřã Ācōrēba ābaa ḃḏara dji amanacara panla.–

7 Mañ carea ādjirāba iwiḏisidaa:

–Māwāra Moiseba ¿cārē cārēã ḃasi abaɾba idji wērãa carta mĩã amainebemada diaibɾɾ amaida ḃḏa?–‡

8 Jesuba panusia:

–Bārāra cɾɾɾɾ zarea ḃea bēřã Moiseba māwã id-uaribisia. Baribɾɾ Ācōrēba nañ ejũã oside māwã quĩrāē ḃasia. 9 Mā jaraya: bariduaba idji wērã daunemaé ḃḏa amapeḏa dewara wērāda edaibɾɾ, mañ umaquĩrāra daunema ḃla. [Idjia amana wērāda dewara umaquĩrāba edaibɾɾ mañ umaquĩrã sida daunema ḃla.]–§

10 Mañne Jesu ume nĩbabadarāba idjía jarasiḏaa:

–Māwã baibɾɾ, biara ḃla quima edaéḏa.–

11 Mañ carea Jesuba jarasia:

–Jūmarāba quima edaé crīchara poya droadaéa. Ababe Ācōrēba mañ crīchada diaibɾɾ poya deu ḃaya. 12 Ācɾɾba poya warra oḏaca māwã topeḏa bēřã. Ācɾɾ māwã ḃea warra orānamārēã ōgo opeḏa bēřã. Idjaba ācɾɾba quima edaira crīchadaḏaca biara ādji Boro Bajāne ḃḏ itea ne oḏi carea.* Bārāda poya deu ḃeadibɾɾ, māwã ḃeadadua.–

Jesuba warra zaquerã bia jara ḃḏa
Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

* 19:4 Genesi 1:27. † 19:5 Genesi 2:24. ‡ 19:7 Deuteronomio 24:1-4.

§ 19:9 Griego bedeade ācɾɾɾ cartade bedeā corchetede ḃara neéa. * 19:12 1 Corinto 7:1-9.

¹³ Maľbe ěberãrãba warra zaquerãda Jesumaa enesiãaa idji jłwara ãdjirã ĽrĽ ħłpeða Ācõrẽa iwiðimãrẽã. Baribłrł Jesu ume niĵabadarãba djibarirãda quẽãsiãaa. ¹⁴ Maľ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerãra mĽmaa zebidada, Bajãne Ľłba pe eroħłðebemara ãdjirã quĩrãca panł bẽrã.–

¹⁵ Maľbe idji jłwara warra zaquerã ĽrĽ ħłpeða wãsia.

Parata bara ħł Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶ Ewari aba cũdrada Jesumaa zesia. Maľ cũdraba iwiðisia:

–Jaradiabari, Ācõrẽ ume ewariza zocai ħai carea ĵmĽa cãrẽ biada oida ħł?–†

¹⁷ Jesuba panusia:

–ĵCãrẽ cãrẽã mĽa biadẽbemada iwiði ħł?‡ Ni aħallda dji biaẽa, aħabe Ācõrẽdrł dji biaa. Błda Ācõrẽ ume ewariza zocai ħa quĩrã ħłbłrł, idjia obi ħł bedeada ĵjã odua.–

¹⁸⁻¹⁹ Idjia iwiðisia:

–ĵSãłgłda?–

Jesuba jarasia:

–Mĩã bearãdua, daunemarãdua, ne drłarãdua, se-waðeba djãrãra biẽ jararãdua, bł zezara, bł papa siãa wayadua,§ idjaba djãrãra quĩrãdua ara błdji quĩrã ħł quĩrãca.–*

²⁰ Cũdraba jarasia:

† 19:16 Griego bedeade Ľcłrł cartade “Jaradiabari Bia” ħł ħła.

‡ 19:17 Bła ĵcãrẽ cãrẽã mĽa biadẽbemada iwiði ħł? Griego bedeade Ľcłrł cartade nãwã ħł ħła: “ĵCãrẽ cãrẽã mĽra dji biaada a ħł?” § 19:18-19 Exodo 20:12-16. * 19:18-19 Levitico 19:18.

–Jūma maḷgɫa iĵā o ɓɓa.† Mḷa ɟwadi cārēda oé ɓɓa?–

²¹ Maḷne Jesuba idjía jarasia:

–Bɓda wārāda jipa ɓa quírīā ɓɓɓɓɓ, ɓɓa eroɓɓɓa jūma nēdobueɗe wāpeɗa dji paratara ne neé queɗeaa diadua. Māwā nebiada bajāne eroɓɓaya. Maḷbe mḷ ume nībaɗe zedua.–

²² Cūdraba maḷ ūrīpeɗa sopua ɓesia bio bara ɓɓ bērā. Ara maḷda wāsia. ²³ Maḷne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea ɓɓa ēberā ne bara ɓɓɓa Ācōrēra idji Boroda ɓɓi carea. ²⁴ Wayacusa mḷa jaraya: parata bara ɓɓɓa Ācōrēra idji Boroda ɓɓi cāyābara cameyoda āguja uriaɗe eɗa wāichaara ɓɓa.–

²⁵ Maḷne idji ume nībabadarāba cawa crīchadaé basía. Ācōrēba ne bara ɓeara bia pe eroɓɓda crīcha panasiɗaa. Ādjirāba iwidiɗiɗaa:

–Māwāra Ācōrēba ɟcaidrɓ ēdrɓ edai?–

²⁶ Jesuba ādjirā acɓpeɗa jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa baribɓɓɓ Ācōrēmaarā oicha ɓɓa.–

²⁷ Maḷne Pedroba Jesua jarasia:

–Bɓ ēpēni carea daiba ne jūmada amesiɗaa. ɟMāēteara cārēda eɗadi?–

²⁸ Jesuba panusia:

–Wārā arada mḷa jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwidi oi ewariɗe mḷ, Naḷ Djara Eɗaɗara mḷ bugue biya quiruɗe chūmeyaya. Maḷne bārā mḷ ume nīnara doce bugueɗe chūpanenia Israeɗeɗa yōpeɗaɗa doce puruɗebema bororāda ɓeadi bērā. ²⁹ Mḷ carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda,

† 19:20 Jūma maḷgɫa iĵā o ɓɓa. Griego beɗeɗe ḷcɓɓɓ cartade idjaba “cūdra eɗaɓɓa” ɓɓ ɓɓa.

ējūāda ameibλλ, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya.† 30 Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda ɓeada, dji nabemarāda dji jīrūarebemada ɓeada.

20

Uva néudebema ne jara ɓλ

¹ Ācōrēba ēberārā pe erobλra naλ quīrāca ɓλ. Néu djibarida ɓasia. Ewari aɓa diapedeɗa ēberārāda idji uva néude trajeɗamārēã jλrλde wāsia. ² Ācλrλ ēberārā ume bedeɗa ɓasia ewari aɓal carea paratada diaida. Maλbe ādjirāra idji uva néudeɗa trajeɗe wābisia.

³ Āmāɗau λtλ ɓabλrλde djibarira wayacusa puruɗaa wāsia. Mama ēberārā bari ɓeada dewara unusia. ⁴ Ādjirāa jarasia: “Bārā sida mλ néude trajeɗe wānɗua. Maλbari mλa paratada aride diaya.” Ara maλɗa wāsidaa. ⁵ Umatipa idjaba āmāɗau buyaɗacarea djibariba aɓarica osia. ⁶ Maλbe āmāɗau ɓaeboɗode wayacusa puruɗaa wāsia. Ēberārā bari ɓeada dewara unupeɗa iwidiɗia: “¿Cārē cārēã idi trajeɗaé panλ?” ⁷ Ādjirāba panusiɗaa: “Ni aɓalɓa daia trajeɗa diaɗaé panλ bērā.” Maλne idjia jarasia: “Bārā sida mλ néudeɗa trajeɗe wānɗua. Maλbari mλa paratada aride diaya.”*

⁸ Queuboɗode djibariba trajeɗebema boroa jarasia: “Dji traja panλra trλcuapeɗa ādji trajeɗeɗaɗabari paratada diɗua. Dji jīrūare zepedeɗarāa naārā diɗua. Naārā zepedeɗarāa jīrūare diɗua.” ⁹ Āmāɗau ɓaeboɗode trajeɗe wā pananara dji boromaa zesidaa. Maλne ādjiza ewari aɓa daucha trajeɗa quīrāca edasiɗaa. ¹⁰ Maλ bērā

† 19:29 Quima. Griego bedeɗe Ācλrλ cartade maλra neéa.

* 20:7 Maλbari mλa paratada aride diaya. Griego bedeɗe Ācλrλ cartade maλra neéa.

dji naãrã trajade wã panana zesidade crĩchasiada parata waiblara edadida bariblara abarica edasiada. ¹¹ Maã carea néu djibari ume bié duanesida. ¹² Nãwã jarasiada: “Jãã jĩrũare zepedara hora ababe trajasiada, bariblara bla dairãa diada quĩrãca ãdjirãa bida diasia. Dairãdra beseade ewari daucha trajasiada.” ¹³ Bariblara néu djibariba abala jarasia: “Ache, mãa bara jipa o ðla. ¿Bãra mã ume bedeã ðasiéca ewari ababema parata carea trajaida? ¹⁴ Bã paratara edapeda wãdua. Mãa blã diada quĩrãca dji jĩrũare traja panana dia quĩrã ðla. ¹⁵ ¿Bãmaarã mã paratara mãdjia o quĩrã ðã quĩrãca oié ðlaca? Mãra ëberã bia bẽrã ¿bãra bié nũmlaca?”

¹⁶ Ara maã quĩrãca dji jĩrũarebemada dji nabemarãda ðeadia, dji nabemarãda dji jĩrũarebemada ðeadia.–†

Jesuba idji beadiðebema waya jaraða

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusaleãnaa wãbãrãde zocãrã ëberãrãda idji ume wãsiada. Maãne idji ume nĩbabadarã doce panãda jĩgabe edepeda ãdjirãa jarasia:

¹⁸ –Ûrĩnãdua, dadjirãra Jerusaleãnaa wãbãdaa. Jãma abalãba mã, Naã Djara Edadara jidabiya sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã bida cawa oðamãrãã. ãdjirãba jaraðia mãra beuida ðlda. ¹⁹ Maãbe mãra judiorããã diadia. Maãgrãba mãra ipiða bié jaraðapeda, uðapeda crude cachiðia. Bariblara ewari ùbeade mãra ãrẽbaya.–

Zebedeo warrarãba iwiðipedaða

Marco 10:35-45

† 20:16 Griego beade ãclãrã cartade idjaba ðã ðla: “ãcõrẽba zocãrã trã ðla, mãwãmĩna zocãrããbe edaya.”

²⁰ Māwānacarea Zebedeo quimada, idji warrarã sída Jesumaa zesídaa. Mañ wērāba Jesua bedea djuburiai carea idji quĩrāpita chĩrāborode cobesia. ²¹ Mañne Jesuba iwídisia:

–Βλα ¿cārēda quĩrĩã ðλ?–

Idjia panusia:

–Βλ jūmarã boroda ðebλrλde za mñ warrarã umé panλda aβa βλ jλwa araare, aβa βλ jλwa aclare ðλdua.–

²² Mañne Jesuba jarasia:

–Bārāba adua panla cārēda iwídi panλda. Mñra bio bia mĩgaya. ¿Bārã sída ara mañ quĩrāca bia mĩgadi carea panλca?–‡

Ādjia panusídaa:

–Māē, bia mĩgadi carea panla.–

²³ Mañne Jesuba jarasia:

–Bārã sída wārāda mñ quĩrāca bia mĩgadia. § Baribλrλ mñ jλwa araare, mñ jλwa aclare chūpananida mña roya diaéa. Mñ Zezabλrλ mama chūpananida eroβla.–

²⁴ Santiagoba, Juañ ume iwídi pedadada waabema die panλba ũrísidade ādji ume quĩrúsídaa. ²⁵ Mañne Jesuba ādjirã trλcuapeda jarasia:

–Bārāba cawa panla nañ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabλdara jūmarāba ĩjã ođida panλda. ²⁶ Baribλrλ bārāra māwā ðeadié panla. Bārānebemada dji dromada ða quĩrĩã ðλbλrλ waabemarã nezocada ðaida ðla. ²⁷ Dji dromaara ða quĩrĩã ðλra jūmarã cāyābara edaara ðaida ðla. ²⁸ Mañ quĩrāca mñ, Nañ Djara Edadara zeé ðla

‡ 20:22 Griego bedede nāwā ðλ ðla: “¿Bārāra mñ borocuedi quĩrāca borocuedica? ¿Mñ doida ðλra bārã biða roya dodica?” § 20:23 Jesuba jarada quĩrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

ēberārā mǎ nezocarāda ðeadaṁārēã. Ātebrɿɿ ze ðla ēberārā nezocada ðai carea. Mǎwǎ mǎra beuya zocārā ēberārāda ēdrɿ ðli carea.–

Jesuba dauberrea ðea umé biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ēdrɿsidade Jesu caidu ēberārāda zocārā wāsidaa. ³⁰ Mǎwǎ wǎnane dauberrea panɿda umé o icawa çhūpanasidaa. Jesu ādji caita wǎbrɿɿda ũrīsidade nǎwǎ ðiasidaa:

–ɿDai Boro, Davideba zeða, दौरa quĩrǎ djuburiadua!–

³¹ Mañne ēberārāba ādjira çhupeadaṁārēã quēāsidaa, baribrɿɿ ādjia wetara ðiasidaa:

–ɿDai Boro, Davideba zeða, दौरa quĩrǎ djuburiadua!–

³² Mañbe Jesura nūmesia. Ādjira trɿpeda iwidiisia:

–¿Cārēda quĩrǎ panɿ mǎ oida?–

³³ Ādjia jarasidaa:

–Dai Boro, quĩrǎ panɿ dai dauba unu ðeida.–

³⁴ Jesuba ādjira mǎ djuburi ununa bērǎ ādji daura tǎsia. Ara mañda unu panenapeda Jesu ume wāsidaa.

21

Jesu Jerusaleñne jũēna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

¹ Jerusaleñ caita jũēbdade Betpague purude Olivo eya carra jũēsidaa. Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarāda umé purudea diabuesia. ² Ādjia nǎwǎ jarasia:

–Dadjirǎ quĩrǎpe ðɿ purudea wǎnadua. Ara jũēbdade burro wērǎ warra bara ðda jɿ nūmda ununia. Ērǎ edadapeda umena mǎmaa enenadua. ³ Aðalba bārǎa cārē cārēã mǎwǎ o panɿda iwidiibrɿɿ, nǎwǎ jaraðadua: “Dadji Boroba quĩrǎ ðla. Baribrɿɿ nane jēda diabueya.”–

⁴ Mañgɿra mǎwǎsia Ācōrēneba beðeabariba jaraða quĩrǎca. Nǎwǎ jarasia:

⁵ Sioñ puruðebemarãa nãwã jaradadua:

Acładadua, bãrã boroda burro ãrã bãrãmaa zebłrła.

Dji droma quĩrãca zeé ðla. Burro zaque ãrã zebłrła.*

⁶ Ara małda Jesu ume nĩbabadarã umé panłra wã-napeða Jesuba jaraða quĩrãca osiðaa. ⁷ Burro wẽrãra, dji warra siða Jesumaa edeðapeða ãdjia cacuaðe jã panłra burro ãrã ðłsiðaa. Małbe Jesura ãrã chũmesia Jerusaleñ puruðaa wãi carea. ⁸ Eberãrã cãbana cuabusiba Jesu bia edadi carea ãdjia cacuaðe jã panłra ode tõcua wãsiðaa. Dewararãba bacuru jłwate quedua bara ðeada ðlá tu-cuaðapeða ode ðłcua wãsiðaa. ⁹ Małne zocãrã eberãrã idji na nĩnaba, caiðu zebłda biða nãwã ðłga duanasidãa: ¡Bio bia quirua Davideba zedara!

¡Bio bia ðla Ācõrẽ trãneba zebłrłrł!† ¡Bio bia quirua Bajãne ðłra!

¹⁰ Jesu Jerusaleñe jũesiðe purura ðłga duanesia. Nãwã iwidiðadjiðaa:

–Idjira ¿caida jãwã ðł?–

¹¹ Iwidiðadza Jesu ume zepedaðarãba panubadjiðaa:

–Jãłgłra Jesua, Ācõrẽneba bedeabaria. Idjira Nazare puruðebemaa, Galilea druadebemaa.–

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã jłrecuaða

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22

¹² Mãwãnacarea Jesura Ācõrẽ de dromanaa wãsia. Mama dajada Ācõrẽa diadi careabema nẽdobuebadarãda unusia. Ne nẽdo ðea siða zocãrã duanasidãa. Idjaba ãcłrłba Ācõrẽ de dromane diaida ðł paratara dji drua ãĩba zebłdarãa nẽbla nẽdobuebadjiðaa ãĩbema paratara diacara panana bẽrã. Mãwã duanłne Jesuba ãdjirãra jũma ãyã jłretacuasias.‡ Dji parata nẽdobuebadarã mesa

* 21:5 Zacaria 9:9. † 21:9 Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo bedeade jarabadaa “Hosana.” ‡ 21:12 Zacaria 14:21.

beada, puchirã nêdobuebadarã bugue sida jũma coracuasias. ¹³ Ādjirãa nãwã jarasia:

–Ācõrẽ Bedeade nãwã ʘ́ ʘ́a: “M̃ dera dji iwidibada de adia.” Baribʘ́a b̃arãba “ne drʘ́abadarã m̃irũbada uria” quĩrãca eropanʘ́a.–§

¹⁴ Jesu Ācõrẽ de droma dajada ʘ́asidẽ dauberrea beada, jĩrũ bié bea sida idjima zesesidãa. Maĩne ādjirãra bi-abicuasia. ¹⁵ Baribʘ́a Jesuba mama ne ununaca o ʘ́ada sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã biã bié unusidãa.* Mãwã duanʘ́e warrarãba Jesua nãwã jĩgua jara panasidãa: “jBio bia quirua Davideba zedara!” Maĩ ũrĩʘ́ada sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarã sida quĩrũsidãa. ¹⁶ Ādjirãba Jesua nãwã jarasidãa:

–jMãwãra naĩ warrarãba jara duanʘ́ada ʘ́a bia ũrĩ ʘ́aca?–

Jesuba panusia:

–Mãẽ. jBãrãba naĩ bedeara acʘ́eacaca?

ʘ́a warrarãda, ju do quedea sida ʘ́asia b̃a bia bedeadamãrẽ.–†

¹⁷ Maĩbe Jesuba ādjirã amepeda Jerusaleĩneba Betani-anaa cãĩne wãsia.

Higojõ purruba nũmena

Marco 11:12-14, 20-26

¹⁸ Nurẽma diapeda Jesura wayacusa Jerusaleĩnaa wãsia. Wãbʘ́a jarra nũmesia. ¹⁹ Maĩne higojõda o

§ 21:13 M̃ dera dji iwidibada de adia. Isaía 56:7. Ne drʘ́abadarã m̃irũbada uria. Jeremia 7:11. * 21:15 2 Samuel 5:8 carea judiorãba jarabadjidãa dauberrea beada, jĩrũ bié bea sida Ācõrẽ de dromanaa wãcara panʘ́ada. † 21:16 Salmo 8:2.

caita unusia. Baribɫɾɿ araa jūēside quedua awa nūmɫda unusia.‡ Mañ carea higojōa jarasia:

–ɿɫara waa zaué ɫaya!–

Ara mañda higojōra purrubasia. ²⁰ Jesu ume nībabadarāba mañ unusidade cawa crīchadaé bērá iwīdisidaa:

–ɿSāwāērā jāñ higojōra abeda purrubasi?–

²¹ Jesuba panusia:

–Wārā arada mña jaraya: bārāba iwīdi panɫra Ācōrēba wārāda oida ījānibɫɾɿ, idjaba poya oéda crīchadaéɫɾɿ, mña jāñ higojō oda cāyābara waiɫlara ođia. Bārāba za ɫ eyaa namaɫba pusađe tēüne wāduada adibɫɾɿ, bārāba jarabɫda quīrāca māwāya. ²² Bārāba Ācōrēa iwīdibɫdara wārāda edađida ījānibɫɾɿ, edađia.–

ɿCai trñneba Jesuba jaradia ɫɿ?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³ Jesura waya Ācōrē de droma caita jūēpeđa jaradia ɫesia. Māwā ɫađe sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjimaa zesidaa. Ādjirāba idjía iwīdisidaa:

–ɫa nama o ɫara ɿcaiba obi ɫɿ?–§

²⁴ Jesuba panusia:

‡ 21:19 Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde bida codeɫda panɫa. Dji ca zaquera ununibɫɾɿ cawabadaa junione maārī zauida idjaba agostođeba aba octubreɫaa waiɫla zauida. Baribɫɾɿ Jesuba quedua awa ununa bērá cawasia jūma mañ poađe higojōra zauéda. § 21:23 ɫa nama o ɫara. Mañgɫba jara ɫaɫa ɫa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jɫrecuađada. Baribɫɾɿ āībērā jara ɫa sāwā Jesura Jerusaleñne jūēnada, idjia dauberrea ɫea, jīrū bié ɫea sida Ācōrē de droma caita biabiđada, wa purua jaradia ɫda.

-M̄la bida b̄r̄aa iwidiya. B̄r̄aba panusidara m̄la jaraya caiba m̄la m̄w̄a obi b̄lda. ²⁵ ¿Caiba Juāra diabuesi borocuem̄r̄eã?* ¿Ëber̄aba wa Baj̄ane Ð̄lba?-

Mālne ara ãdjiduba jara duanesidaa:

-Baj̄ane Ð̄lba diabuesidaa adib̄l̄l, idjia jaraya: “Mālda ¿c̄r̄e c̄r̄eã ij̄anaé basi?” ²⁶ Barib̄l̄l ¿s̄aw̄a jaradi ëber̄aba diabuesida?-

Ãdjia m̄w̄a jara panusidaa purura waya pan̄l b̄r̄ã. Purumaar̄ã Juāra Æc̄r̄eneba beðeabari basía. ²⁷ Māl b̄r̄ã Jesua jarasidaa:

-Daiba adua pan̄l.-

Mālne Jesuba jarasia:

-M̄ãteara m̄la bida b̄r̄aa jaraéa caiba m̄la j̄w̄a obi b̄lda.-

Warra umé pan̄lnebema

²⁸ M̄w̄a duan̄lne Jesuba sacerdote boror̄ã, judior̄ã dji dromar̄ã bida jarasia:

-B̄r̄aba nāl ne jara b̄lðebemada ¿s̄aw̄a cr̄icha pan̄l? Ëber̄ada basia. Māl ëber̄aba warrada umé erobasia. Ewari aba dji nabemaa n̄w̄ã jarasia: “Warra, nane m̄l néude trajade w̄dua.” ²⁹ Mālne dji warraba panusia: “¡M̄ra w̄éa!” Barib̄l̄l j̄eda cr̄ichapeða trajade w̄sia. ³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. Mālne dji warraba panusia: “Bia b̄la, zeza, m̄ra w̄ya,” barib̄l̄l w̄é basía. ³¹ Mālba b̄r̄amaar̄ã ¿s̄ãlḡlba dji zezaba quĩr̄ã baðara ij̄ã osi?-

Ãdjir̄aba panusidaa:

-Dji nabemaba.-

Mālne Jesuba ãdjir̄ã jarasia:

* ^{21:25} Mateo 3:1-12; Juāl 1:6-28.

–Mãẽ. Baribɾɾɿ wãrã arada m̃ɿa jaraya: Romanebema boro itea parata jɿɿɿ pebadarãda, wẽrãrã auɽua ɸea siɽa bãrã cãyãbara ãcõrẽ puruɽebemarãda ɸeaɽia. ³² Bãrã jipa nĩɸaɽamãrẽã Juaɿɸa jaradiaɽe zesia, mãwãmĩna ijãnaé basía. Baribɾɾɿ Romanebema boro itea parata jɿɿɿ pebadarãba, wẽrãrã auɽua ɸea biɽa ijãsiɽaa. Idjaba bãrãba maɿra unusiɽamĩna ijãni carea jẽda crĩchaɽaé basía.–

Djãrã néu acɿbadaɽebema ne jara ɸa
Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ũrĩnaua. Dewaraɽeba ne jaraya. Êberãda ɸasia. Ewari aba maɿ êberãba uvada upeɽa idji néura mõgaraba auɽu jũrã casía. Uva ɸa piabari siɽa osia. Idjaba deda ɿɿɿ osia mamaɿba jũma acɿi carea. Maɿɸe idji néura ɿcɿɿɿ êberãrã jɿɿwaeɽa ɸasia. ãdjirã ume beɽea ɸasia néu zaubɿɿɿɽe jũmasãwã idjía diaɽida panɿda. Mãwã beɽea ɸɿpeɽa djibarira dewara druadaa wãsia. ³⁴ Maɿɸe uva jara baboɽoɽe djibariba idji nezocarãda diabuesia néuɽebema idjía diaɽida panɿra eɽaɽe wãnamãrẽã. ³⁵ Maɿne dji néu acɿ panɿba idji nezocarãra jidacuasidaa. Aɸa puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mõgaraba tabari jɿretasidaa. ³⁶ Mãwãnacarea djibariba dewara nezocarãda diabuesia. Maɿgɿrãra dji naãrã wãpeɽaɽa cãyãbara cãbanaara panasidaa, baribɿɿɿ néu acɿ panɿba ãdjirã siɽa ɸari quĩrãca bié osidaa.

³⁷ Jĩrũare djibariba idji warrada ãdjirãmaa diabuesia. Nãwã crĩchasia: “Mɿ warradrɿ wayaɽia.” ³⁸ Baribɿɿɿ ãdjirãba maɿ warra unusiɽaɽe ara ãdjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba eroɸɿra jũma eɽaya. jɿdjira beataɽia! Mãwãbɿɿɿ dji ejũãra dadjirã itea ɸeya.” ³⁹ Ara maɿɽa warrara jidaɽapeɽa néu ãi eɽeɽapeɽa beasidaa. ⁴⁰ Jãɿɸe djibari zebɿɿɿɽe idji néu acɿ panɿra jãwã obá?–

⁴¹ Mañne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida nãwã panusidaa:

–Idjia quĩrã djoburia neé mañ ëberã cadjiruarãra beapeða dewara ëberãrã ume beða ðaya idji néu acðamãrã. Mañgl ãberãrãba idji néudebema diaðida panlra uva jara diaðia.–

⁴²⁻⁴³ Mañne Jesuba ãdjía jarasia:

–Ãcõrãba bãrã cãyãbara dewararãda pe erobeya. Mañglrãbrlra idjia quĩrã ðlra oðia. Bãrãba ¿Ãcõrã Bedeade acðacaca? Nãwã jara ðla:

De obadaba mōgara igarapeðadara dji biara ðlda ðesia. Dadjirã Boroba mãwã oða bãrã dadjirãmaarã bio biya quirua.†

⁴⁴ Bariduada mañ mōgara ãrã ðaeibrã abeða jũma ðaglzoaya, idjaba mañ mōgarada abal ãrã ðaeibrã dji ëberãra pepedeða tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororãba, pariseorã bida mañ ne jaraðara ãrãsidãde cawasidaa Jesuba ãdjidebemada beða ðlda.

⁴⁶ Mañ carea ãdjirãba Jesura jida quĩrã panasidaa. Baribrã puruda waya panl bãrã idu ðalsidaa. Puruba crãcha ðasia Jesura Ãcõrãneba beðeabarida.

22

Ne cobada waib ðadeba ne jara ðl

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororã, judiorã dji dromarã bida dewara ne jara ðdeba jarasia:

²–Ãcõrãba ëberãrã pe eroblra nañ quĩrãca ðla: ëberãrã boroda ðasia. Idji warrada quima edabrã bãrã ðsrida

† 21:42-43 Salmo 118:22-23. ‡ 21:44 Griego bedeade ãclra cartade mañ versícúlorã neéa. Mōgara. Acðua Isaía 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

ne cobada waiβlada obisia. ³ Idji nezocarāda wābisia idjia jλređarā trλnamārēā. Baribλrλ ze quĩrĩānaé basía.

⁴ Maλbe dewara nezocarā wābibλrλde nāwā jarasia: “Mλa jλređarāa jarađadua pacada, dewara animarā boreguea βea sida beapeda cođira jūma o erobλda. Ādjirāa jarađadua jūma wi nūmλ bērā mλ warra quima edabλrλ carea βλsriđa ne cođimaa zedamārēā.” ⁵ Baribλrλ idjia jλređarāba ijānaé basía. Aβalda idji ējūā acλde wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia. ⁶ Ācλrλba dji boro nezocarāra jidađapeda puođapeda beasídaa. ⁷ Maλ carea dji borora bio quĩrūsia. Idji sordaorāda wābigapeda maλ mĩā beapedađara quenanapeđa ādji purura babuesídaa.

⁸ Māwānacarea dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Mλ warra quima edabλrλ carea βλsriđa cođira jūma wisia baribλrλ mλa jλređarāra nama panani carea bia pananaé basía. ⁹ Maλ carea dewara ēberārāda o βeaza jλrλde wānadua. Bārāba unubλdarāa jarađadua mλ warra quima edabλrλ carea βλsriđa ne cođimaa zedamārēā.” ¹⁰ Ara maλda idji nezocarāra o βeaza wāsídaa. Ēberārā dji biarāda, dji cadjiruarā sida zocārā jλresídaa. Māwā de dromara ēberārāba bira nūmesia.

¹¹ Dji boroba jλreβiđarā acλde wāsíde ēberāda aba unusia djio quima edabλda ewariđe jλbadara jλé βλda. ¹² Dji boroba maλ ēberāa iwídisia: “Ache, bλra ¿sāwā nama eđa ze βλ djio jλé βλda?” Dji ēberāra chupea βesia. ¹³ Maλne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Naλ ēberā jλwara, jĩrū sida cabλrađapeda dajadaa pāĩmane βatabueđadua. Mama βeara aujĩā panania idjaba puaba quída íchia panania.” ¹⁴ Ācōrēba zocārā trλ βλa, māwāmĩna zocārāébe edaya.–

¿Romanebema boro itea parata jλrλ peβλdađe diadıda

panΛca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Māwānacarea pariseorāra bedeā ausidaa Jesu bié bedeabidi carea. ¹⁶ Mañ carea pariseorāba ādji ume nībabadarāda, Herodeare bea sida Jesumaa diabuesidaa. Mañgrāba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panΛa bΛra ēberā jira bΛda. BΛa wārā bedeā Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Ni abalda biara unuca bērā ni abalba bΛa awara crīch-abidaca. ¹⁷ Māēteara naḡgΛdebemada sāwā crīcha bΛda dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebΛ-daza ¿dadjī judiorāba diađida bia bΛca wa bié bΛ?–

¹⁸ Idjī bié ođi carea māwā panΛra Jesuba cawa bΛsia. Mañ bērā jarasia:

–Bārā dji biaca bearā, ¿cārē cārēā mΛra bié bedeabi quīrīā panΛ? ¹⁹ Parata pichi dadjīa diabadada aba acΛbidadua.–

Ara maḡda parata pichida aba acΛbisidaa.* ²⁰ Jesuba acΛpeđa iwīdisia:

–¿Cai quīrādarrada nañ paratađe bΛ? ¿Cai trāda bΛ?–

²¹ Ādjīa panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

Maḡbe Jesuba jarasia:

–Māwā baiβΛrΛ Romanebema borodera Romanebema boroa diađadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diađadua.–

²² Mañ ūrībΛdađe cawa crīchadaé basía. Ara maḡda āyā wāsidaa.

Beudarā ḡrēbadidebema Jesuba jarađa

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

* 22:19 Parata pichi. Griego bedeade “denario” bΛ bΛa.

²³ Ara mañ ewaride ḷcḷḷḷ saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupeḷadaara ḷrēbaḷacada.† Mañ bēra Jesua nāwā jarasidaa:

²⁴ –Jaradiabari, Moiseba jarasia ēberāda warra neé ḷḷḷe jaiḷaibḷḷḷ, idji djababa dji pēdra wērāra edaida ḷḷḷa dji djaba jaiḷada itea warra unui carea.‡ ²⁵ Ewari aba dairā tāēna siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribḷḷḷ warra neé jaiḷada bēra idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia. ²⁶ Baribḷḷḷ mañ siḷa warra neé jaiḷasia. Idjaba dji ūbeabema siḷa abari quīrāca māwāsia. Jūma mañ siete panḷra abarica māwāsidaa. ²⁷ Māwānacarea dji wērā siḷa jaiḷasia. ²⁸ Mañ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ḷrēbaḷi ewaride ḷsāḷḷḷba idjira eroḷei?–

²⁹ Mañ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ḷḷḷa siḷa adua panḷ bēra āi crīcha panḷa. ³⁰ Ūrīnadia. ḷrēbaḷi ewaride ēberāra quima edaḷaéa ni quima diḷaḷaéa, ātebḷḷḷ Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beaḷia. ³¹ Ācōrēba beupeḷadaara ḷrēbaḷidebema jaraḷara ḷbārāba acḷḷacaca? ³² Nāwā jarasia: “Mḷra Abrahañ Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ Idjira beu bea Ācōrēéa, ātebḷḷḷ zocai bea Ācōrēa.–

³³ Jesuba māwā jaradia ḷḷ ḷrīḷḷadaḷe ēberārāba cawa crīchaḷaé basía.

Ācōrēba obi ḷḷ beḷea dji dromaara ḷḷ
Marco 12:28-34

† 22:23 Hecho 23:8. ‡ 22:24 Deuteronomio 25:5-10. § 22:32 Exodo 3:6.

³⁴ Pariseorãba cawasidaa Jesuba saduceorãra chu-peabisida. Mañ carea ãdjirãra ãbaa dji jaredapeda Jesumaa wãsidaa. ³⁵ Aãba judiorã ley jaradiabari basía.* Mañgãba Jesu bié bedeabi carea nãwã iwidisia:

³⁶ –Jaradiabari, ãcõrẽba obi ða bedeadebemara ¿sãlgãda dji dromaara ða?–

³⁷⁻³⁸ Jesuba nãwã panusia:

–Dji naãrãbema bedeaba nãwã jara ða: “Jũma ða soðeba, jũma ða jaureðeba, idjaba jũma ða crĩchadeba ða Boro ãcõrẽra quĩrĩãdua.”† ãcõrẽba obi ða bedeadebemara mañdrã dji dromaara ða. ³⁹ Idjaba mañare ðda aãari quĩrãca ða. Mañgãba nãwã jara ða: “Djãrãra quĩrĩãdua ara ðdji quĩrĩã ða quĩrãca.”‡ ⁴⁰ Mañ crĩcha droma umé panãda ðadjirãba ijã oðibãrã, jũma ãcõrẽba Moisea diaða leyra idjaba ãcõrẽneba bedeabadarãba ðapeda sida oðia.

ãcõrẽba ãdrã edabari diai jaraðara ¿cai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorã waði arima duanãne Jesuba ãdjirãra iwidisia:

⁴² –Bãrãmaarã ãcõrẽba ãdrã edabari diai jaraðara ¿caideba zeí?–

ãdjirãba panusidaa:

–Davideba zeya.–

⁴³ Mañne Jesuba iwidisia:

–Mãwã baibãrã, Daviba ¿sãwãẽrã ãcõrẽ Jaureðeba idjira mã Boroaða asi? Daviba nãwã jarasia:

* ^{22:35} Judiorã ley jaradiabari basía. Mañra griego bedeade ãcrã cartade neã. † ^{22:37-38} Deuteronomio 6:4-5. ‡ ^{22:39} Levitico 19:18.

⁸ Baribɾɾɾ bārāra jūmaena djabarā bēṛā idjaba Jara-diabarida aba eropanɾ bēṛā quĩṛĩānié panɾa ēberārāba bārāa “Jaradiabari” adida.† ⁹ Mañ awara nañ duḁabema ni abala “dai zeza” arānada, Zezada aba bajāne eropanɾ bēṛā. ¹⁰ Idjaba quĩṛĩārānada ēberārāba bārāa “dai boro” adida, bārā Borora ababɾɾɾ ɾɾ bēṛā. Idjira Ācōṛēba ēdɾɾ edabari diai jaraḁaa. ¹¹ Bārānebemada dji dromaara ɾɾra waabemarā nezocada ɾaida ɾla. ¹² Bariduada dji dromaara ɾa quĩṛĩā ɾɾɾɾɾ Ācōṛēba eḁaara ɾɾya. Abalɾa ara idjida eḁaara ɾɾɾɾɾ Ācōṛēba dji dromaara ɾɾya.

¹³ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɾearā, mĩā djuburi panɾa Ācōṛēba cawa oi bēṛā! Bārāba ēberārāa Ācōṛēba pe eroɾɾḁebemada idu cawabidacaa. Quĩṛĩānaé panɾa idjia bārāra pe eroɾaida idjaba de-wararāba māwā quĩṛĩā panɾ siḁa bārāba iduaribidacaa.

¹⁴ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɾearā, mĩā djuburi panɾa Ācōṛēba cawa oi bēṛā! Pēdra wērārāba eroɾeara jūma jāṛĩbadamĩna dji biarāda crĩch-abidēi carea jūmarā quĩṛĩāpita dārā Ācōṛēa iwĩḁibadaa. Mañ carea Ācōṛēba bārāra biara cawa oya.‡

¹⁵ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɾearā, mĩā djuburi panɾa Ācōṛēba cawa oi bēṛā! Nañ ējūāne, pusaḁe biḁa ɾɾɾɾɾabadaa bārāba jaradia nĩnada abala iṛjābidi carea. Baribɾɾɾ mañ iṛjābɾɾɾra bārā cāyābara biéara ɾepeda wetara tɾɾɾ uruaḁe ɾaida ɾla.

¹⁶ ¡Bārāra mĩā djuburi panɾa Ācōṛēba cawa oi bēṛā! Dauberrea ɾea quĩṛāca panɾa. ¿Sāwā purura jipa pe ededēi? Nāwā āi jaradiabadaa: bariduaba Ācōṛē de droma

† 23:8 Jaradiabarida aba eropanɾa. Griego bedede ḁɾɾɾ cartade mañare ɾɾ ɾla: “Idjira Critoa.” ‡ 23:14 Griego bedede ḁɾɾɾ cartade mañ versículora neéa.

tr̄lneba wārāda ne oida jaraibɫɾɫ, māwā oé sída cadjiru-
aéana abadaa. Baribɫɾɫ Ācōrē dede ɬɫ oro tr̄lneba ne oida
jaraibɫɾɫ, wārāda oida ɬɫada abadaa. ¹⁷ ;Bārāra crīcha neé
ɬea! ;Dauberrea ɬea quírāca paɫɫ! ;Sālda biara ɬɫ?
;Ācōrē de dromada dji oro cāyābara biara ɬléca? Mañ
orora Ācōrē itea bia ɬɫa aɬabe Ācōrē dede ɬɫ bēṛā.

¹⁸ Bārāba nañ sída jarabadaa: “Bariduaba animarā
babue diabada tr̄lneba wārāda ne oida jaraibɫɾɫ, māwā
oé sída cadjiruaéa. Baribɫɾɫ dji animarā tr̄lneba ne oida
jaraibɫɾɫ, wārāda oida ɬɫa.” ¹⁹ ;Bārāra crīcha neé ɬea!
;Dauberrea ɬea quírāca paɫɫ!§ ;Sālda biara ɬɫ? ;Ne
babue diabadada dji animarā cāyābara biara ɬléca? Mañ
animarā Ācōrē itea bia ɬɫa aɬabe ne babue diabada ṽr̄l
ɬɫ bēṛā.

²⁰ Ūrínadua: aɬalɫa ne babue diabada tr̄lneba wārāda
ne oida jaraibɫɾɫ, aɬabe mañ tr̄lneba māwā oida jaraé
ɬɫa. Ātebɫɾɫ mañ ṽr̄l ɬɫ animarā tr̄lneba māwā oida jara
ɬɫa. ²¹ Mañ awara aɬalɫa Ācōrē de droma tr̄lneba wārāda
ne oida jaraibɫɾɫ, aɬabe mañ tr̄lneba māwā oida jaraé
ɬɫa. Ātebɫɾɫ Ācōrē mañ dede ɬɫ tr̄lneba māwā oida jara
ɬɫa. ²² Mañ awara aɬalɫa bajā tr̄lneba wārāda ne oida
jaraibɫɾɫ, Ācōrē bugue tr̄lneba māwā oida jara ɬɫa idjaba
Ācōrē mama chūɫɫ tr̄lneba wārāda ne oida jara ɬɫa.

²³⁻²⁴ ;Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji bi-
aca ɬearā, mīā djuburi paɫɫ Ācōrēba cawa oi bēṛāl!
Burrumia sābada quírāca Ācōrē leyde maārīara ɬɫda
quírācuita obadaa. Menta queduada, aní tada, comino
sída die ewabɫdaza aɬa Ācōrēa diabadaa. Baribɫɾɫ
cameyo mībueɬɫda quírāca Ācōrē leyde dji dromaara
ɬɫda oɬacaa. Djārā ume jipa oɬacaa, quírā djuburiadacaa,

§ 23:19 Bārāra crīcha neé ɬea. Griego bedede ṽɫɫɫ cartade
mañra neéa.

idjaba Ācōrēra iĵānaca. Bārāba idjía ne diablda awara ĵcārē cārēā mañ sída ođáé panla? ĵDauberrea ðea quiŕāca panla! ĵSāwā purura jipa pe edeđi?

²⁵ ĵBārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ðearā, mīā dĵuburi panla Ācōrēba cawa oi bēŕā! Bārāba tazara, epeđeco sída ĩŕĭbemada quiŕācuíta sġġbadaa, baribġġ eda mititia ðla. Ara mañ quiŕāca bārā sođe ne ĵūmada ara bādĵi itea eda quiŕābadaa idjaba ne drġabadaa.

²⁶ ĵPariseo dauberre! Naārā tazara, epeđeco sída eda sġġdua; māwābġġ ĩŕĭbema sída bia sġġ ðaya.*

²⁷ ĵBārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ðearā, mīā dĵuburi panla Ācōrēba cawa oi bēŕā! Bārāba beuđarā tġaripeđada ĩŕĭ totroa nūmġ quiŕāca ðea. Maġġara dajadaare bia quirua, baribġġ eđaaŕe beuđarā ðġġġġba, ne ĵūma mititiaba bira ðla. ²⁸ Ara mañ quiŕāca bārāra ēberā daumaarā jipa ðeaca panla, baribġġ wārāda bārāba jaradiabadaŕa ođaca. Bārā sora ne ĵūma cadĵiruaba bira ðea.

²⁹ ĵBārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ðearā, mīā dĵuburi panla Ācōrēba cawa oi bēŕā! Ācōrēneba beđeabadarā tġaripeđadama bārāba ĩŕĭbemada bia quiruda obadaa. Dewara jipa ðearā tġaripeđadama biđa ara mañ quiŕāca obadaa. ³⁰ Mañne bārāba jarabadaa: “Dadĵi drōēnabema ewaride pananabara, Ācōrēneba beđeabadarāda careba beađáé bacasia.” ³¹ Māwā bārāba jara panla Ācōrēneba beđeabadarā quenapeđadarāneba yōsíđada. Bārāra ara āđĵirā quiŕāca ðea. ³² ĵMañ bēŕā bārā drōēnabemaba opeđadaéŕa ĵūma ođadua!

* ^{23:26} Epeđeco sída. Griego beđeade ĩġġġ cartade mañra neéa.

³³ ¡Bārāra dama quĩrāca ðea! Ācōrēba bārāra wārāda tλλ uruade bié ðya. ³⁴ Mā Ācōrēneba bedeabadarāda, crīcha cawa ðeada, Ācōrē ley jaradiabada sida bārāmaa diabueya. Baribλλ bārāba λcλλ beadia idjaba λcλλ crude cachi jira ðdia. Dewararāda bārā dji jλrebada dede soaba udia idjaba bié odi carea puruza ēpēnia. ³⁵ Mañ bērā jūma ēberā jipa ðea naārēdaλba beapedada carea Ācōrēba bārāra cawa oya: Abel jipa ðλ beapedada carea, Berequía warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararā beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.† ³⁶ Wārā arada mā jaraya: jūma mañ ēberārā beapedada carea Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya.–

Jesu Jerusaleñ carea sopuada

Luca 13:34-35

³⁷ ¡Jerusaleñ, Jerusaleñ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! ¡Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa!‡ Mā ðarima zocārā bārāra ābaa pe eda quĩrā ðasia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quĩrāca. Māwāmīna bārāba quĩrānaé basía. ³⁸ Mañ carea Ācōrēra waa bārā ume ðaéa.§ ³⁹ Mā bārā jaraya: ara idiba māra waa ununaéa aba mā bia edabadaa. Mañ ewaride nāwā jaradia: “¡Bio bia ðla Ācōrē trāneba zebλλra!”–*

24

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

† 23:35 Abel. *Genesis 4:3-8. Zacaria. Māλgλ Zacaria zezara wārāda Joyadā basía. 2 Cronica 24:20-22. Berequía warra Zacaria. Zacaria 1:1. ‡ 23:37 1 Reye 9:10; Jeremia 2:30. § 23:38 Jeremia 22:5.*

* 23:39 *Salmo 118:26.*

bedeabada dji wārǎé beada zedia. Maḷḡrāba ēberārāra zocārā cūrūgadia. ¹² Cadjiruara auḍuara yōbrlā bērā zocārāba djārā quīrīā pananara igaradia. ¹³ Baribrā bārāba maḷ ewari zareade mḷ ījā panlāda igaradaēbrlā, Ācōrēba ēdrā edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ¹⁴ Maḷne bedeā bia Ācōrēba pe eroḅldebemada jūma naḷ ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacareabrā naḷ ewarira jōya.

¹⁵⁻¹⁶ Ācōrēneba bedeabari Danielba cartade ḅlsia Ācōrē de dromane eda dji biara ḅl dejāne Ācōrēba quīrīācada aḅalba ḅlida.† (Dji carta acḷ ḅlba cārē jara ḅlāda cawaida ḅla.) Bārāba maḷ unublāde Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panlā. ¹⁷ Ēberā idji de ḷrḷ ḅlra idji dede eda wāiē ḅla ne edai carea. ¹⁸ Dji peade ḅlba idjia ḷrḷ jḷbarira jēda edade wāiē ḅla. ¹⁹ Maḷ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa eroḅea siḍa bio mīā djuburi beadia. ²⁰ Ācōrēa iwīdīdadua cue jara wa ḷnāūbada ewaride mīrū wāna amaaba. ²¹ Maḷ ewaride ēberārāra bio bia mīgadia. Ācōrēba naḷ ējūā oḍadeba ḷtaa ēberārāra maḷ quīrāca bia mīgādaaa idjaba māwānacarea waa ara maḷ quīrāca mīgādaēā. ²² Maḷ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni aḅalda ēdrādeā bacasia. Baribrā Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiēā.

²³⁻²⁴ Maḷ ewaride ḷclrḷba sewadeba jaradia ādjira

† 24:15-16 Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia ḅlsia 168 poa Jesu toḍi naēna. Baribrā Jesuba jarasia maḷ Antiocoba oḍa quīrāca way-acusa māwāida. ḷclrḷmaarā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleḷ puruda, Ācōrē de droma siḍa poa 70de jūma ārīsīdade. ḷclrḷmaarā jara ḅla cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ḷclrḷmaarā Jesuba jaradara jīrūarebema ewaride māwāya.

Ãcõrẽba êdr̃ edabari diai jarađada. Idjaba ãcrl̃ba sewadeba jarađia ãdjira Ãcõrẽneba bedeabarida. Małgr̃aba ne ununaca waĩba beada odia êberãrã cūrũgadi carea. Ãcõrẽba edađarã sida poya cūrũgadi bara, ãdjirã sida cūrũgacasiđaa. Mał bẽrã abałba bãrãa jaraibrl̃, “Acłđadua, Ãcõrẽba êdr̃ edabari diai jarađara nama ba,” małra ijãrãnadua. Dewaral̃ba idjira jarima bałada aibrl̃, mał sida ijãrãnadua. ²⁵ Jũma małgr̃a mla bãrãa jarasia mawãi naẽna.

²⁶ Mał bẽrã abałba bãrãa jaraibrl̃: “Ûrĩnadua, Ãcõrẽba êdr̃ edabari diai jarađara êjũã põasa ewaraga bałde ba,” jãmaa wãrãnadua. Dewaral̃ba jaraibrl̃: “Acłđadua, idjira nama dede eđa ba,” małra ijãrãnadua.

²⁷ Nał Djara Edađa zebrl̃ra jũmarãba ebuđa ununia ãmãdau odjabariareba ãmãdau baebariđaa baa purewa edabrl̃de ebuđa unubada quĩrãca. ²⁸ Jũmarãba cawa panla ãgoso powua nũml̃ma ne beuđara tabłda. Ara mał quĩrãca mł zebrl̃ra jũmarãba ununia.–

Nał Djara Edađa zeidebema

Marcu 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Êberãrã bio bia mĩga pananacarea ara małda ãmãdaura pãimaya. Jedeco sida ãnaẽa. Chĩdaura bajãne beara quĩrã awara beya. ‡

³⁰ Małne bajãne ne ununia. Małgr̃a mł, Nał Djara Edađa zebrl̃debemaa. Mał unubłdade jũma nał êjũãne bea purura ne wayađeba jĩania. § Młra jlrãrãne l̃ba bara zebrl̃da idjaba quĩrãwãrẽã dorrodorroa bałda ununia.* ³¹ Małne cachiru jĩguabrl̃de mla bajãnebema nezocarãda drua beaza wãbiya Ãcõrẽba edađarãda abaa jaredamãrẽã.

‡ 24:29 Isaía 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § 24:30 Zacaria 12:10. * 24:30 Daniel 7:13-14.

³² Higojõneba ne jarablɾɾda cawaɾadua. Dji jɾwatera tucu nũmerpeɾa quedua barabaria. Maɾneba jũmarãba cawa paɾɾla dãrãéne poara zeida. ³³ Ara maɾ quĩrãca mãa jarada unubɾdaɾe cawaɾadua mã zeĩ ewarira jũẽboɾoda. ³⁴ Mãa bãrãa wãrãda jaraya: naɾ ewaridebema eẽberãã beuɾi naẽna maɾra jũma mãwãya. ³⁵ Bajãra jõya, naɾ eẽjũã siɾa jõya, baribɾɾɾ mãa jarada wãrãda mãwãya.

³⁶ Baribɾɾɾ ni abalɾba maɾ ewarira sãɾbe mãwãida cawaɾaéa. ãcõrẽ bajãnebema nezocarã biɾa adua paɾɾla. Mã, Naɾ Djara Edada biɾa adua ɾla.† Aɾabe mã Zezabɾɾɾ cawa ɾla. ³⁷ Naɾ Djara Edada zeĩ ewarira Noé ewaride ɾada quĩrãca ɾaya.‡ ³⁸ Dopara zeĩ naẽna eẽberããra ne co duanabadjia, mãã cãĩ duanabadjia, dji caurãra quima diaɾua duanabadjia. Mãwã duanabadjia aba Noé jãba dromane ɾadobɾɾɾdaa. ³⁹ ãdjirãba dopara zeidebemada cawaɾaca basía. Baribɾɾɾ wãrãda zeside ãdjirãra jũma nãbɾɾɾ quinisidaa.§ Ara dopara cawaéne zeda quĩrãca mã, Naɾ Djara Edada cawaéne zeya. ⁴⁰ Maɾ ewaride eẽberãda umé ãdji eẽjũãne traja paɾɾne mã, Naɾ Djara Edada aba edeya baribɾɾɾ dewarabemara ɾeya. ⁴¹ Wẽrãrãda umé abari yude ne ɾa paɾɾne mã, Naɾ Djara Edada aba edeya baribɾɾɾ dewarabemara ɾeya.

⁴² Maɾ carea dau ɾɾla ɾeadaɾua. Bãrã Borora sãɾbe zeida adua paɾɾla. ⁴³ Naɾda cawaɾadua: de djibariba ne drɾabarira sãɾbe zeida cawa ɾɾbara, cãé bacasia ni cãrẽ siɾa drɾabi amaaba. ⁴⁴ Ara maɾ quĩrãca bãrã biɾa jãã ɾeadaɾua. Bãrãba mã, Naɾ Djara Edada zeéda crĩcha paɾɾne zeya.

† 24:36 Mã, Naɾ Djara Edada biɾa adua ɾla. Maɾra griego beɾeade ɾcɾɾɾ cartade neéa. ‡ 24:37 Genesi 6:5-8. § 24:39 Genesi 7:6-24.

*Nezoca umé pan*Λneba ne jara ɁΛ

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca crīcha cawa ɁΛba jipa obari quĩrāca Ɂeadadua. Idji boroba waabema nezocarāda idji jΛwaeda ɁΛsia aride ne cobi Ɂamārēã. ⁴⁶ Nezocaba māwã o ɁΛda idji boroba unune zeibΛrΛ, idjira bio bia Ɂaya. ⁴⁷ Wārã arada mġa jaraya: dji boroba jūma idjia eroɁΛra maġ nezoca jΛwaeda ɁΛya. ⁴⁸ BaribΛrΛ maġ nezocara dji cadjirua baibΛrΛ, idji soɁe mġ boro zeira dārāyana aya. ⁴⁹ Maġne waabema nezocarāra bié o Ɂaya idjaba beu nĩbabadarã ume ne co Ɂepeda itua do Ɂaya. ⁵⁰ AɁeda idji boro zeida jġãé Ɂaya. Māwã ɁΛde idji borora cawaéne zeya. ⁵¹ Maġbe dji boroba bio cawa opeɁa dji biaca Ɂearã ume bié ɁΛya. Mama jūmarāda aujĩã panania idjaba puaba quida ĩchia panania.

25

Die awērārānebema ne jara ɁΛ

¹ Bajāne ɁΛba ēberārã pe eroɁΛra naġ quĩrāca Ɂaya: awērārāda die panasidaa. Ādjiza ĩbĩrāda edaɁapeɁa quima edaya ɁΛ umaquĩrāda audiabariɁe wāsidaa. ² Maġ awērāra juesuma crīcha cawa panasidaa. BaribΛrΛ juesuma crīcha neé panasidaa. ³ Dji crīcha neé panġba ādji ĩbĩrāra edesidaa baribΛrΛ olivo dragada ededaé basía dārã coa eroɁeadi carea. ⁴ Maġne dji crīcha cawa panġba ādji ĩbĩrāra edesidaa, idjaba olivo draga sida auɁu edesidaa. ⁵ Dji quima edaya ɁΛ umaquĩrāra dārāna bērã jūmarāda daupeadapeɁa cāisidaa.

⁶ Maġne ariquētra bedeada jĩgua ũrīsidaa: “ĶDji quima edaya ɁΛ umaquĩrāra zebΛrΛ! ĶIdjira audiabariɁe wānada!” ⁷ Ara maġda jūma maġ awērāra piradrΛsidaa ādji ĩbĩrã biara uruabiɁi carea. ⁸ Maġne dji crīcha neé panġba dji crīcha cawa panġa jarasidaa: “Dai ĩbĩrāra

quicuabofofoaa. Bãrã olivo dragadebemada diaadua.”

⁹ Baribɾɾɾ dji crĩcha cawa panɾba panusidaa: “Daiba bãrãa diaeibɾɾɾ ni aɾaɾ itea araéa. Biara ɾɾa bãrã itea nẽdođe wãnida.” ¹⁰ Ara maɾda olivo dragara nẽdođe wãsidaa. Maɾmisa dji quima edaya ɾɾ umaquĩrãra jũesia. Maɾbe dji crĩcha cawa panɾra idji ume dji ɾɾsrida o panɾmaa eða wãsidaa. Ara maɾda nezocaba eða wãbadara jũãtrɾ ɾɾsia.

¹¹ Mãwãnacarea dji olivo draga nẽdođe wã pananara jẽda zedapeða jarasidaa: “Dai boro, dai boro, दौरa idu eða wãbidua.” ¹² Baribɾɾɾ dji quima edabɾɾɾ umaquĩrãba jarasia: “Wãrã arada mɾa jaraya: mɾa bãrãra unucaa.”–

¹³ Maɾbe Jesuba jarasia:

–Maɾ carea bãrãra dau ɾɾa ɾeaadua. Mɾ, Naɾ Djara Edaða zei ewarira, dji hora sida adua panɾa.*

Paratadeba ne jara ɾɾ

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajãne ɾɾba eberãrã pe eroɾra naɾ quĩrãca ɾɾa: eberãda dewara druadaa wã carea ɾasia. Maɾ carea idji nezocarãda trɾcuapeða idji paratara ãdjiza diasia ne o panɾneba waribidamãrẽã. ¹⁵ ãdjiza poya waribidida crĩchada quĩrãca diasia. Aɾaɾa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aɾa diasia. Maɾbebɾɾɾ wãsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edadara maɾ parata waribi carea trajade wãsia. Mãwã idjia dewara mil juesuma edasia.

¹⁷ Ara maɾ quĩrãca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia. ¹⁸ Baribɾɾɾ dji mil aɾa edadaba maɾ paratara egorođe jou ɾasia.

¹⁹ Dãrãbɾɾɾde ãdji borora jẽda zesia. Maɾbe idjia parata amenanebemada idji nezocarãa iwidiisia. ²⁰ Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda

* ^{25:13} Naɾ Djara Edaða zei. Maɾra griego bedeade ɾɾɾɾ cartade neéa.

jarasia: “Mā boro, bla mil juesuma diaɗaɗeɗe mla dewara mil juesuma enesia.” ²¹ Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Mla maārī diaɗara bla ariɗe oɗa bēra mla waiɓlara bl jɓwaɗa bla. Eɗa zedua mla ume ɓsriɗa panani carea.”

²² Mañbe dji mil umé eɗaɗara zepɗa jarasia: “Mā boro, bla mil umé diaɗaɗeɗe mla dewara mil umé enesia.” ²³ Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Mla maārī diaɗara bla ariɗe oɗa bēra mla bla waiɓlara bl jɓwaɗa bla. Eɗa zedua mla ume ɓsriɗa panani carea.”

²⁴ Baribɓɓ dji mil aɓa eɗaɗara zepɗa jarasia: “Mā boro, mla cawa bla bla djārāra quīrā djuburiacada parata eɗaɗi carea. Mañ awara djārāba upɗaɗara ewabaria. ²⁵ Mañ carea mla ne wayasia. Bl parata aduabue amaaba egoroɗe jou ɓsia. Baribɓɓ nama eroɓla.” ²⁶ Mañne dji boroba jarasia: “¡Nezoca cadjirua, blra djuburia taɓla! Bla wārāda cawa ɓasia mla djārāneda eɗabarida idjaba djārāba upɗaɗara ewabarida. ²⁷ Mañ bēra bla mla paratara dji parata wagabada dede ɓlida ɓasia. Māwā oɗabara mla zɓɓɓɓe mla parata eɗaɓɓɓ awara dji eabaɗa sida eɗacasia.”

²⁸ Mañbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aɓa eroɓɓa jārīnapeɗa dji die mil eroɓla diaɗaɗa. ²⁹ Mla diaɗa auɗu aɓaɓa eneibɓɓ mla mañ ēberā auɗuara diaya. Baribɓɓ mla diaɗa auɗu eneéɓɓɓ, mla maārī diaɗa sida jūma jārīya. ³⁰ Jāñ nezoca djuburia taɓɓa ɗajada pāīmane ɓatabueɗaɗa. Mama ɓeara aujīā panania idjaba puaba quida iɓhia panania.”

Jūmarā cawa oiɗebema

³¹ Mā, Nañ Djara Eɗaɗara jūma bajānebema nezocarā ume ɓɓa bara zɓɓɓɓe, mla bugue quīrāwārēā ɓɗe chūmeya cawa oi carea. ³² Mañne druazabema ēberārāda

mã quĩrãpita zedia. Maãglãrãra mã awara awara ðaya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ãbaa pananada awara ðabari quĩrãca. ³³ Dji oveja quĩrãca ðeada mã jãwa araare ðaya. Dji chiwatu quĩrãca ðeada mã jãwa aclare ðaya. ³⁴ Maãbe mã, dji Boroba jãwa araare duanãrãa nãwã jaraya:

“Bãrã, mã Zezaba bia ðacuaðarã, zedadua. Idji purude bia pananadua. Naã ãjũã oða ewarideba ãtaa mã purura bãrã itea o ðacãrãa. ³⁵⁻³⁶ Mã jarra ðaside bãrãba ne cobisidaa; mã opichia ðaside baido dawasidaa; mãra drua ãibema quĩrãca ðãrãã nĩbaside bãrã dede bia edasidaa; mã cacuaðe jãi carea neã ðaside mã diasidaa; mã cacua bié ðaside aclde zesidaa; idjaba mãra preso ðaside aclde zesidaa.”

³⁷ Maãne dji jipa ðeaba iwiðidia: “Dai Boro, ¿sããbe ðara jarra ðasi? ¿Sããbe daiba ðara ne cobisida? ¿Sããbe ðara opichia ðasi? ¿Sããbe daiba ðara baido dawasida? ³⁸ ¿Sããbe ðara drua ãibema quĩrãca ðãrãã nĩbasi? ¿Sããbe dai dede ðara bia edasida? ¿Sããbe daiba ð cacuaðe jãmãrãã diasida? ³⁹ ¿Sããbe ðara cacua bié ðeðe wa preso ðeðe daiba aclde wãsida?”

⁴⁰ Maãne mã panuya: “Wãrã arada mã jaraya: bãrãba mã djabarã dji eðara queðeada carebasidaðe mãda carebasidaa.”

⁴¹ Maãbe mã jãwa aclare duanãrãa jaraya: “Bãrã, ãcõrãba bié ðeðarã, mã caitabemada ãyã wãnadua ðãã urua quicaðaa. Maãglãra ãcõrãba coa ðasia diauruda, idji nezocarã sida cawa oi carea. ⁴²⁻⁴³ Mã jarra ðaside bãrãba ne cobidaé basia; mã opichia ðaside baido dawadaé basia; drua ãibema quĩrãca ðãrãã nĩbaside bia edadaé basia; mã cacuaðe jãi carea neã ðaside bãrãba diaðeé basia; mã

cacua bié ðaside, preso ðaside bida bārāba m̄ra aclede zedaé basía.”

⁴⁴ Mañne ādjirāba iwidiidia: “Dai Boro, daiba b̄ra jarra ðada, opichia ðada, drua āībema quīrāca p̄r̄ra nīda, cacuaē j̄li carea neé ðada, cacua bié ðada, wa preso ðada ununaca basía. ¿Sā̄be b̄ra carebaē basi?”

⁴⁵ Mañne m̄ra panuya: “Wārā arada m̄ra jaraya: bārāba dji eðaara queðeada carebaē ðaside m̄da carebaē basía.” ⁴⁶ Mañbe Ācōrēba ādjirāra t̄b̄l urua quicaðaa ðatacuaya, barib̄ra dji jipa ðeara idji ume ewariza zocai ðeðamārēã edeya.–

26

Jesu beði carea crīcha j̄ra panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

¹ Jūma mañ jaradiadacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

² –Bārāba cawa panla ewari umé bab̄raē Egiptoðeba ēdr̄peðaa quīrānebabada ewarida oðida.* Mañne ābalba m̄, Nañ Djara Eðara jidabiya crude cachi beðamārēã.–

³ Mañmisa sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā siða Caipá de dromane ābaa dji j̄residaa. Mañ Caipára sacerdote dji dromaara ðasia.

⁴ Mañne beðea ausidaa Jesura chupea jidapeða beabidi carea. ⁵ Barib̄ra jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaéa ēberārā quīrūbucarānamārēã.–

Wērāba nardo quera Jesu boro ãrã weaða

Marco 14:3-9; Juañ 12:1-8

* 26:2 Exodo 12:1-27.

⁶ Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara bada dede basia. ⁷ Mañne wērāda idjima zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara ođada enesia.† Boteyara quera bio nēbla ɛlba bira basia. Jesu ne co chūmne wērāba mañ querara idji boro ĩrñ weabuesia. ⁸ Jesu ume nĩbabadarāba mañ unubɔdade quĩrũsidaa. Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēã jāwā weatasi? ⁹ Nēdobuedabara paratada waiɓla edacasia. Mañba ne neé queđeara carebacasia.–

¹⁰ Baribrɔɔ Jesuba mañda ũrĩna bēřã jarasia:

–¿Cārē cārēã idjira quēã panɔ? Idjia mñ jāwā ođara bia basia. ¹¹ Ne neé queđeara ewariza bārã tãēna panania, baribrɔɔ mñra bārã ume ewariza ɓaéa. ¹² Dārāēne mñra beupeđa tɓariđia. Nañ wērāba mñra mañ carea queraba pāsia. ¹³ Wārã arada mña jaraya: jūma nañ ẽjūāne bedeã bia mñnebema jaradiabɔdama nañ wērāba ođara nēbrɔɔđia idji sida quĩrānebađamārēã.–

Judaba Jesu jidabi carea crĩchađa

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edađadebema basía. Mañ Judara sacerdote bororāmaa wāsia. ¹⁵ Idjia nāwā iwidisia:

–Mña bārãã Jesuda jida diaibrɔɔ, ¿bārãba mña cārēda diađi?–

Mañne ādjirāba parata torroda treinta diasidaa.‡
¹⁶ Mamaɓba ĩtaa Judaba jɔɔɔbadjia sāwā Jesura jidabida.

† 26:7 Alabastro. Mañgɔra mōgara cuaracuara ɓla. Mācua zareaé ɓl bēřã ne obadaa. Judiorāba alabastora Egipto druadeba enebajidaa. Jūma alabastro ođara nēbla ɓla.

‡ 26:15 Zacaria 11:12; Exodo 21:32.

Jesuba doce edađarã ume ne cođa

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷ Pañ ěsābari neé ɛλ cobada ewarida jūēsia. Domia aɓa māwā cobadjiđaa. Dji nabema ewariđe Jesu ume nĩbabadarāba idjimaa wānapeda iwidišidaa:

–ǂBa sāma quĩrĩã ɛλ daiba Egiptođeba ědrɛpedađa quĩrānebađi carea cobadara ɛλ itea odida?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–Jerusaleñne dadjia unubada ěberāmaa wānadua. Idjía nāwā jarađadua: “Dadjirāa Jaradiabariba jara ɛλa idji ewarira caita ɛλda. Idjia, idji ume nĩbabadarā biđa Egiptođeba ědrɛpedađa quĩrānebađi carea cobadara ɛλ deđe codia.”–

¹⁹ Ara mañda Jesuba jarađa quĩrāca idji ume nĩbabadarāba Egiptođeba ědrɛpedađa quĩrānebađi carea cobadara osidaa.

²⁰ Queuđacarea Jesura, idji ume nĩbabadarā doce panλ ume mesa icawa chūmesia. ²¹ Ne co panλne idjia jarasia:

–Wārā arada mñla jaraya: aɓa bārānebemaba mñra jidabiya.–

²² Mañ carea ādjira bio sopua panesidaa. Ara mañda aɓa aɓa idjía iwidišidaa:

–Mñ Boro, ǂmñla māwā oica?–

²³ Idjia panusia:

–Mñ ume aɓari epeđecode ne co ɛλba mñra jidabiya. §

²⁴ Wārāda mñ, Nañ Djara Edađara beuida ɛλa Ācōrē Bedeade ɛλ ɛλ quĩrāca.* ǂBaribλrλ mñ jidabi ěberāra bio mñā djuburi ɛλa! Idjira topeđađaébara biara ɓacasia.–

²⁵ Mañne Juda, Jesu jidabiya ɛλba iwidišia:

–Jaradiabari, ǂmñla māwā oica?–

§ 26:23 Salmo 41:9. * 26:24 Salmo 22; Salmo 118:22; Isaía 52:13deba aɓa 53:12đaa.

Jesuba panusia:

–Māē, bla māwā jara ɓla.–

²⁶ Wađi ne co duanlne Jesuba pałda jlwade edapeđa Ācōrēa bia jarasia. Małbe cōrācuapeđa idji ume nībabadarāa diablrłde jarasia:

–Edađadua. Cođadua. Nałgłra mł cacuaa.–

²⁷ Māwānacarea uva ɓa tazade ɓlda edapeđa Ācōrēa bia ɓlada asia. Małbe ađjirāa diablrłde jarasia:

–Jūmarāba dođadua. ²⁸ Nałgłra mł oaa. Mł oa erozoablrłba Ācōrēba beđe djiwiđida ɓlɓlrłla zocārā ēberārāba cadjirua opeđadada quīrādoai carea.† ²⁹ Młā jaraya: młā uva ɓara waa doēa ɓa mł Zezaba jūma idji ēberārā pe erobeɓlrłdaa. Małbeɓlrł młā bārā ume uva ɓada wayacusa doya.–‡

Pedroba Jesu igaraéana ađa

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juał 13:36-38

³⁰ Małbe Ācōrē Bedeadeɓemada trłānapedeja Olivo eyađaa wāsidaa.§ ³¹ Małne Jesuba ađjía jarasia:

–Nał diamasi jūma bārāba młra igarađia. Ācōrē Bedeade nāwā ɓł ɓla: “Młā oveja wagabarira beablrłde dji ovejara jārāzoađia.”* ³² Bariblrł młra łrēbapeđa bārā na wāya Galilea druadaa.–

³³ Małne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba ɓlra igarađimīna młablrł igaraé ɓaya.–

† ^{26:28} Beđe djiwiđi. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israel-erā ume beđe ɓlsia (Exodo 24:6-8). Djiwiđi. Griego beđeade ἄσρα cartade małra neéa. ‡ ^{26:29} Uva ɓada wayacusa doya. Griego beđeade małba idjaba jara ɓla: “Uva ɓa djiwiđida doya.” § ^{26:30} Mał ewari dromane judiorāba ne codi naēna Salmo 113deba ɓa 114daa trłābadjidaa. Ne copedađacarea Salmo 115deba ɓa 118daa trłābadjidaa.

* ³¹ Zacaria 13:7.

³⁴ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārã arada m̄la jaraya: ara nañ diamasi eterre berui naēna bla ɓarima ũbea m̄ra unucaada aya.–

³⁵ Baribɓɓ Pedroba jarasia:

–M̄ beabɓda sida ɓɓra igaraéa.–

Waabemarã biɗa ɓarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ācōrēa iwidida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

³⁶ Jesura idji ume n̄babadarã sida Getsemani abadama jũēne wāsidaa. Mama Jesuba ādjirãa jarasia:

–M̄ awuá Ācōrēa iwidide wāɓɓɓmisa nama chũpanenadua.–

³⁷ Mālbe Zebedeo warrarã umé panɓda, Pedro sida j̄ga edesia. Idji s̄wāinebemada j̄mawāyã cr̄icha ɓɓ b̄rã bio sopua ɓesia. ³⁸ Mālne ādjía jarasia:

–M̄ra sopuaba beubɓɓ quĩrãca ɓɓ. Nama panenadua. M̄ daucha zocai pananadua.–

³⁹ Jesura wagabe wāpeda idji dratura ējũānaa t̄ũ cobepeda Ācōrēa iwidisia:

–M̄ Zeza, bla quĩrã awara oida ɓɓɓɓ m̄ra idu bia m̄gabirãdua. Baribɓɓ m̄la quĩrã ɓɓ cāyābara bla quĩrã ɓɓ quĩrãca odua.–

⁴⁰ Mālbe Jesu idji ume n̄babadarã ũbea panɓmaa j̄ɗa zebɓɓde unusia ādjira c̄ã panɓda. Pedroa jarasia:

–ɓɓɓ m̄ daucha ni hora ɓɓa biɗa roya zocai ɓaéca?

⁴¹ Bārãra dau ɓɓa ɓeadaɗua. Ācōrēa iwididada m̄ igarada amaaba. M̄la cawa ɓɓa bārãba biada o quĩrã panɓda. M̄wām̄na nañ djarade ɓɓaé panɓa.–

⁴² Mālbe Jesura wayacusa wāpeda Ācōrēa iwidisia:

–M̄ Zeza, m̄da bia m̄gaida ɓɓɓɓ, bla quĩrã ɓɓ quĩrãca m̄gaya.–

⁴³ Idji ume nĩbabadarãmaa jēda zebɾɾɾe cãĩ panɾda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nũpanasidaa. ⁴⁴ Ādjira waya amepeda wāsia. Ācōrēa ara abarida iwiedisia. ⁴⁵ Maĩbe idji ume nĩbabadarãmaa jēda zepeda jarasia:

–Bārāra ¿waɛibida cãĩ panɾca? Mĩ ewarira jũesia. Mĩ, Naĩ Djara Edadara ēberã cadjiruarã jɾwade bebɾɾa. ⁴⁶ Piradrɾadua. Wānia. Acɾadua, jari urua mĩ jidabira.–

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juaĩ 18:2-11

⁴⁷ Jesu waɛi beɛea bɾɾe Judada zesia. Maĩ Judara Jesuba doce edadadebema basía. Zocārã ēberārãda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida diabuepedadarā basía. ⁴⁸ Dji jidabiya bɾba ādjía jaraɛoasia sãwã oida Jesuda cawadamārēã. Nãwã jarasia:

–Mĩa uridarrade isōbɾɾda Jesua. Idjida jidadadua.–

⁴⁹ Maĩne Judara Jesu caita wãpeda jarasia:

–¡Mērã, Jaradiabari!–

Mãwã jarapeda Jesura uridarrade isōsia. ⁵⁰ Jesuba idjía jarasia:

–Ache, bɾa ode ze bɾra odua.–†

Ara maĩda dewararãda caita zedapeda Jesura jidasidaa.

⁵¹ Maĩne Jesu ume nĩbabari abalba idji djōbada necoda eũta edapeda sacerdote dji droma nezoca cɾwɾɾda tɾta-sia. ⁵² Maĩbe dji cɾwɾɾ tɾtadaa Jesuba jarasia:

–Bɾdji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudía. ⁵³ Mĩ Zezaa iwiedibɾɾ ara maĩda idjia bājānebema nezocarãda cābana diabueya. ¿Bɾa maĩra adua bɾca? ⁵⁴ Baribɾɾ mãwã obɾɾbɾa idji Beɛeade mĩnebema bɾ bɾa ¿sãwãcasi?–

† ^{26:50} Bɾa ode ze bɾra odua. Maĩ beɛeaba idjaba jara bɾa: “¿Cārēda ode ze bɾ?”

⁵⁵ Mañbe Jesuba dewararãa iwidiisia:

–Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã neco bara, bacuru bara mñra jãwã jidade ze panla? ¿Mãwãra mñra ëberã minijichi-aca? Mñra ewariza Æcõrẽ de droma dajada bãrãa jaradia chũmabadjia. ¿Cãrẽ cãrẽã mñra mama jũmarã daiðe jidadaé basi? ⁵⁶ Baribarla jũma nałgara o panla Æcõrẽneba bedeabadarãba ðapedada mãwãmãrẽã.–

Mãwã ðaðe Jesu ume nĩbabadarãba idjira ðeesidaa. Jũmarãda mĩrũ wãbłarsidaa.

Jesu dji dromarã quĩrãpita ðaða

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juañ 18:12-24

⁵⁷ Mañbe Jesu jidapedadarãba idjira sacerdote dji droma Cairámaa edesidaa. Mañ Cairá deðe judiorã ley jaradiabadarãda, judiorã dji dromarã ume ãbaa dji jłre duanasia. ⁵⁸ Mañne Pedroba Jesu tımlaba ëpẽ nĩda sacerdote dji droma dema jũesia. Dji de auðu jũrã ca ðaðe eða wãpeda Æcõrẽ de dromanebema zarrarã ume ãbaa chũmesia Jesu sãwã oði cawai carea.

⁵⁹ Mañne sacerdote bororãba, jũma judiorã dji dromarã biða ëberãrãda jłrsidaa sewaðeba Jesura bié jaradamãrẽã. Idjira nẽbłaðe ðaðapeda beabidida crĩchasiadaa. ⁶⁰ Zocãrãba Jesura sewaðeba bié jaraðe zesidamĩna idjidebema bié jaradida neé basiã. Mãwã duanlne ëberãda umé zesidaa. ⁶¹ Małgarãba jarasiadaa:

–Nañ ëberãba jarasia: “Mñra Æcõrẽ de dromara ãrĩda ðla, baribarla ewari ũbeaðe wayacusa o coblıda ðla.”–‡

⁶² Mañne sacerdote dji dromaara ðlba łta nũmepeda Jesua iwidiisia:

–Nałgarãba blra bié jara panla. Ædjia jara panlra ¿wãrãca? ¿Bla ni cãrẽ siða panuécã?–

‡ 26:61 Juañ 2:19.

⁶³ Baribɫɾɫ Jesura chupea ɓesia. § Māwā ɓɫde sacerdote dji dromaara ɓɫba idjía jarasia:

–Ācōrē zocai ɓɫ quĩrāpita daia wārāda jaradua. ¿Bɫara Ācōrēba ēdrɫ edabari diai jaradaca? ¿Bɫara Ācōrē Warraca?–

⁶⁴ Jesuba panusia:

–Māē, ɓɫa māwā jara ɓɫa. Mañ awara mɫa jaraya: idiba ɫtaa bārāba mɫ, Nañ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya ɓɫ jɫwa araare chūmɫda idjaba jɫrārāne zebɫɾɫda.–*

⁶⁵ Mañne sacerdote dji dromaara ɓɫ quĩrūbɫɾɫba idjia jɫ ɓɫra cōātapeda dewararāa jarasia:

–jɫwā idjia Ācōrēda bié jara ɓɫa! ¿Cārē cārēā dewarada jɫɾɫdi idji bié jaramārēā? Bārāba ũrīsidaa idjia Ācōrēda bié jarabɫɾɫda. ⁶⁶ Jāɫbe bārāmaarā ¿idjira sāvā odi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Idjira bedeaɓe ɓɫa. Mañ carea beaɓida panɫa.–†

⁶⁷ Mañbe ɫcɫɾɫba Jesu quĩrāne idosidaa idjaba chīsidaa. Dewararāba idjira quĩrāne usidaa. ‡ ⁶⁸ Udapeda jarasidaa:

–jɫɫda Ācōrēba ēdrɫ edabari diai jaraɓa baibɫɾɫ, Ācōrēneba bedeadua! jDaia jaradua caibɫɾɫ ɓɫra usida!–

Pedroba Jesu unucaada aɓa

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Pedro mañ de droma duɓa chūmɫne nezocawērāda idjimaa zesia. Mañ wērāba jarasia:

–Bɫara Jesu Galileadebema ume nĩbasia.–

⁷⁰ Baribɫɾɫ Pedroba jūmarā quĩrāpita mērāsia. Nāwā jarasia:

–Mɫa adua ɓɫa ɓɫa cārēda jara ɓɫda.–

§ 26:63 Isaía 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 26:66 Levitico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaía 50:6.

⁷¹ Mañbe Pedrora de jūrã ca ðãde dji ědrɫbadamaa wãsia. Mañne dewara nezocawērãba idjira unupeða arima duanɫrãa jarasia:

–Za ðãda Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.–

⁷² Baribɫɫ Pedroba wayacusa mērãsia:

–Mña wārãneba jaraya: jãñ ěberãra unucaa.–

⁷³ Dãrãéne arima duanɫba Pedromaa wãnapeda jarasidaa:

–Wārãda ɫɫɫ jãñ Jesu ume nĩbasia. ɫɫɫ poya mērãéa, Galileadebema quĩrãca bedeabari bërã.–

⁷⁴ Pedroba jarasia:

–ɫMña sewada jaraibɫɫ Ācõrẽba cawa oya! Wārãneba jaraya: mña jãñ ěberãra unucaa.–

Ara mãwã jarabɫɫde eterrera berusia. ⁷⁵ Mañne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba nãwã jaraðara: “Eterre berui naëna ɫɫɫ ðarima ũbea mñra unucaaða aya.”[§] Mañbe Pedrora dajadaa wãpeða bio sopuaba jĩasia.

27

Juda beuða

Hecho 1:18-19

¹ Āsabodode jũma sacerdote bororãda judiorã dji dromarã ume ābaa beðea ausidaa Jesu beabidi carea. ² Mañbe idjira ěberã Poncio Pilato abadamaa jɫwa jɫ edesidaa. Mañ Pilatora Romanebema boroba Judea druaðebema boroda ðasia.*

³ Mañne Judaba cawasia Jesura beaðida. Idjiabɫɫ jidabida bërã bio sopuasia. Ara mãda idjia treinta parata

§ 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druaðebema boroda ðasia. Dji boroda ðasia poa 26ðeba aba 36ðaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma a edesidaa ãdjia preso ðeara beacara panɫ bërã. Aða romanorãba mãwã odida panasidaa.

–Ādjirāba blra ne jūmaneba bié jara duanla. ¿Małra ũrié łaca?–

¹⁴ Bariblrł Jesuba ni bedeā aba biđa panué basía.‡ Mał carea Pilatoba cawa crīchaé łesia.

Jesu beadi carea jarapeđada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juał 18:38–19:16

¹⁵ Poaza judiorāba mał ewari droma o panłne Pilatoba preso beada aba ēdrł łłbadjia. Puruba jarablrłda idjia ēdrł łłbadjia. ¹⁶ Mał ewariđe romanorāba aba preso eropanasidāa Barrabá abadada. Mał Barrabára trł łłga łasia. ¹⁷⁻¹⁸ Pilatoba cawa łasia judiorā dji dromarāda Jesu ume bié duanł bēřā idjira jida diasidada. Mał carea dji ēberāřā powua nūmlā iwiđisia:

–¿Caıda bārāba quĩrĩā panł młā ēdrł łłida: Barrabáda wa Jesu, Ācōrēba ēdrł edabari diai jaradamanada?–§

¹⁹ Pilatora ēberāřā cawa obari buguede chūmlne dji quimaba nał bedeada idjimaa diabuesia: “Jāł ēberā jipa łra ēdrł łłdua. Iđi idjiđebema cāimocarađa bēřā młra bio ne waya łla.”

²⁰ Małne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biđa dji powua nūmlā ēberāřā nāwā jarasidāa: “Pilatōa jaradadua Barrabáda ēdrł łłpeđa Jesuda beamārēā.”

²¹ Māwā panłne Pilatoba dji powua nūmlā iwiđisia:

–Nał umébmada ¿sāłgłda młā ēdrł łłida quĩrĩā panł?–

Ādjirāba Barrabáda ēdrł łłduada asidāa.

²² Pilatoba iwiđisia:

–Māwā baiblrł młā ¿sāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdrł edabari diai jaradamanada?–

‡ 27:14 Ni bedeā aba biđa panué basía. Isaía 53:7. § 27:17-18 Griego bedeade łcłrł cartade Barrabá cāyābara “Jesu Barrabá” łł łla.

Jūmarāba jarasidaa:

–¡Cruđe cachi beabidua!–

²³ Pilatoba iwidisia:

–¿Cārē cārēā māwā oi? Idjia ¿cārē cadjiruada osi?–

Māwā beđeā ʘʘde ādjirāba wetara ʘʘga jara duanasidaa:

–¡Cruđe cachi beabidua!–

²⁴ Māwā panʘne Pilatoba cawasia ēberārāba idji beđeara ijānaéda. Mañ awara unusia ēberārāra wetara quĩrūbucabʘdada. Mañbe baidoba idji jʘwara jūmarā quĩrāpita sʘgʘbʘrʘde jarasia:

–Nañ ēberā jipa ʘʘ beabʘda carea mʘra beđeade ʘʘéa.*

Mañgʘra ara bādjiđe ʘʘa.–

²⁵ Mañne jūmarāba panusidaa:

–¡Māēteara daida, dai warrarā sida idji beabʘda carea beđeade panania!–

²⁶ Mañbe Pilatoba Barrabáda ēdrʘ ʘʘsia. Baribʘrʘ idji sordaorāa jarasia Jesuda soaba uđapeđa cruđe cachi beadamārēā.

²⁷ Ara mañda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadađaa edesidaa. Mama waabema sordaorā trʘnapeđa idjira jūrā edasidaa. ²⁸ Mañbe Jesuba cacuađe jʘ ʘʘra ērānapeđa cacua ʘrʘ jʘbada purea ʘʘda jʘbisidaa.

²⁹ Borobari ʘrʘ cađada idji borode wēāju ʘʘsidaa idjaba idji jʘwa araare bacuruda diasidaa. Mañbe idji quĩrāpita chĩrāborode copanenapeđa ipiđa jarasidaa:

–¡Bio bia ʘʘa, judiorā boro!–

³⁰ Mañbe dau iđobadjidaa idjaba bacuru idji jʘwade ʘʘda jārĩnapeđa borode ubadjidaa.† ³¹ Idjira ipiđa bié jaradapeđa ādjia jʘbipedadara wēāsidaa. Mañbe idjia

* 27:24 Jipa ʘʘa. Mañra griego beđeade ʘʘrʘrʘ cartade neéa.

† 27:30 Isaía 50:6.

jã ðaðada wayacusa jãbidapeda crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi ðapedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

³² Mamaλba wãsidade sordaorãba ëberã Simoñ abadada unusidaa. Idjira Cirene purudebema basía. Ædjirãba mañ Simoña Jesu cruda ataubisidaa. ³³ Wãbdada ëjũã Golgota abadama jũësidaa. Golgota trãba jara ðla Boro Æλwλrλ.

³⁴ Mama Ædjirãba uva ða asea hiel abadadaa pueradada Jesua diasidaa pua droamãrẽã, baribλrλ do zapeda quiñrãë basía.‡

³⁵ Mañbe sordaorãba Jesura crude cachi ðasidaa. Mãwãnacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã ðaðara sãwã jedecadi cawaya. [Mãwã osidaa Æcõrẽneba bede-abariba jaradara mãwãmãrẽã. Nãwã jarasia: “Mña cacuade jã ðaðara Ædjiza jedecasidaa. Mña cacuade jã ðaða carea Ædjirãra ne jemenesidaa sãwã jedecadi cawaya.”]§

³⁶ Mañbe chũpanapeda jãã panesidaa ni aþalba Jesu carebade zerãnamãrẽã.

³⁷ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ðasidaa cawabidi carea idjira cãrẽ carea beabdada. Nãwã ðl ðasia: “Nañgλra Jesua, judiorã boroa.” ³⁸ Idjaba ne drλabadada umé Jesu caita crude cachi jira ðasidaa, aþa idji jλwa araare, aþa idji jλwa aclare. ³⁹ Mañne Æcλrλ ëberãrãda caita wãnapeda boro ãrãtλ ãrãtλapeda Jesua nãwã bié bedeabadjidaa.*

⁴⁰ –Bλa Æcõrẽ de dromara ãrĩpeda ewari ùbeade way-acusa poya oibλrλ, jara bλduþa ëdrλdua! Bλda Æcõrẽ Warrabλrλ, jãã crudeba uðaa zedua.–

‡ 27:34 Salmo 69:21. § 27:35 Salmo 22:18. Griego bedeade Æcλrλ cartade bedeada corchetede ðλra neéa. * 27:39 Salmo 22:7; 109:25.

⁴¹ Ara mañ quĩrãca sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarãba, judiorã dji dromarã bida Jesura ipida bié jarabadjidaa:

⁴² –Idjia dewararãda carebasia, baribɫɫ ara iduba poya ēdrɫéa.† Idjida Israeldebema Borobɫɫ, nawena jãɫ crudeba uɫaa zeida ɫɫa. Mãwãbɫɫ ijãnia. ⁴³ Idjia crĩcha ɫɫa Ācõrẽra idji ume ɫɫada. ¿Idjira Ācõrẽ Warraada aé basica? Mãẽteara Ācõrẽba idjira wãrãda quĩrã ɫɫbɫɫ, ara nawena ēdrɫ ɫɫlida ɫɫa.–‡

⁴⁴ Idjaba ne drɫabada idji caita crude cachipeada bida ara mañ quĩrãca bié jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

⁴⁵ Umatipa ãmãdaura quisia.§ Mañba nañ ëjũãra hora ũbea jũma pãima nũmasia. ⁴⁶ Hora ũbea badacarea Jesuba jĩgua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Mañ arameo bedeaba jara ɫɫa: “Mã Ācõrẽ, mã Ācõrẽ ¿cãrẽ cãrẽã mɫduba beesí?”*

⁴⁷ Mañ bedeaba ũrĩbɫadae ãcɫɫ mama caita duanɫba jarasidaa:

–Idjia Elíada trã ɫɫa.–

⁴⁸ Ara mañda aba isabe pira wãpeda uva ɫa oregueada mõda quirude dodoba edasia. Bacurude jãpeda Jesua diasia domãrẽã.† ⁴⁹ Baribɫɫ dewararãba jarasidaa:

–Jããdua, acɫdia Elíaba ēdrɫ edade zeí cawaya.–

⁵⁰ Mãwã ɫɫede Jesura wayacusa jĩgua ɫiasia. Mãbe-ɫɫɫ jaidasia. ⁵¹ Ara mãwãbɫɫde Ācõrẽ de dromane eda wua eatɫ jira ɫɫda ësidra ãɫɫba edaa cõã dogosia.

† 27:42 Carebasia. Griego bedeade ɫɫɫ ɫɫa “ēdrɫ edasia.” ‡ 27:43 Salmo 22:8. § 27:45 Amos 8:9-10. * 27:46 Salmo 22:1. † 27:48 Salmo 69:21.

Idjaba de uremiada wāsia.† Mañba mōgarara dracuasia.
 52 Bēwārā uriara ewacuasia. Mañne Ācōrē ijā bea be-
 upedadada zocārā lrēbacuasidaa. 53 Ādji beada uriađeba
 ēdracuasidaa. Jesu lrēbadacarea Ācōrē itea ʘa puru
 Jerusaleñnaa wāsidaa. Mama zocārāba ādjirāra unusidaa.

54 Romanebema sordaorā boroba, idji sordaorā biđa
 Jesura jlā panasidaa ni aʘalba carebarānamārēā.
 Baribara de uremiaba māwācuabara unusidaa de bio
 dauperađepeda jarasidaa:

–Wārāda nañ ēberāra Ācōrē Warra basía.–

55 Mañne zocārā wērārāba tmlaba aca duanasidaa. Jesu
 Galileadeba zeside idji careba nībasidaa. 56 Ādjirā tāēna
 Maria Magdalenada, Zebedeo quima siđa panasidaa. De-
 warabema Maria siđa ʘasia. Mañga Mariara Santiagoba,
 Jose biđa ādji papa basía.

Jesu tʘaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juañ 19:38-42

57 Queubodode ēberā parata bara ʘa Jose abadada zesia.
 Mañ Josera Arimatea puruđebema basía.§ Idji siđa Jesu
 ume nībabadjia. 58 Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada
 iwiđisia tʘari carea. Mañbe Pilatoba diabišia. 59 Ara
 mañda Joseba Jesura edapeda boroba mititiaé ʘalba bára
 ʘasia. 60 Mañbe mōjē uria djiwiđi corodade eđa ʘasia. Dji
 uriara mañ Josede basía. Mañbe mōgara waiʘalaba uriara
 jūātrā ʘapeda wāsia. 61 Jesu tʘarisidaa Maria Magdale-
 nara, dewarabema Maria siđa arima chūpanasidaa.

Pilatoba sordaorā Jesu tʘariđa jlābiđa

† 27:51 Wua eatā jira ʘa. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15.
 De uremiada wāsia. Amos 8:8-10. § 27:57 Arimatea. Hebreo
 bedeade mañ purura Ramá wa Ramataiñ trā jarabadjidaa. 1
 Samuel 1:1.

⁶² Nurēma ãnãũbada ewari basía. Mañne sacer-dote bororãda, pariseorã siða ãbaa Pilatoma wãnapeda jarasidaa:

⁶³ –Dai boro, daiba quĩrãneba panla jãñ eberã sewaiða ðl wadi zocai baside nãwã jarasida: “Mãra ewari ùbeade ãrēbaya.” ⁶⁴ Mañ carea idji tɔbaridara ewari ùbea bio jãñbidua idji ume nĩbabadarãba diamasi zedapeda idjira ederãnamãrēã. Mãwãɔɔɔ ãdjirãba purua poya jaradaéa idjira beu ðadada ãrēbasida. ãdjia ãrēbasiada adibɔɔɔ, idjia naãrã sewa oda cãyãbara mañgɔ sewadeba purura biara cũrũga eropanania.–

⁶⁵ Pilatoba ãdjirãa jarasia:

–Za duana sordaorãda idji tɔbaridamaa ededapeda bio jãñbiduadua.–

⁶⁶ Ara mañda sordaorãba dji uria jũãtrɔ ðl mōgara ãrã sēyãda ðsidaa abalba ewasira cawadi carea. Mañbe jãñ panesidaa.

28

Jesu ãrēbada

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

¹ ãnãũbada ewari jōnacarea nabema ewari domiane'bema ara ãnadɔɔɔde Maria Magdalenada, dewarabema Maria siða Jesu tɔbaripedadamaa acɔde wãsidaa. ² Mañne cawaéne de uremiada dji cãbãyã uresia. ãcōrē nezocada bajãneba zepeda uria jũãtrɔ cõɔl mōgarara ãyã ðlpeda mañ ãrã chũmesia. ³ Idji quĩrãra baa purewa edabari quĩrãca urua basia. Idji cacuade jã ðlra bio totroa basia. ⁴ Idjida bio wayadaērã sordaorãra ure nũpanenapeda abeda beuda quĩrãca tapanesidaa. ⁵ Baribɔɔɔ bajãnebema nezocaba wērãrãa jarasia:

–Ne wayarãnadua. Mãa cawa ðla bãrãba Jesu cruðe cachipedadada jɔɔɔ panla. ⁶ Idjira nama ðléa. Wãrãda

l̄rēbasia idjia jarada quĩrāca.* Idji t̄l̄baripedadamaa ac̄l̄de zed̄adua. ⁷ J̄ālbe isabe w̄anapeda idji ume n̄ibapedadarāa n̄awā jaradadua: “Idjira beu badada l̄rēbasia. Idjira b̄arā na w̄aya Galilea druad̄aa. J̄ama idjira ununia.” Małda m̄la b̄arāa jarade zesia.–

⁸⁻⁹ Ara małda w̄erārāra Jesu t̄l̄baripedada uriad̄eba ne waya pan̄m̄ina bio t̄l̄sr̄ida pira w̄as̄id̄aa. Jesu ume n̄ibapedadarāa jarade w̄ab̄l̄dade Jesuda odjapeda – j̄M̄er̄al̄– asia. Małbe w̄erārāra idjima zed̄apeda j̄ir̄une b̄l̄r̄l̄d̄apeda idj̄ia bia bed̄eas̄id̄aa. ¹⁰ M̄awā pan̄l̄ne Jesuba jarasia:

–Ne wayar̄nadua. Djabarāa jarade w̄anadua Galilea druad̄aa w̄anam̄r̄ēā. J̄ama ādjir̄aba m̄l̄ra ununia.–

Sordaorāba jarapedada

¹¹ W̄erārā w̄ab̄l̄damisa l̄c̄l̄r̄l̄ sordaorā Jesu t̄l̄baripedadama j̄l̄ā pananada purud̄aa w̄as̄id̄aa. Ādjia unup̄ed̄adada sacerdote bororāa j̄ūma n̄ēb̄l̄r̄s̄id̄aa. ¹² Mał carea sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji j̄l̄res̄id̄aa. Bed̄ea audapeda sordaorāa paratada waīb̄la dias̄id̄aa. ¹³ Diab̄l̄dade n̄awā jaras̄id̄aa:

–Bariduaba iwīīb̄l̄r̄l̄, jarad̄adua b̄arā c̄āī duan̄m̄isa Jesu ume n̄ibabadarāda diamasi zed̄apeda idji cacuara dr̄la edes̄id̄ada. ¹⁴ Pilatoba b̄arā c̄āis̄id̄ada ūr̄ib̄l̄r̄l̄, dairāda idji ume b̄ar̄āare bed̄eadi n̄ēb̄l̄rade b̄ear̄anam̄r̄ēā.–

¹⁵ Małbe sordaorāba paratara edadapeda jaras̄id̄aa Jesu ume n̄ibapedad̄aba idji cacuara dr̄la edes̄id̄ada. Judiorāba īdi b̄ida m̄awā jarabadaa.

Jesuba edad̄arāa idjida unubida

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juał 20:19-23

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19.

¹⁶ Māwānacarea Jesu ume nībabadarã once panlda Galilea druadaa wāsidaa Jesuba jaraða eyadaa. ¹⁷ Idji unusidaa idjía bia beðeasidaa bariblr̃l̃ ãclrl̃l̃ba m̃acua ijānaé basía. ¹⁸ Mañne Jesura ãdjirã caita zepeda jarasia:

– ãcõrēba m̃l̃a l̃l̃ada diasia bajãne, nañ ejũãne biða ne jũmada poya erobamãrēã.† ¹⁹ Mañ carea jũma puru ðeaza wãnapeda jaradiadua m̃l̃da epēnamãrēã. ãdjirãra dji Zeza tr̃l̃neba, dji Warra tr̃l̃neba, ãcõrē Jaure tr̃l̃neba borocuedua. ²⁰ ãdjirãa jaradiadua m̃l̃a bãrãa jaraðada jũma ijã oðamãrēã. Mañne m̃l̃ra bãrã ume ewariza ðaya aða nañ ewari jõblr̃l̃ada.–

† 28:18 Daniel 7:13-14.

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e